

**ALYTAUS REGIONO PLĖTROS TARYBA
ALYTAUS APSKRITIES VIRŠININKO ADMINISTRACIJA**

ALYTAUS REGIONO 2010 – 2020 METŲ PLĖTROS PLANAS

ALYTUS, 2010

Užsakovas

Alytaus apskrities viršininko administracija

Paslaugų teikėjas

Viešoji įstaiga „PVC“

Ugniagesių g. 1, Alytus

Tel. (8 315) 52 127, faks. (8 315) 52 127

www.pvc.lt

Alytaus regiono plėtros planas parengtas įgyvendinant Alytaus apskrities viršininko administracijos projektą „Alytaus regiono plėtros 2010 – 2020 metų plano parengimas“ (projekto Nr. VP1-4.2-VRM-02-R-11-003), kurį finansuoja Europos Socialinis fondas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksnių programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-02-R „Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai / trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai“.

DALYVAVUSIEJI ALYTAUS REGIONO 2010 – 2020 METŲ PLĖTROS PLANO RENGIME

1.	Romualdas Ambrozevičius	Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų Alytaus filialo direktorius	r.ambrozevicius@cci.lt
2.	Antanas Andriulionis	Alytaus krašto pramonininkų asociacijos prezidentas	a.andrulionis@alytus.ommitel.net
3.	Romas Balčius	AAVA RPD Aplinkos ir viešųjų ryšių skyriaus vyriausiasis specialistas	r.balcius@alytus.aps.lt
4.	Vydas Baravykas	Lietuvos valstybinio žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centro Simno eksperimentinio žuvų veislyno direktorius	simnas@zuvivaisa.lt
5.	Kęstutis Bernatavičius	Alytaus apskrities Kultūros ir meno tarybos pirmininkas, šokių studijos „Alemana“ pirmininkas	dsalemana@gmail.com
6.	Ramūnas Bielevičius	Alytaus rajono savivaldybės tarybos narys	ramunas.bielevicius@gmail.com
7.	Algimantas Bražionis	Alytaus apskrities viršininkas	a.brazionis@alytus.aps.lt
8.	Pranas Celevičius	Varėnos miškų urėdijos urėdas	uredas@varmu.lt
9.	Česlovas Daugėla	Alytaus miesto savivaldybės meras	c.daugela@ams.lt
10.	Sonata Dumbliauskienė	Alytaus rajono savivaldybės Ryšių su užsieniu ir investicijų skyriaus vedėja	s.dumbliauskiene@arsa.lt
11.	Svetlana Griškevičienė	Varėnos rajono savivaldybės Plėtros ir investicijų skyriaus vedėja	sveta.g@varena.lt
12.	Irena Ivanauskienė	AAVA RPD Regiono ekonomikos, socialinio vystymo ir tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vyr. specialistė	i.ivanauskiene@alytus.aps.lt
13.	Viktoras Klimas	Druskininkų miškų urėdijos urėdas	v.klimas@dmu.lt
14.	Ričardas Malinauskas	Druskininkų savivaldybės meras	meras@druskininkai.lt
15.	Artūras Margelis	Lazdijų rajono savivaldybės meras	meras@lazdijai.lt
16.	Donatas Matijoška	AAVA RPD Aplinkos ir viešųjų ryšių skyriaus vedėjas	d.matijoska@alytus.aps.lt
17.	Aldona Matukienė	Alytaus krašto verslininkų asociacijos prezidentė	akva@aktv.lt
18.	Vidas Mikalauskas	Varėnos rajono savivaldybės meras	meras@varena.lt
19.	Anatolijus Mikutovskis	Alytaus apskrities Kūno kultūros ir sporto tarybos pirmininkas, Lazdijų sporto centro direktorius	sportas@lazdijai.lt
20.	Kristina Miškinienė	Druskininkų savivaldybės mero pavaduotoja	vicemeramas@druskininkai.lt
21.	Valentas Pakalniškis	Alytaus apskrities profesinio mokymo tarybos pirmininkas, VŠĮ Daugų technologijos ir verslo mokyklos direktorius	dvtm@email.com
22.	Valentas Pakalniškis	Daugų technologijos ir verslo mokyklos direktorius	valentas24@gmail.com
23.	Vidmantas Pilvinis	Lazdijų rajono savivaldybės Investicijų skyriaus vedėjas	vidmantas@lazdijai.lt

24.	Rimantas Prūsaitis	Alytaus miškų urėdijos urėdas	alrim@takas.lt
25.	Rima Rakauskienė	Alytaus miesto savivaldybės mero pavaduotoja	r.rakauskiene@ams.lt
26.	Vidas Raštikis (darbo grupės vadovas)	AAVA RPD Regiono ekonomikos, socialinio vystymo ir tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vedėjas	v.rastikis@alytus.aps.lt
27.	Danutė Remeikienė	Alytaus apskrities švietimo tarybos pirmininkė, Alytaus kolegijos direktorė	danute.remeikiene@akolegija.lt
28.	Neringa Rinkevičiūtė-Bakum	Alytaus miesto savivaldybės Investicijų skyriaus vedėja	n.rinkeviciute@ams.lt
29.	Benius Rūtelionis	Lazdijų rajono savivaldybės mero pavaduotojas	vicemerass@lazdijai.lt
30.	Jevgrafijus Samuchovas	Druskininkų savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėjas	jevgrafijus.s@druskininkai.lt
31.	Žydrūnas Sinkevičius	AAVA RPD Aplinkos ir viešųjų ryšių skyriaus vyriausiasis specialistas	z.sinkevicius@alytus.aps.lt
32.	Arvydas Strazdas	Valkininkų miškų urėdijos urėdas	uredas@valkmu.lt
33.	Zenonas Streikus	Centro „Dainava“ direktorius	dainava@centrasdainava.lt
34.	Algirdas Svirskas	Druskininkų savivaldybės Investicijų ir turto valdymo skyriaus vedėjas	algirdas@druskininkai.lt
35.	Algimanta Ščiglinskienė	Alytaus verslo konsultacinio centro direktorė	alytusbas@perkunas.omnitel.net
36.	Janina Šimelionienė	Varėnos švietimo centro direktorė	janinasimelioniene@gmail.com
37.	Henrikas Šivokas	Alytaus miesto savivaldybės tarybos narys	henrikas.sivokas@takas.lt
38.	Juozas Tamašauskas	Nacionalinės mokėjimo agentūros Alytaus skyriaus vedėjas	juozas.tamasauskas@nma.lt ;
39.	Nijolė Vagnorienė (darbo grupės vadovas)	AAVA RPD Regiono ekonomikos, socialinio vystymo ir tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vyriausioji specialistė	n.vagnoriene@alytus.aps.lt
40.	Alvydas Valeiša	Varėnos rajono savivaldybės mero pavaduotojas	a.valeisa@varena.lt
41.	Vilija Vervečkienė	Alytaus apskrities viršininko administracijos Regioninės plėtros departamento direktorė, Darbo grupių pirmininkė, projekto vadovė (projekto Nr. VP1-4.2-VRM-02-R-11-003)	v.verveckiene@alytus.aps.lt
42.	Algirdas Vrubliauskas	Alytaus rajono savivaldybės meras	meras@arsa.lt
43.	Vytautas Zubras	Alytaus profesinio rengimo centro direktorius	zubras@aprc.lt
44.	Zenius Želionis	Veisiejų miškų urėdijos urėdas	z.zelionis@veimu.lt

TURINYS

I. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ	8
I.1. Verslas, pramonė ir kaimo plėtra.....	10
I.1.1. Sektoriaus santrauka: sektoriaus vieta regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos	10
I.1.2. Pramonė regione.....	11
I.1.3. Paslaugų sektorius	14
I.1.4. Turizmo sektorius.....	16
I.1.5. Prekybos sektorius.....	20
I.1.6. Smulkus ir vidutinis verslas.....	23
I.1.7. Žemės ūkis, miškininkystė apskrityje.....	26
I.1.8. Parama verslui Alytaus apskrityje	27
I.2. Žmogiškieji ištekliai.....	29
I.2.1. Sektoriaus santrauka: Sektoriaus vietas regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos	29
I.2.2. Gyventojai ir jų kaita	30
I.2.3. Švietimas	33
I.2.4. Informacinė visuomenė	38
I.2.5. Gyvenimo lygis, užimtumas ir darbo rinkos priemonės.....	38
I.2.6. Kultūra ir sportas	41
I.3. Viešosios paslaugos.....	45
I.3.1. Sektoriaus santrauka: Sektoriaus vietas regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos	45
I.3.2. Sveikatos apsauga, priežiūra ir susirgimų prevencija.....	45
I.3.3. Socialinės paslaugos, socialinė sauga, socialinis būstas.....	46
I.3.4. Viešasis saugumas	49
I.3.5. Teritorijų planavimas	50
I.3.6. Regiono rinkodara	50
I.4. Infrastruktūra ir aplinka	52
I.4.1. Sektoriaus santrauka: Sektoriaus vieta regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos	52
I.4.2. Transportas ir transporto infrastruktūra.....	52
I.4.3. Energijos gamyba, tiekimas ir vartojimas	55
I.4.4. Vandens tiekimas, nuotekų tvarkymas	57
I.4.5. Aplinkos tarša, atliekų tvarkymas	59
I.4.6. Aplinkos ištekliai.....	60
I.5. Alytaus apskrities gyventojų apklausos, vykdytos 2009 m. lapkričio mėnesį, rezultatai.....	62
I.6. Alytaus regiono esamos situacijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė	66
II. ALYTAUS REGIONO PLĖTROS STRATEGIJA	73
II.1. Alytaus regiono plėtros vizija	73
II.2. Alytaus regiono plėtros prioritetai, tikslai ir jų įgyvendinimo uždaviniai.....	74
II.3. Alytaus regiono plėtros priemonių planas	76
II.4. Alytaus regiono plėtros strategijos biudžetas.....	98
III. ALYTAUS REGIONO PLĖTROS PLANO ĮGYVENDINIMAS IR ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA	99
III.1. Plano įgyvendinimo stebėsenos aprašas	99
III.2. Plano įgyvendinimo stebėsenos vertinimo kriterijai ir rodikliai	99
IV. PLANO SUDERINAMUMAS SU EUROPOS SĄJUNGOS IR NACIONALINIAIS STRATEGINIAIS DOKUMENTAIS.....	106
IV.1. Suderinamumas su ES strateginiais dokumentais.....	106
IV.2. Suderinamumas su nacionaliniais strateginiais dokumentais	108
PRIEDAI.....	113

IVADAS

Alytaus regiono 2010 – 2020 metų plėtros planas – tai Alytaus miesto bei rajono, Varėnos ir Lazdijų rajonų bei Druskininkų savivaldybių plėtros perspektyvos strateginis dokumentas bei priemonių šiam dokumentui įgyvendinti visuma. Planas susideda iš esamos ekonominės ir socialinės situacijos analizės ir strategijos iki 2020 metų.

Alytaus regiono plėtros planas išreiškia viso šio Pietų Lietuvos regiono bendruomenės lūkesčius, nes jo rengimui buvo sutelktas partnerių tinklas, apimantis Alytaus regiono savivaldybes, regiono asocijuotas struktūras, verslo, vietos veiklos grupių, bendruomenių atstovus ir kt.

Alytaus regiono 2010 – 2020 metų plėtros plano **tikslas** – parengti Alytaus regiono poreikius atitinkantį Regiono plėtros planą iki 2020 metų, įvertinti nuolat kintančias plėtros tendencijas, išanalizuoti jų reikšmę regioninei politikai, suformuluoti alternatyvias plėtros perspektyvas, parengti priemones ir numatyti nacionalines bei ES struktūrinių fondų ir programų lėšas joms įgyvendinti siekiant subalansuotos regiono plėtros.

Be to, šia strategija siekiama suorientuoti regiono pramonės, statybos, transporto, informacinių technologijų, žemės, miškų ūkio, sveikatos apsaugos, švietimo, socialinės sferos ir kitų sektorių organizacijas, vadovus bei specialistus, kuriomis kryptimis tikslinga ir naudinga plėsti veikiančias ir steigti naujas įmones, įgyvendinti įvairius veiklos plėtojimo ar modernizavimo projektus.

Tačiau svarbiausia Alytaus regiono plėtros plano paskirtis yra strateginius dokumentus, t.y. numatyti kaip įgyvendinti nacionalinius strateginius dokumentus regione, tuo pačiu telkiant savivaldybių bendrą susitarimą šiais klausimais ir darant įtaką būsimiems nacionaliniams strateginiams dokumentams.

Rengiant planą buvo įvertintos šių plėtros planavimo ir teritorijų planavimo dokumentų nuostatos:

1. Valstybės ilgalaikės raidos strategija;
2. Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 m. ilgalaikė strategija;
3. Lietuvos Europos Sąjungos struktūrinių fondų panaudojimo 2007-2013 metų strategija ir ją įgyvendinančiomis Ekonomikos augimo, Žmogiškųjų plėtros išteklių, Sanglaudos skatinimo veiksmų programomis;
4. Lietuvos inovacijų strategija 2010–2020 metams;
5. Lietuvos kaimo plėtros 2007-2013 metų strategija ir programa;
6. Nacionaline darnaus vystymosi strategija;
7. Alytaus apskrities teritorijos bendruoju (generaliniu) planu;
8. Alytaus regiono savivaldybių plėtros strateginiais planais.
9. Kitais nacionaliniais strateginiais planavimo dokumentais.

Rengiant Alytaus regiono plėtros planą buvo vadovautasi Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymu ir vidaus reikalų ministro 2002 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 482 patvirtinta Regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodika.

Alytaus regiono plėtros planas buvo rengtas jau kelis kartus. Pirmą kartą Alytaus regiono plėtros planas, atsižvelgiant į patvirtintus nacionalinius prioritetus, o taip pat į atskirų ministerijų regioninės plėtros prioritetus ir priemones bei apskrities savivaldybių pasiūlymus, buvo patvirtintas 2004 m. Alytaus regiono plėtros taryba 2008 m. liepos 17 d. priėmė sprendimą Nr. (1.5)-3R-2 „Dėl Alytaus regiono plėtros plano 2008-2010 m. priemonių tvirtinimo“.

2009 m. rugsėjo mėn. 21 d. Viešoji įstaiga „PVC“ pasirašė sutartį su Alytaus apskrities viršininko administracija dėl Alytaus regiono plėtros 2010 – 2020 metų plano parengimo. Sutartis yra skirta įgyvendinti Alytaus apskrities viršininko administracijos projektą „Alytaus regiono plėtros 2010 – 2020

metų plano parengimas“ (projekto Nr. VP1-4.2-VRM-02-R-11-003), kurį finansuoja Europos Socialinis fondas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-02-R „Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai / trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai“. Projekto tikslas – parengti Alytaus regiono plėtros planą 2010 – 2020 metams, numatant regiono ilgalaikės ir trumpalaikės plėtros kryptis, tikslus ir uždavinius bei priemones jiems įgyvendinti.

Alytaus regiono plėtros planas buvo rengtas keliais etapais. Pirmame etape, 2009 m. gruodžio mėn. atliktas regiono visuomenės informavimas ir aktyvinimas, o taip pat pristatyti Alytaus apskrities gyventojų apklausa, kurią atliko rinkos analizės ir tyrimų grupė UAB „RAIT“, rezultatai. Antrame etape, 2010 m. sausio ir vasario mėnesiais vyko duomenų surinkimas, atlikta esamos regiono situacijos analizė. Trečiame etape, 2010 m. vasario – gegužės mėn. vyko strategijos – vizijos, prioritetų, tikslų, uždavinių bei priemonių plano parengimas, suderinimas, aptarimas.

Organizuojant regiono plėtros plano rengimo darbus buvo sudarytos trys darbo grupės:

- 1) Ekonomikos ir žemės ūkio plėtros (regiono verslas, verslo plėtrai ir paramai skirtos paslaugos ir infrastruktūra (tame skaičiuje: pramonės zonos, technologijų parkai, inkubatorius, verslo informacijos centrai ir pan.); žemės ūkis, alternatyvūs verslai kaime, žuvininkystė, miškininkystė),
- 2) Žmogiškųjų išteklių plėtros (bendrasis lavinimas, profesinis mokymas, aukštasis mokslas, kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas, užimtumas ir darbo rinka, gyventojų kultūra ir sportas),
- 3) Viešųjų paslaugų ir viešosios infrastruktūros plėtros (sveikatos apsauga ir susirgimų prevencija, socialinės paslaugos, socialinė sauga, socialinė integracija, viešasis saugumas; viešasis transportas ir transporto infrastruktūra, telekomunikacijų, energetikos, vandentiekos, vandenvalos, šilumos tiekimo, atliekų tvarkymo infrastruktūra, oro taršos kontrolė, būsto plėtra; kultūros paveldas, viešosios erdvės, jų apsauga ir panaudojimas visuomenės poreikiams, regiono rinkodara ir informacijos sklaida).

Regiono plėtros planas patvirtintas Alytaus regiono plėtros tarybos 2010 m. birželio 3 d. sprendimu Nr. (10.18)-4R-1.

I. ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

Alytaus regionas – viena iš dešimties Lietuvos regionų. Tai Pietų Lietuvos regionas apimantis dalį Dzūkijos etnografinio regiono – Alytaus, Lazdijų ir Varėnos rajonų, Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybių teritorijas (žr. I.1.1 pav.) Jo administracinis centras - Alytus, pagal dydį ir reikšmę šeštas Lietuvoje. Regionas ribojasi su Kauno, Marijampolės ir Vilniaus apskrėmis bei Lenkijos ir Baltarusijos Respublikomis.

Alytaus regionas yra šeštas pagal užimamą plotą šalyje 5.425 km² 2010 pradžioje jame gyveno 175.149 gyventojai. Regione yra 7 miestai, iš kurių didžiausi – Alytus, Druskininkai, Lazdijai ir Varėna. Taip pat regione yra 12 miestelių ir 1129 kaimai.

I.1.1. pav. Alytaus regiono teritorija bendrame šalies teritorijos kontekste

Regionas pats miškingiausias šalyje, net pusė jos teritorijos apaugusi miškais. Nemažą teritorijos kraštovaizdžio dalį apima ežerai ir upės. Didžiausi ežerai – Dusia (trečias pagal dydį šalyje) (23,3 km²), Metelys (12,9 km²), Žuvintas (9,9 km²). Per regioną teka Nemunas, į kurią suteka vienos išpūdingiausių Dzūkijos upių – Merkys ir Ūla.

Regione išplėta susisiekimo kelių infrastruktūra. Ypač svarbus Šeštokų – Mockavos geležinkelio mazgas, europine vėže jungiantis Lietuvą su Europos geležinkelių tinklu. Svarbi yra geležinkelio linija, einanti iš Baltarusijos pro Marcinkonis ir Varėną, jungia apskritį su Vilniumi.

Daugiausia regione veikiančių ūkio subjektų yra prekyboje bei aptarnavimo srityje. Plėtojama apdirbamoji pramonė, sandėliavimas, degtinės ir likerio produkcijos, vyno, mineralinio vandens, šaldytuvų ir šaldiklių, medinių langų ir durų, surenkamų konstrukcinių elementų, baldų, plastikinių gaminių gamybos.

Tik trečdalis Alytaus regiono žemių tinkamos tradiciniam žemės ūkiui. Regione auginamos grūdinės kultūros, bulvės, įvairios daržovės bei plėtojama mėsinė ir pieninė gyvulininkystė. Regiono ūkininkai plečia, medelynų, vaistinių ir prieskoninių augalų ūkį bei užsiima pagalbinais verslais: augina brangiakailius žvėris, pramoniniu būdu žvejoja Metelių ir Veisiejų ežeruose. Dalis regiono gyventojų verčiasi uogavimu ir grybavimu.

Alytaus regione turistams ir regiono svečiams sudarytos puikios sąlygos pažintiniam, rekreaciniam, sanatoriniam poilsiui. Ištisus metus veikia Druskininkų kurortas. Regione išplėtotas platus kaimo turizmo

sodybų tinklas, gausu pažintinių autoturizmo ir dviračių maršrutų. Keliauti plaustais, valtimis ar baidarėmis galima srauniomis upėmis: Merkiu, Ūla ir Nemunu. Apskirtyje gausu ežerų, kurie tinkami rekreacijai. Keliaujantiems pėsčiomis apskrityje yra specialiai įrengtos turistinės trasos.

Apskirtyje driekiasi vertingos gamtinių, kultūrinių ar rekreacinių požiūriu saugomos teritorijos: Dzūkijos nacionalinis parkas, Metelių ir Veisiejų regioniniai parkai, kuriuose gyvena ir vesiasi balų slapukai - baliniai vėžiai, dalis Nemuno kilpų regiono parko su Punios šilu, vienintelis šalyje Žuvinto biosferos rezervatas su stambiausiais pelkių kompleksais ir kitos saugomos teritorijos.

Regione gausu itin vertingų gamtos ir kultūros paveldo paminklų bei objektų. Unikalūs iš po žemių trykštantys šaltiniai, masyvūs rieduliai, ledynmečio pasitraukimo laikotarpiu susidariusios reljefo formos, drevėtosios pušys ar kiti įdomūs medžiai, piliakalniai, senkapiai, mitologinės vietos. Alytaus regiono kultūros perlai – Merkinės, Liškiavos ir Veisiejų apylinkės.

I.1. Verslas, pramonė ir kaimo plėtra

I.1.1. Sektoriaus santrauka: sektoriaus vieta regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos

Pagal ekonominio išsivystymo lygį Alytaus apskritis smarkiai atsilieka nuo šalies vidurkio. Jai tenka 3,5 proc. Lietuvoje sukuriama bendrojo vidaus produkto (BVP). 2008 m. vidutiniškai vienam gyventojui apskrityje buvo sukurta 22,1 tūkst. litų BVP, tai 34,5 proc. mažiau nei vidutiniškai Lietuvoje.

Alytaus apskrities ekonomikos rezultatai labai priklauso nuo paslaugų sferos. Paslaugoms ir prekybai tenka 59,7 proc. viso apskrities pridėtinės vertės (šalyje – 64,2 proc.), pramonei ir elektros energijos tiekimui – 22,6 proc. (šalyje – 21,5 proc.), statybai – 12,5 proc., (šalyje – 10 proc.). Žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje Alytaus apskrityje sukuriama 5,1 proc. apskrities bendrosios pridėtinės vertės (BPV) (šalyje – 4,4proc.), kas parodo didesnę apskrities priklausomybę nuo šio sektoriaus veiklos.

2009 m. sausio 1 d. Alytaus apskrityje veikė 3234 ūkio subjektai (šalyje – 84 574, kaimyninėje, Marijampolės apskrityje – 3004). Daugiausiai registruotų ūkio subjektų buvo Alytaus miesto savivaldybėje – 1632. Alytaus rajono savivaldybėje veikė 360, Druskininkų – 560, Lazdijų rajono – 279 ir Varėnos rajono – 403 ūkio subjektai. Vertinant paskutiniuosius 3 metus yra pastebimas nežymus ūkio subjektų skaičiaus augimas.

Daugiausiai ūkio subjektų – 774, veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto veiklos srityje; 617 – kitoje aptarnavimo veikloje, 498 – nekilnojamojo turto, nuomos ir kitoje verslo veikloje, 276 – švietimo, sveikatos priežiūros ir kitoje komunalinėje ir socialinėje aptarnavimo veikloje, 283 – apdirbamojoje gamyboje, 221 - statyboje, 81 – žemės ūkyje miškininkystėje ir žuvininkystėje, 270 – transporto ir saugojimo veikloje, 101 – apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje

Alytaus apskrityje didžiausią įmonių skaičių sudaro švietimo, sveikatos priežiūra ir kita komunaline ir socialinio aptarnavimo veikla užsiimančios įmonės (33,7 proc.). Tuo tarpu Lietuvoje didžiausią įmonių skaičių sudaro didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontu, asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymu (27,46 proc.) užsiimančios įmonės. Šios įmonės Alytaus apskrityje sudaro 24,90 proc. visų įmonių ir yra antroje grupėje pagal gausą. Toks pasiskirstymas atsirado dėl to, kad apskrityje nėra labai didelių miestų, yra daug smulkių įmonių veikiančių kaimo vietovėje, Druskininkų kurorte veikia gydyklos ir rehabilitacijos centrai. Trečioje pagal įmonių skaičių yra apdirbamoji gamyba (9,24 proc. visų įmonių skaičiaus), transportas ir sandėliavimas (8,87 proc. visų įmonių skaičiaus).

I.1.1. lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius 2009 metų pabaigoje

	Alytaus apskritis	Marijampolės apskritis
Iš viso pagal darbuotojų skaičių	3 130	2 964
0–4 darbuotojai	1 845	1 667
5–9 darbuotojai	459	457
10–19 darbuotojų	316	333
20–49 darbuotojai	287	280
50–99 darbuotojai	134	143
100–149 darbuotojai	36	47
150–249 darbuotojai	36	22
250–499 darbuotojai	13	10
500–999 darbuotojai	3	5
1 000 ir daugiau darbuotojų	1	..

Šaltinis: Statistikos departamentas

Pagal darbuotojų skaičių Alytaus apskrityje, 2009 metų pabaigoje absoliučią daugumą (beveik 59 proc. visų įmonių) sudarė smulkaus verslo įmonės, 14,7 proc. visų įmonių dirbo tik iki 4 darbuotojų. Įmonių, turinčių daugiau kaip 150 darbuotojų, 2009 metų pabaigoje buvo – 53.

2008 m. visos šalies įmonių apyvarta siekė 227 mlrd. litų ir, palyginti su 2007 m., padidėjo beveik dešimtadaliu, tačiau Alytaus apskrityje įmonių apyvarta sumažėjo 2 proc..

I.1.2. Pramonė regione

I.1.2.1. Alytaus apskrities pramonės parduotos produkcijos apimtys ir struktūra

Nors Alytaus apskrityje gyvena apie 5,2 proc. viso Lietuvos bendro gyventojų skaičiaus, tačiau vertinant pramonės parduotos produkcijos apimtis pagal visas Statistikos departamento pateikiamas ekonomines veiklas, jos siekė tik 2,57 proc. šalies pramonės produkcijos apimčių 2008 m. (I.1.2. lentelė).

I.1.2. lentelė. Alytaus apskrities pramonės parduotos produkcijos apimtys

Pramonės parduotos produkcijos apimtys iš viso pagal ekonomines veiklas	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	170167	207833	227049
Alytaus apskritis	4921	5977	5841
Alytaus m. sav.	3142	3767	3666
Alytaus r. sav.	382	515	515
Druskininkų sav.	605	738	748
Lazdijų r. sav.	265	334	319
Varėnos r. sav.	527	623	593
Marijampolės apskritis	4580	5839	5895

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžioji dalis apskrities pramonės produkcijos apimčių buvo sukuriama Alytaus mieste (beveik 62,8 proc.). Druskininkų savivaldybėje 12,8 proc., Varėnos rajono savivaldybėje – 10,1 proc., Alytaus rajono savivaldybėje – 8,8 proc. ir Lazdijų rajono savivaldybėje – 5,5 proc.

Alytaus apskrityje 2008 m. beveik visos produkcijos gamybos mastai įmonėse, palyginus su 2007 m., sumažėjo, išskyrus pieno, degtinės ir likerio gaminių, šampanizuoto vynuogių vyno, švarkų ir bleizerių gamybą (kuri 2008 m. palyginus su 2007 m. padidėjo).

Maisto produktų ir gėrimų gamyba sukūrė daugiausiai pridėamosios vertės iš visos apdirbamosios pramonės 2008 m. tiek visoje šalyje, tiek ir Alytaus apskrityje. Sparčiai susitraukus Lietuvos ekonomikai 2009 m., mažėjo vidaus paklausa, padidėjo konkurencija dėl pigesnių lenkiškų gaminių, smuko pardavimai. Alytaus apskrityje, kaip ir visoje šalyje, vyrauja smulkūs pieno ūkiai, todėl jų pieno gavybos sąnaudos yra didesnės. Buvusią Varėnos pieninę likvidavo ją valdanti „Rokiškio sūrio“ bendrovė, parduodama turtą iš varžytynių nupirkus estų verslininkams, gamyba buvo atnaujinta ir išplėsta. „Rivonos“ („Norfos mažmenos“ savininkų valdoma logistikos, tarptautinių pervežimų, nekilnojamo turto nuoma ir kita veikla užsiimanti bendrovė) gamybinis padalinys - Alytaus pieninė, 2007 m. pradžioje buvo reorganizuota į atskirą bendrovę. Šiuo metu pieninė gamina per 50 rūšių pieno gaminių. Gamykla didžiąją dalį savo produkcijos tiekia „Norfos mažmenos“ tinklui.

Nors Alytaus „Alitos“ grupė apyvartą 2008 m. padidino 3 proc. iki 204 mln. litų, tačiau patyrė net 12,7 mln. litų nuostolių. Nuostolį parodė ir 2009 metų rezultatai.

Sunkius laikus išgyvena aprangos ir tekstilės gamyba (lengvoji pramonė) – prastus šios veiklos rodiklius lėmė pigių gaminių iš Azijos antplūdis ir pabrangusi darbo jėga. 2007 m. rudenį įvyko „Alytaus tekstilės“ bankrotas, kuris stipriai palietė darbo rinką.

Medienos ir baldų gamyba ilgokai pasižymėjo veržlumu. Jos sukuriama pridėtinė vertė palyginamosiomis kainomis 2000–2006 m. laikotarpiu kasmet vidutiniškai padidėdavo 18 proc., tačiau pradedant 2007 metais, plėtros tempai sulėtėjo. Šį ženklų sulėtėjimą lėmė tiek dėl pasaulinės krizės smukusi produkcijos paklausa užsienio rinkose, tiek tendencijos Lietuvos ūkio statybų sektoriuje.

Trūksta strateginio ir kompleksinio požiūrio į miškininkystę ir medienos pramonę – miškininkai skundžiasi, kad stojant statyboms, medienos negali parduoti – kainos nustatomos ir patvirtinamos nelanksčiai, nespėjama su rinka. Tuo tarpu investuotojai, negalintys nusipirkti medienos rinkos kaina, iš šalies išeina. Vienos didžiausių ir moderniausių lentpjūvių Alytaus Stora Enso Timber apyvarta paskutiniaisiais metais ženkliai sumažėjo, įmonė pastaruosiu metu naudojo tik apie pusę gamybos pajėgumų.

I.1.3. lentelė. Įmonių skaičius pagal pajamų grupes

Alytaus apskritis	2006	2007	2008	2009
Iš viso pagal pajamų grupes	2880	3001	3181	3234
1–19 999 Lt	1237	1296	1360	1337
20 000–49 999 Lt	288	286	271	258
50 000–99 999 Lt	277	269	252	247
100 000–249 999 Lt	281	317	268	322
250 000–499 999 Lt	247	230	260	269
500 000–999 999 Lt	174	193	243	250
1 000 000–1 999 999 Lt	175	153	218	200
2 000 000–4 999 999 Lt	98	139	169	187
5 000 000–6 999 999 Lt	52	35	62	32
7 000 000–23 999 999 Lt	39	59	66	95
24 000 000–99 999 999 Lt	10	21	9	30
100 000 000–137 999 999 Lt	2	2	3	4
138 000 000 Lt ir virš	..	1	0	3

Šaltinis: Statistikos departamentas

Vertinant įmonių skaičių pagal pajamas (I.1.3. lentelė), galima teigti, jog Alytaus apskrityje dominuoja (sudaro beveik 41 proc.) įmonės, kurių pajamos per metus siekia iki 19 999 Lt. Iki 99 999 Lt pajamų grupėje 2009 m. buvo apie 15 proc. įmonių. Įmonės kurių apyvarta siekė nuo 0,1 iki 0,5 mln. bendrame skaičiuje sudarė apie 18 proc. visų įmonių. 25 proc. įmonių gavo pajamas viršijančias 0,5 mln.

I.1.2.2. Pramonės įmonių investicijos

Vertinant pramonės įmonių investicijas vykdomas regione (I.1.4. lentelė), kurių dėka modernizuojama gamyba, kuriamos ar išlaikomos darbo vietos, didinama pridėtinė vertė, galima teigti jog Alytaus apskrityje jos tesudaro 2,6 – 3,2 proc. visų Lietuvos mastu vykdomų materialinių investicijų. Panaši situacija yra ir gretimoje – Marijampolės apskrityje. Tačiau žiūrint į santykinį rodiklį, parodantį investicijų dalį vienam gyventojui, 2006 – 2008 metų laikotarpyje Alytaus apskrityje jis tesudarė 50 – 60 proc. investicijų tenkančių vienam šalies gyventojui.

I.1.4. lentelė. Pramonės įmonių vykdomos investicijos regione

Materialinės investicijos	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika			
Materialinės investicijos, tūkst. litų	19.893.325	26.533.580	26.123.516
Materialinių investicijų tenka vienam gyventojui, litai	5.861	7.860	7.779
Alytaus apskritis			
Materialinės investicijos, tūkst. litų	640.101	690.122	802.923
Materialinių investicijų tenka vienam gyventojui, litai	3.559	3.877	4.560
Marijampolės apskritis			
Materialinės investicijos, tūkst. litų	638.379	771.710	636.807
Materialinių investicijų tenka vienam gyventojui, litai	3.484	4.242	3.527

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje vykdytų materialinių investicijų 2006 – 2008 m. duomenys išpėja apie mažėjančią pramonės įmonių plėtrą, įrangos atnaujinimą ir mažesnes investicijas į naujas technologijas, kuriančias regiono ekonominio augimo, o tuo pačiu ir konkurencingumo potencialą.

I.1.2.3. Tiesioginės užsienio investicijos

2006 – 2008 metų laikotarpiu tiesiogines užsienio investicijas (TUI) regione didėjo (I.1.5. lentelė), tačiau 2009 metais, šios investicijos lyginant su 2008 m. sumažėjo beveik 17 proc.

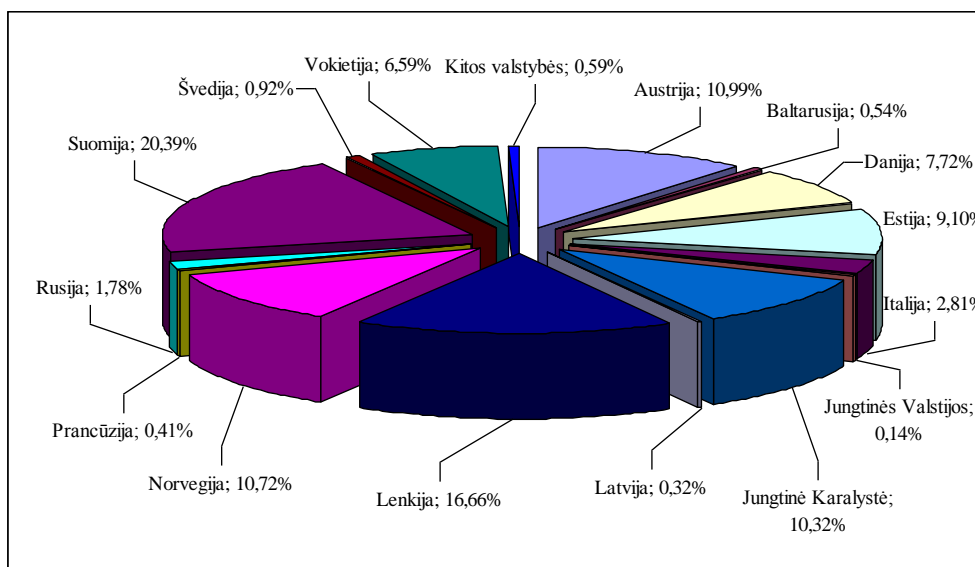
I.1.5. lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos Alytaus apskrityje metų pradžioje

Tiesioginės užsienio investicijos metų pradžioje	2006	2007	2008	2009
Alytaus apskritis				
Tiesioginės užsienio investicijos, mln. litų	396,6	417,2	445,4	370,3
Tiesioginės užsienio investicijos vienam gyventojui, litai	2.194	2.332	2.516	2.114

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžioji dalis (kiek daugiau kaip 67 proc.) TUI 2009 m. duomenimis teko Alytaus miesto savivaldybei. Apie 23 proc. šių investicijų teko Alytaus rajono savivaldybei, apie 5 proc. Druskininkų savivaldybei, tik apie 1 proc. Lazdijų rajono savivaldybei ir apie 2,7 proc. Varėnos rajono savivaldybei.

Didžioji dalis TUI buvo nukreipta į apdirbamąją gamybą (beveik 78 proc. visų TUI).

I.1.1. pav. TUI Alytaus apskrityje 2009 metų pradžios duomenimis pagal investicijų kilmę

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžiausiomis investuotojomis Alytaus apskrityje yra Suomija, Lenkija, Austrija, Norvegija, Jungtinė Karalystė.

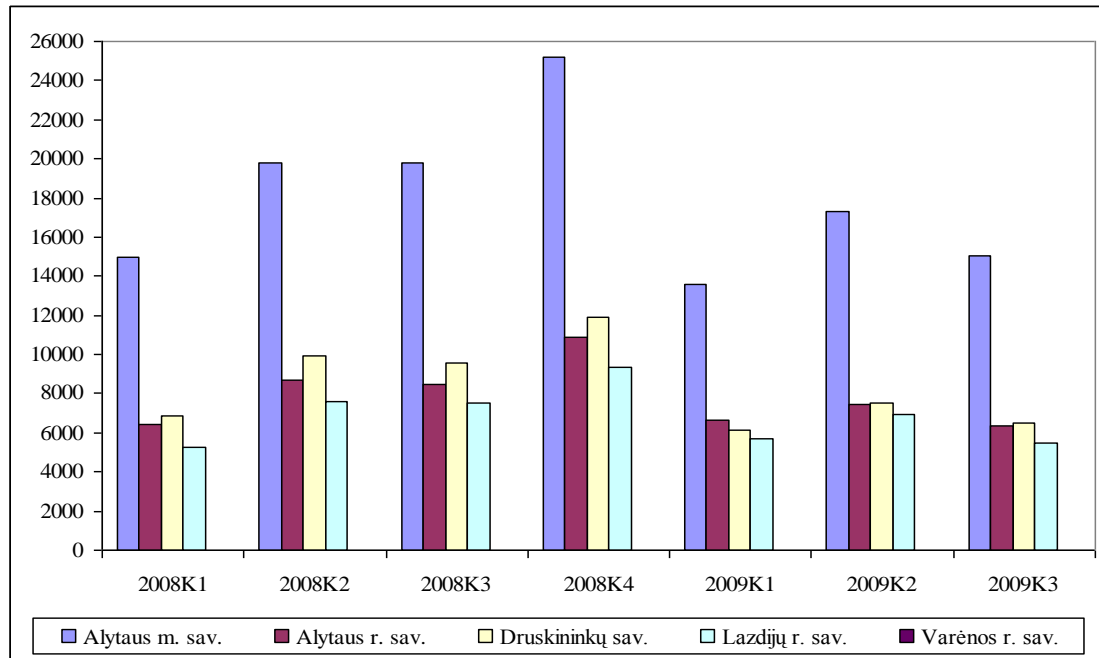
I.1.2.5. Sumokėti ir įskaityti į savivaldybių biudžetus mokesčiai

Didžiąją dalį mokesčių, sumokamų Alytaus apskrityje, sudaro gyventojų pajamų mokestis (I.1.6. lentelė), kuris 2009 m. grįžo į 2007 metų lygį. Tai atspindi pramonės sektoriaus ekonominio sunkmečio tendencijas, kurios pasireiškia mažesnių mokesčių mokėjimu į biudžetą.

I.1.6. lentelė. Sumokėti ir įskaityti į savivaldybių biudžetus mokesčiai

Alytaus apskritis	2007	2008	2009 (3 ketv.)
Iš viso mokesčių	169.694	216.469	125.022
Gyventojų pajamų mokestis	158.366	202.208	113.804
Žemės mokestis	2.032	2.166	138
Paveldimo turto mokestis	125	247	177
Nekilnojamojo turto mokestis	7.732	6.788	6.026
Mokestis už aplinkos teršimą	760	843	592
Rinkliavos	680	4.218	4.285

Šaltinis: Statistikos departamentas

I.1.2. pav. Sumokėti ir įskaityti mokesčiai pagal Alytaus apskrities savivaldybes

Šaltinis: Statistikos departamentas

Daugiausia mokesčių sumokėjo Alytaus miesto savivaldybėje veikiančios įmonės. Alytaus rajono, Druskininkų ir Varėnos savivaldybėse sumokamų mokesčių dydis buvo panašaus lygio.

I.1.3. Paslaugų sektorius*I.1.3.1. Paslaugų įmonės ir jų veikla*

Vertinant paslaugų sektoriaus situaciją Alytaus apskrityje 2006 – 2008 metų laikotarpiu (I.1.7. lentelė), pagal skirtingas ekonominės veiklos rūšis įmonių skaičius šalies mastu sudarė 2–5 proc. visų šalies paslaugų sektoriaus įmonių. Situacija gretimoje Marijampolės apskrityje buvo panaši.

I.1.7. lentelė. Paslaugų įmonės pagal ekonomines veiklos rūšis

Paslaugų įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis	Lietuvos Respublika			Alytaus apskr..			Marijampolės apskr..		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
527 Asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymas	194	242	226	3	7	9	7	11	10
70 Nekilnojamojo turto operacijos	2.598	3.309	3.817	58	78	90	54	63	62
71 Mašinų ir įrenginių be operatoriaus ir asmeninių bei namų ūkio reikmenų nuoma	448	540	590	20	23	19	7	9	11

Paslaugų įmonių skaičius pagal ekonominės veiklos rūšis	Lietuvos Respublika			Alytaus apskr..			Marijampolės apskr..		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
72 Kompiuteriai ir susijusi veikla	940	1.130	1.092	17	21	20	14	15	13
74 Kita verslo veikla	5.528	6.328	6.350	136	154	137	98	98	93
80 Švietimas	656	753	743	25	26	27	22	21	22
85 Sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	3.045	3.070	2.799	159	153	132	191	180	164
90 Nuotėkų ir atliekų šalinimo, sanitarinių sąlygų užtikrinimo ir panaši veikla	168	185	185	11	11	9	11	11	11
92 Poilsio organizavimo, kultūrinė ir sportinė veikla	1.149	1.303	1.265	47	44	43	29	33	37
93 Kita aptarnavimo veikla	790	879	824	22	27	23	21	27	28

Šaltinis: Statistikos departamentas

Mažiausiai įmonių, lyginant su šalies įmonių skaičiumi buvo „kompiuterių ir su jais susijusios veiklos“ sektoriuje, kur Alytaus apskrityje 2008 m. buvo tik 1,83 proc. visų šalies šio sektoriaus įmonių.

I.1.3.2. Paslaugų sektoriaus įmonių pajamos

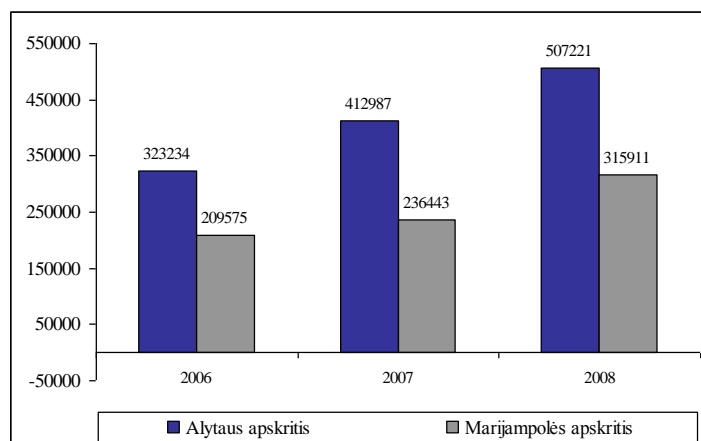
Alytaus apskrities paslaugų sektoriaus įmonių pardavimo pajamos nuo 2006 iki 2008 m. didėjo (I.1.8. lentelė). Palyginus su 2006 m., 2007 m. Alytaus apskrityje paslaugų įmonių pardavimo pajamos išaugo 27,7 proc., o šalyje minėtas rodiklis tuo pačiu laikotarpiu išaugo 32,7 proc. 2008 m. šalies augimas paslaugų įmonių pajamų augimas buvo 22,14 proc., Alytaus apskrityje veikiančių – 22,82 proc. Alytaus apskrities paslaugų sektoriaus įmonių pajamų augimas pranoko gretimos – Marijampolės apskrities paslaugų įmonių pajamų rezultatus, tačiau 2008 m. Marijampolės apskrities įmonių pajamų augimas viršijo 33,6 proc.

I.1.8. lentelė. Paslaugų įmonių pardavimo pajamos

Paslaugų įmonių pardavimo pajamos, tūkst. Lt	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	14.267.531	18.842.554	23.014.639
Alytaus apskritis	323.234	412.987	507.221
Marijampolės apskritis	209.575	236.443	315.911

Šaltinis: Statistikos departamentas

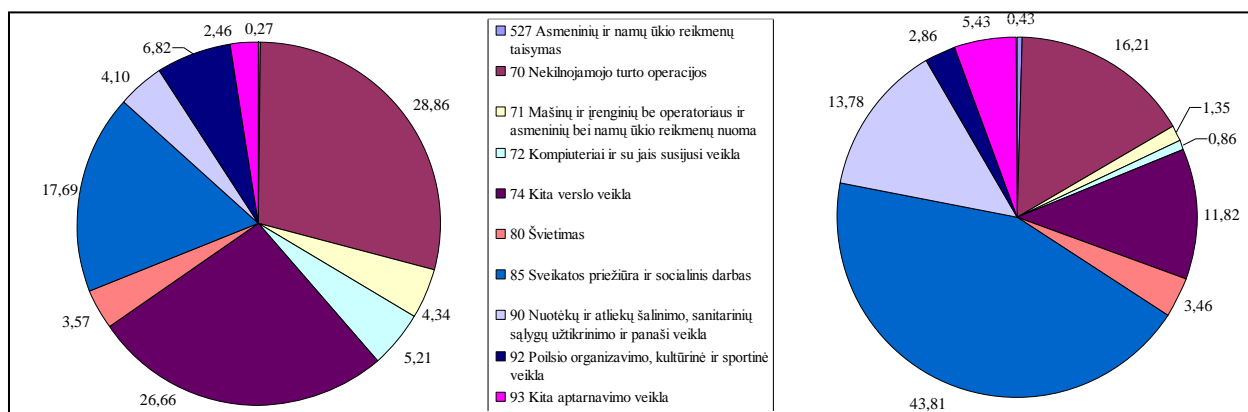
Alytaus apskrities paslaugų sektoriaus rezultatai yra geresni nei gretimos – Marijampolės apskrities įmonių (I.1.3. paveikslas). Tačiau būtina pastebėti, jog lyginant su bendra situacija šalyje, Alytaus apskrityje įmonių pajamų augimo tempai buvo mažesni nei bendrai Respublikos mastu.

I.1.3. pav. Paslaugų įmonių pajamos Alytaus ir Marijampolės apskričių savivaldybėse

Šaltinis: Statistikos departamentas

Vertinant paslaugų sektoriaus įmonių pajamų struktūrą galima pastebėti jog Lietuvoje nekilnojamo turto operacijomis užsiimančių įmonių veikla sudarė didžiausią lyginamąjį svorį analizuojamoje pajamų struktūroje (28,86 proc.), tuo tarpu Alytaus apskrityje – 16,21 proc. Atkreiptinas dėmesys, kad Alytaus apskrityje net 43,81 proc. paslaugų sektoriaus pajamų buvo sukuriama sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugų sferoje (rodiklis šalies mastu – 17,69 proc.).

I.1.4. pav. Paslaugų įmonių pajamų struktūra visoje Lietuvos respublikoje ir Alytaus apskrityje 2008 m.
Šaltinis: Statistikos departamentas

Vertinant skirtumus su bendra situacija šalyje, galima pastebėti, jog Alytaus apskrityje nekilnojamojo turto operacijų paslaugų sektorius ženkliai atsiliko generuojamų pajamų struktūros atžvilgiu, tačiau tai parodo mažesnę įmonių priklausomybę nuo šio sektoriaus. Galima būtų išskirti tai, jog šalies mastu beveik 7 proc. sektoriaus pajamų buvo generuojama poilsio organizavimo, kultūrinės ir sportinės veiklos sferoje, kai tuo tarpu Alytaus apskrityje šis rodiklis nesiekė 3 proc. Alytaus apskrityje nuotėkų ir atliekų šalinimo, sanitarinių sąlygų užtikrinimo ir panaši veikla 2008 m. duomenimis generavo 13,78 proc. visų paslaugų sektoriaus pajamų, kai tuo tarpu šalies mastu šis rodiklis tesiekė 4,10 proc.

I.1.4. Turizmo sektorius

Vertinant verslo vystymąsi ir palankią terpę plėtoti verslus, būtina išskirti turizmo sektorių. Regioniniu požiūriu tyrinėjant Lietuvos turizmo potencialą, atkreiptinas dėmesys į šiuos pagrindinius šalies vidaus ir keliautojų iš užsienio traukos židinius: sostinė, pajūris ir Dzūkija. Išskirti regionai pasižymi kraštovaizdžio, urbanistikos ar kultūros savitumais. Turistus masina ir sparčiau pažengusi poilsio infrastruktūra.

Alytaus apskritis yra turtinga rekreaciniais ištekliais, kurie gali būti sėkmingai panaudoti turizmo ir rekreacijos verslui vystyti. Dėl šių išteklių įvairumo bei išskirtinumo apskrities teritorija patraukli visų rūšių rekreacijos plėtrai – bendrajai, pažintinei, sportinei, pramoginei, verslinei ir gydomajai rekreacijai.

Alytaus apskritis išsiskiria iš kitų šalies regionų valstybės saugomų teritorijų gausa: Dzūkijos nacionalinis parkas, kuris Alytaus apskrities saugomų teritorijų sistemoje pagal plotą užima didžiausią teritoriją, ir trys regioniniai parkai: Metelių, Nemuno kilpų (dalis) ir Veisiejų regioninis parkas. Vertingiausi kraštovaizdžiai ir yra šiose saugomose teritorijose bei Žuvinto ir Čepkelių gamtos rezervatuose.

Turistų srautų judėjimo/pritraukimo į regioną kelius atstoja auto-turizmo trasos, numatytos „Nacionalinio lygmens autoturizmo trasų specialiajame plane“ – Nemuno kelio trasa, kelių nacionalinio lygmens autoturizmo trasų trumpos atkarpos: Sūduvos keliai ir Jono Pauliaus I piligrimų kelias. Regioninės svarbos auto-turizmo trasų sistemos pagrindą sudaro Alytaus apskrities teritoriją pristatanti auto-turizmo Dainavos žiedo trasa. Regione driekiasi dviračių turizmo - EURO VELO 11 Rytų Lietuvos trasos dalis. Alytaus apskrities krašto pažinimui tarnaujančios regioninės dviračių turizmo trasų sistemos formavimui

skirta „Dzūkijos žiedo“ trasa. Alytaus apskrities turizmo ir rekreacijos specialusis planas perima „Nacionalinių vandens turizmo trasų specialiojo plano“ sprendinius. Alytaus apskrities teritorijoje vandens turizmo sistemos pagrindą sudaro nacionalinės vandens turizmo trasos: Nemuno trasa, Merkio trasa, Ūlos trasa.

I.1.4.1. Vietinių ir užsienio turistų srautai

Tiek vietinių, tiek užsienio turistų skaičius (I.1.9. lentelė) Lietuvoje ir Alytaus apskrityje, 2006 – 2009 m. didėjo. Vidutinis turistų skaičiaus augimas šalyje per pastaruosius trejus metus, siekė 9 proc. per metus, tuo tarpu analogiškas rodiklis Alytaus apskričiai šiek tiek viršijo 15 proc. Toks spartesnis turistų skaičiaus augimas regione, lyginant su visos šalies mastais, leidžia teigti, jog regionas turi savitą turistinio patrauklumo įvaizdį, kurį reikėtų sėkmingai išnaudoti ir ateityje.

I.1.9. lentelė. Vietinių ir užsienio turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika			
Iš viso pagal apgyvendinimo įstaigas	1.540.468	1.779.755	1.825.762
Viešbučiai	1.103.147	1.259.384	1.326.729
Moteliai	52.448	74.600	62.709
Poilsio namai (nameliai)	116.765	130.038	117.965
Kempingai	31.745	36.348	35.739
Turizmo centrai	20.518	22.780	20.936
Nakvynės namai	16.304	27.486	27.050
Sveikatingumo įstaigos	124.784	131.128	132.713
Konferencijų centrai	16.654	16.442	16.043
Vaikų vasaros poilsio stovyklos	23.637	35.308	29.285
Privatus apgyvendinimo sektorius	34.466	46.241	56.593
Alytaus apskritis			
Iš viso pagal apgyvendinimo įstaigas	165.606	212.297	216.607
Viešbučiai	96.687	134.060	142.269
Moteliai	121	116	157
Poilsio namai (nameliai)	7.299	7.916	4.536
Kempingai	3.040	5.720	5.329
Turizmo centrai			
Nakvynės namai	1.206	971	934
Sveikatingumo įstaigos	56.087	61.743	61.834
Konferencijų centrai			
Vaikų vasaros poilsio stovyklos	718	1.080	949
Privatus apgyvendinimo sektorius	448	691	599

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje ženkliai augo svečių apgyvendinamų viešbučiuose ir kempinguose skaičius, palyginus rezultatus su šalies rodiklių pokyčiais. Šiek tiek didesnis nei šalies vidutinis turistų skaičiaus augimas pastebimas vaikų poilsio stovyklose ir sveikatingumo įstaigose. Atsižvelgiant į tai būtina stiprinti šį sektorių, konkuruojant su kitais regionais. Didžiausias turistų srautas Alytaus apskrityje tenka Druskininkų savivaldybei, kadangi ji, kaip kurortas, yra labiausiai pritaikyta priimti turistus.

Atsižvelgiant į apgyvendintų svečių ir suteiktų nakvynių skaičių (I.1.10. lentelė), galima pastebėti, jog apskrityje 2006 – 2008 metais buvo suteikta vidutiniškai 20 proc. visų šalyje apgyvendintų svečių nakvynių, o svečių skaičius sudarė 10 – 11 proc. visos šalies mastu.

I.1.10. lentelė. Apgyvendintų svečių ir suteiktų nakvynių skaičius apgyvendinimo įstaigose

	Suteikta nakvynių	Apgyvendinta svečių
2006		
Lietuvos Respublika	4 721 908	1 540 468
Alytaus apskritis	984 845	165 606
Marijampolės apskritis	62 083	27 778
2007		
Lietuvos Respublika	5 191 368	1 779 755
Alytaus apskritis	1 081 444	212 297
Marijampolės apskritis	66 546	28 688
2008		
Lietuvos Respublika	5 077 363	1 825 762
Alytaus apskritis	1 007 696	216 607
Marijampolės apskritis	56 668	25 250

Šaltinis: Statistikos departamentas

Ši Statistikos departamento informacija parodo, jog sparčiai plėtojosi apgyvendinimo įstaigų veikla susijusi su turistų, atvykusių poilsio ir sveikatinimosi tikslais į Alytaus apskritį, aptarnavimu.

I.1.4.2. Apgyvendinimo įstaigų užimtumas

Nors apgyvendinimo įstaigų užimtumas visos šalies mastu nesiekė 30 proc. (I.1.11. lentelė), Alytaus apskritis, didžiąja dalimi Druskininkų dėka, gerokai viršijo šį skaičių: vietų užimtumas nuo 42,8 proc. 2006 m. išaugo iki 49,3 proc. 2008 m.

I.1.11. lentelė. Apgyvendinimo įstaigų skaičius, numerių skaičius ir užimtumas

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika			
Apgyvendinimo įstaigų skaičius	715	748	810
Vietų skaičius	45.108	47.727	47.665
Vietų užimtumas proc.	28,68	29,80	29,18
Alytaus apskritis			
Apgyvendinimo įstaigų skaičius	51	53	58
Vietų skaičius	6.303	6.282	5.600
Vietų užimtumas proc.	42,81	47,16	49,30
Marijampolės apskritis			
Apgyvendinimo įstaigų skaičius	12	12	13
Vietų skaičius	762	760	904
Vietų užimtumas proc.	22,32	23,99	17,17

Šaltinis: Statistikos departamentas

Lyginant su gretima – Marijampolės apskritimi, kuri taip pat pasižymi vertingu kraštovaizdžiu, apgyvendinimo įstaigų vietų užimtumo skaičiai Alytaus apskrityje buvo iki keleto kartų geresni.

I.1.4.3. Viešbučių sektoriaus plėtra

Didelė pažanga, Alytaus turizmo paslaugų sektoriuje padaryta vystant viešbučio tipo apgyvendinimo paslaugas, kurias 2008 metais teikė 35 subjektai (I.1.12 lentelė). Alytaus apskritis yra ketvirta apskritis šalyje pagal turimų viešbučių skaičių (pirmauja: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos apskritys). Viešbučių skaičius Alytaus apskrityje 2003 m. nuo 17 išaugo beveik dvigubai - iki 35, 2009 metais. Vien 2008 metais Alytaus regiono viešbučiuose buvo apsistoję 142,3 tūkst. turistų. Ypač sparčiai plėtėsi Druskininkų savivaldybės viešbučių sektorius, kadangi beveik 70 proc. visų Alytaus regiono viešbučių yra Druskininkuose. Šios savivaldybės viešbučiams ir sveikatinimo įstaigoms tenka beveik 90 proc. visų apskrities apgyvendinimo įstaigose apgyvendintų svečių. Poilsio bei sveikatinimo paslaugas Druskininkuose ypač pamėgo Lietuvos gyventojai.

I.1.12. lentelė. Viešbučių skaičius, vietų skaičius ir užimtumas

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika			
Įstaigų skaičius	300	309	326
Numerių užimtumas	42,3	46,2	44,9
Vietų užimtumas	33,1	36,1	34,4
Alytaus apskritis			
Įstaigų skaičius	28	31	35
Numerių užimtumas	33,6	44,4	43,2
Vietų užimtumas	26,3	35,4	35,3

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje veikė apie dešimtadalį visos šalies viešbučių. Viešbučių vietų užimtumas 2006 – 2008 m. atitiko šalies vidurkį.

I.1.13. lentelė. Vidutinė numerio kaina viešbučiuose, Lt

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	240	255	266
Alytaus apskritis	132	175	206
Marijampolės apskritis	106	136	186

Šaltinis: Statistikos departamentas

Vidutinė viešbučio numerio kaina tiek šalies mastu, tiek Alytaus apskrityje 2006 – 2008 m. augo (I.1.13. lentelė), tačiau vertinant pinigine išraiška, ši kaina buvo daugiau kaip 20 proc. mažesnė, lyginant su respublikiniais 2008 m. duomenimis. Marijampolės apskrityje šios paslaugos buvo dar pigesnės.

I.1.4.4. Kaimo turizmo sektoriaus plėtra

Kaimo turizmas yra sparčiai besiplečianti turizmo paslaugų sritis, tampanti viena iš perspektyviausių turizmo verslo krypčių. Dauguma Alytaus regiono kaimo turizmo sodybų yra įkurtos prie ežerų, miške, kitose gražiose gamtos vietovėse.

Didžiausią poilsiautojų dalį kaimo turizmo sodybose sudaro vietiniai turistai. 2008 m. Alytaus regiono kaimo turizmo sodybose apsilankė 42,6 tūkst. poilsiautojų, iš jų tik apie 10 procentų užsieniečių. Daugiau nei Alytaus apskrityje poilsiautojų sulaukė Utenos (79,9 tūkst.), Vilniaus (58,2 tūkst.), Kauno apskritis (47,9 tūkst.). Pagal kaimo turizmo infrastruktūrą ir lankytojų srautus apskrityje pirmaujančios yra Lazdijų ir Varėnos savivaldybės, kadangi jose yra didžiausias kaimo turizmo sodybų skaičius.

I.1.14. lentelė. Kaimo turizmo sodybų skaičius, vietų skaičius ir užimtumas

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika			
Kaimo turizmo sodybų skaičius	531	538	546
Vidutinis vietų skaičius vienoje sodyboje	17	18	19
Užimtumas proc.	13,45	17,44	16,48
Vietų skaičius	9273	9637	10229
Suteikta nakvynių	455400	613600	615400
Alytaus apskritis			
Kaimo turizmo sodybų skaičius	76	76	84
Vidutinis vietų skaičius vienoje sodyboje	21	21	22
Užimtumas proc.	9,26	12,55	11,65
Vietų skaičius	1589	1609	1876
Suteikta nakvynių	53700	73700	79800

Marijampolės apskritis			
Kaimo turizmo sodybų skaičius	16	17	21
Vidutinis vietų skaičius vienoje sodyboje	21	22	22
Užimtumas proc.	20,02	17,29	11,74
Vietų skaičius	338	366	462
Suteikta nakvynių	24700	23100	19800

Šaltinis: Statistikos departamentas

2008 metais palyginus su 2007 metais, Alytaus kaimo turizmo sodybose ilsėjosi 20 procentų daugiau poilsiautojų. Vidutinė poilsiautojo poilsio kaimo turizmo sodyboje trukmė buvo 1,87 nakvynės (2007 m. – 2,08). Suteiktų nakvynių skaičiumi Alytaus apskritis gerokai lenkia Marijampolės apskritį, vietų užimtumas tik 2008 metais buvo panašaus lygio, tačiau atsiliko nuo šalies vidurkio. Toks santykinai nedidelis vietų užimtumas parodo, jog dauguma poilsiautojų atvyksta tik savaitgaliais. Kaimo turizmo sodybos daugiausiai lankytojų sulaukia šiltuoju metų laiku, todėl stebimas paslaugų sezoniškumas. Kita vertus, žiemos turizmo, laisvalaikio praleidimo paslaugos nėra pakankamai išplėtos, todėl toks sezoniškumas yra natūralus.

I.1.4.5. Turizmo pajamos apskrityje

Vertinant pajamas iš atvykstamojo turizmo Alytaus apskrityje (I.1.15. lentelė), galima išskirti vienadienius lankytojus ir turistus. Pastebima, jog tiek vienadienių lankytojų, tiek turistų išlaidos, augusios 2007 m., jau 2008 m. mažėjo. Tai sąlygojo bendros makroekonominės pasaulinės tendencijos susijusios su ekonominiu sunkmečio pradžia.

I.1.15. lentelė. Vienadienių lankytojų ir turistų skaičius bei išlaidos.

Atvykimas į Alytaus apskritį ir išlaidos	2006	2007	2008
Vienadienių lankytojų skaičius, tūkst.	(nėra duomenų)	721,9	652,5
Vienadienių lankytojų išlaidos, mln. Lt	37,7	66,5	62
Vienadienių lankytojų kelionių skaičius, tūkst.	1024,2	1,9	1283,6
Turistų skaičius, tūkst.	178,2	322,8	291,9
Turistų išlaidos, mln. Lt	33,2	66,5	59
Turistų kelionių skaičius, tūkst.	203,8	344,6	327,5
Turistų nakvynių skaičius, tūkst.	776,6	1091,4	1054,1

Šaltinis: Statistikos departamentas

Vienas turistas vidutiniškai apskrityje išleido 2006 m. – 186 Lt, 2007 m. – 249 Lt, 2008 – 196 Lt. Tuo tarpu vienas vienadienis lankytojas atvykdamas į Alytaus apskritį išleido: 2007 m. – 93 Lt, 2008 m. – 84 Lt. Šie skaičiai pagrindžia užsienio turistų pritraukimo į regioną svarbą, kuriant regiono ekonominę gerovę per turizmo generuojamas pajamas.

I.1.5. Prekybos sektorius

I.1.5.1. Vidaus prekybos apyvarta

Alytaus apskrities mažmeninės prekybos rodikliai (I.1.16. lentelė), yra pastebimai mažesni, nei Marijampolės apskrities analogiški duomenys. Alytaus apskrities mažmeninės prekybos įmonių apyvarta tesudarė 3,44 proc. šalies suminio rodiklio, o Marijampolės apskrities atveju šis rodiklis siekė 5,20 proc. nuo bendro šalies mažmeninės apyvartos dydžio.

I.1.16 lentelė. Mažmeninės prekybos rodikliai

Mažmeninės prekybos įmonių apyvarta (be PVM), mln.Lt / Mažmeninės prekybos įmonių parduotuvių skaičius	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	26016/17731	31573,2/18158	35787,2/18351
Marijampolės apskritis	1392,9/890	1663,4/909	1859,7/894

Mažmeninės prekybos įmonių apyvarta (be PVM), mln.Lt / Mažmeninės prekybos įmonių parduotuvių skaičius	2006	2007	2008
Alytaus apskritis	905,8/854	1077,7/838	1232,8/843
Alytaus m. sav.	495,6/357	602,9/369	691,5/390
Alytaus r. Sav.	42,7/127	48,1/121	51,5/117
Druskininkų sav.	186,6/110	213,7/105	244,1/103
Lazdijų r. Sav.	87,7/131	104,6/121	114,9/113
Varėnos r. sav.	93,2/129	108,4/122	130,8/120

Šaltinis: Statistikos departamentas

Daugiau nei pusė Alytaus apskrities mažmeninės prekybos apyvartos – 56,09 proc. buvo sukuriama Alytaus mieste (2008 m. duomenimis), Druskininkuose – 19,80 proc., Lazdijų ir Varėnos savivaldybėse panašus lygis – po 10 proc.

Vertinant maitinimo įmonių veiklą (I.1.17. lentelė), Alytaus apskrities rodikliai yra geresni nei Marijampolės apskrities, tačiau bendrame Lietuvos kontekste, vis tiek išlieka gana kuklūs.

I.1.17. lentelė. Maitinimo įmonių apyvarta

Restoranai, barai ir kitos maitinimo įmonės, apyvarta be PVM mln. Lt	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	823,2	885,8	1055,1
Marijampolės apskritis	12,9	14	17,3
Alytaus apskritis	18,6	20,2	24,7
Alytaus m. sav.	9,9	10,3	12,4
Alytaus r. sav.	1	1,1	1,4
Druskininkų sav.	5,4	6,2	7,8
Lazdijų r. sav.	0,8	1	1,2
Varėnos r. sav.	1,5	1,6	1,9

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrities maitinimo įmonių bendros apyvartos rodikliai 2008 m. siekė 2,34 proc. Lietuvos lygio, tuo tarpu Marijampolės apskrities rodiklis sudaro tik 1,64 proc.

Didmeninės prekybos sektorius Alytaus apskrityje, lyginant įmonių apyvartos rodiklius, taip pat lenkė Marijampolės apskritį (I.1.18. lentelė).

I.1.18. lentelė. Didmeninės prekybos įmonių apyvarta

Didmeninės prekybos įmonių apyvarta be PVM mln. Lt	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	34501,2	42114,4	47315,7
Alytaus apskritis	617,6	625,7	688,8
Marijampolės apskritis	427	591,5	486,9

Šaltinis: Statistikos departamentas

Lyginant su Lietuvos 2008 metų didmeninės prekybos įmonių bendros apyvartos rodikliais, Alytaus apskrities analogiškų įmonių apyvarta siekė 1,46 proc. Lietuvos lygio, tuo tarpu Marijampolės apskrities rodiklis sudaro tik 1,03 proc.

I.1.5.2. Lietuviškos kilmės prekių eksportas

Vertinant iš šalies išvežamos produkcijos duomenis (I.1.19. lentelė), galima pastebėti, jog Lietuviškos kilmės prekių eksportas visos šalies mastu 2006 – 2009 metų periodu augo vidutiniškai 2,93 proc. Ženklus augimas yra pastebimas lyginant 2008 ir 2007 metų duomenis (31,55 proc.), tačiau jau sekančiais metais, t.y. 2009 m., gautas rodiklių sumažėjimas 27,24 proc. Tuo tarpu Alytaus apskrityje per minimą laikotarpį užfiksuotas vidutinis eksporto apimčių mažėjimas 9,38 proc. Daugiausiai tai lėmė eksporto apimčių sumažėjimas 2009 m.

I.1.19. lentelė. Lietuviškos kilmės prekių eksportas

Lietuviškos kilmės prekių eksportas, tūkst. Lt	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	28239,4	29498,5	38806,2	28236,7
Alytaus apskritis	951,3	961,1	906,1	693,6
Marijampolės apskritis	770,1	878,9	981,4	829,5

Šaltinis: Statistikos departamentas

Jei palyginsime gretimos Marijampolės apskrities duomenis, tai absoliutiniu dydžiu, eksporto apyvarta 2008 m. aplenkė Alytaus apskrities apyvartos rodiklius, svarbu atkreipti dėmesį jog šis skirtumas 2009 m. tik padidėjo. Per visą 2006 – 2009 m. laikotarpį, vidutinis eksporto pokytis Marijampolės apskrityje buvo +3,44 proc.

2009 m. didžiausią viso eksporto dalį (16,17 proc.- 112,2 mln., Lt) sudarė grupei „84. Branduoliniai reaktoriai, katilai (boileriai), mašinos ir mechaniniai įrenginiai; jų dalys“ priskiriamų prekių eksportas. Grupei „44. Mediena ir medienos dirbiniai; medžio anglys“ , teko 14,61 proc. (101,3 mln. Lt) visos Alytaus apskrities eksporto. Trečioji ir ketvirtoji pagal eksporto apyvartas 2009 m. buvo „39. Plastikų ir jų dirbinių“ bei „94 Baldų; patalynės reikmenų, čiužinių, čiužinių karkasų, dekoratyvinių pagalvėlių“ prekių grupės, atitinkamai sudariusios 11,76 proc. (81,6 mln. Lt) ir 11,07 proc. (76,8 mln. Lt) nuo visos apskrities eksporto apyvartos. Penktoji bendroje eksporto struktūroje, 2009 m. duomenimis buvo „63. Kitų gatavų tekstilės dirbinių; rinkinių; dėvėtų drabužių ir dėvėtų tekstilės dirbinių; skudurų“ prekių grupė, sudariusi 5,76 proc. visos regiono eksporto apyvartos (39,9 mln. Lt).

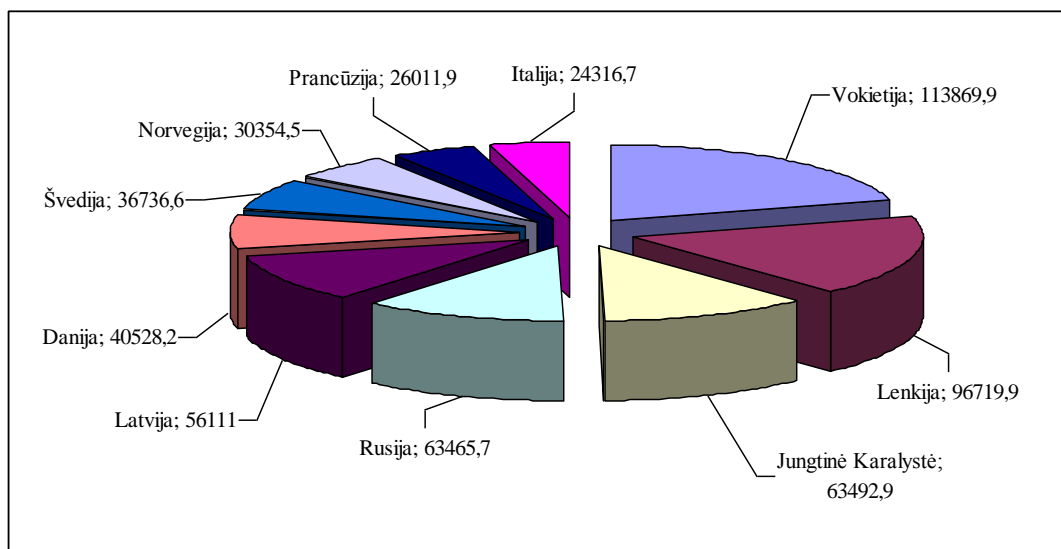
Tam tikrų prekių grupių eksporto rodikliai labai ženkliai sumažėjo 2009 m.: „10. Javų“ grupės rodikliai nuo 16,3 mln. Lt 2008 m. sumažėjo iki 1,9 mln. Lt, „52. Medvilnės“ grupės eksporto apyvarta sumažėjo nuo 841 tūkst. Lt iki 97,2 tūkst. Lt, „87. Antžeminio transporto priemonių, išskyrus geležinkelio ir tramvajaus riedmenis; jų dalių ir reikmenų“ eksportas sumažėjo nuo 41,97 mln. Lt iki 11,42 mln. Lt., „72. Geležies ir plieno (juodųjų metalų)“ eksportas mažėjo nuo 6 mln. iki 68 tūkst. Lt.

Taip pat galima pastebėti ir ženklų kai kurių prekių grupių eksporto rodiklių padidėjimą 2009 m.:

„23. Maisto pramonės liekanų ir atliekų; paruoštų pašarų gyvūnams“ grupės prekių eksportas išaugo nuo 2,27 mln. Lt iki 37,58 mln. Lt; „42. Odos dirbinių; balnų ir pakinktų; kelionės reikmenų, rankinių ir panašių daiktų; dirbinių iš gyvūnų žarnų“ grupės prekių eksportas išaugo nuo 5,9 tūkst. Lt iki 15,64 mln. Lt.

Bendras eksporto mažėjimas Alytaus apskrityje atspindi neigiamas tendencijas, tačiau naujų veiklos sričių kuriamo eksporto potencialo išnaudojimas leidžia tikėtis mažesnės neigiamos įtakos eksporto apimtyse ateityje.

Pagrindinės šalys į kurias yra eksportuojama produkcija iš Alytaus apskrities yra pateikiamos 2.5. paveiksle. Eksportas į šias dešimt šalių, tarp kurių dominuoja Vakarų Europos šalys, sudarė beveik 80 proc. viso eksporto 2009 metais.

I.1.5. pav. Pagrindinės Alytaus apskrities įmonių eksporto šalys

Šaltinis: Statistikos departamentas

2009 m. Alytaus apskrities įmonės produkciją eksportavo į 60 šalių. Pagrindinėmis prekybos partnerėmis buvo Vokietija (16,42 proc. viso eksporto), Lenkija (13,94 proc.), Jungtinė Karalystė (9,15 proc.), Rusija (9,15 proc.), Latvija (8,09 proc.), Danija (5,84 proc.), Švedija (5,30 proc.), Norvegija (4,38 proc.), Prancūzija (3,75 proc.) ir Italija (3,51 proc.).

I.1.6. Smulkus ir vidutinis verslas

I.1.6.1. Smulkas ir vidutinio verslo subjektai apskrityje

Alytaus apskrityje veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius per analizuojamą laikotarpį keitėsi nežymiai ir siekė apie 2000 įmonių (I.1.20. lentelė) ir tai sudarė 3,28 proc. visos šalies SVV sektoriaus įmonių. Gretimoje Marijampolės apskrityje vyravo analogiškos tendencijos.

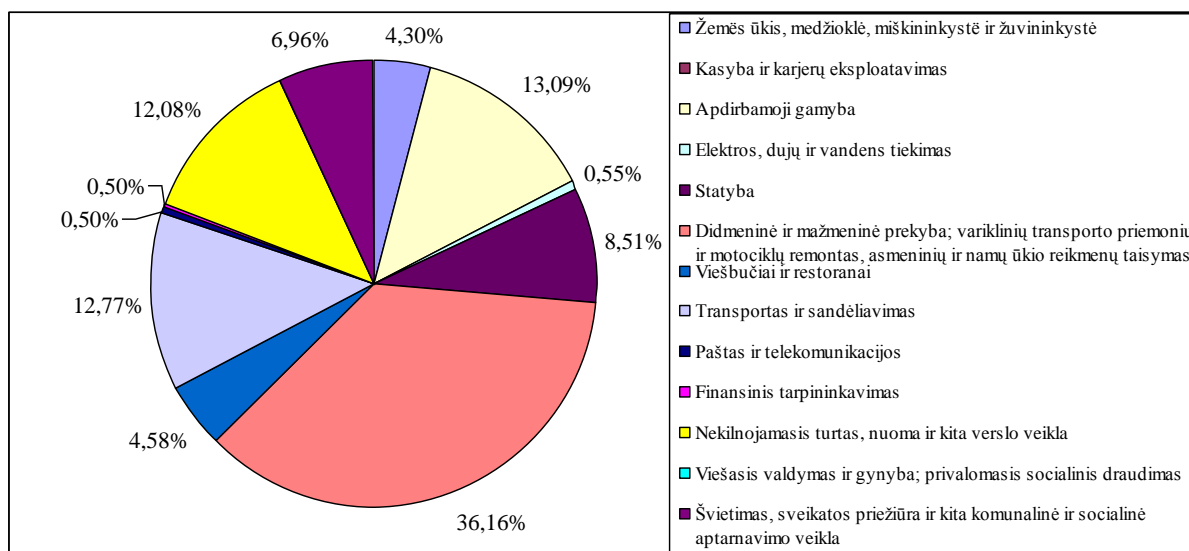
I.1.20. lentelė. Veikiančios mažos ir vidutinės įmonės

Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	56428	59712	63187	65232	63447
Alytaus apskritis	2036	2085	2185	2193	2080
Alytaus m. sav.	1024	1068	1112	1104	1048
Alytaus r. sav.	262	250	263	257	236
Druskininkų sav.	314	332	367	382	372
Lazdijų r. sav.	184	191	192	185	165
Varėnos r. sav.	252	244	251	265	259
Marijampolės apskritis	2097	2101	2129	2090	2021

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžioji dalis SVV įmonių veikė apskrities centre – Alytaus mieste (50,38 proc. – 2010 m. duomenimis). 17,88 proc. visų įmonių veikė Druskininkų savivaldybėje. Mažiausia dalis SVV įmonių – tik 7,93 proc. – veikė Lazdijų rajono savivaldybėje.

Tarp visų ekonominės veiklos rūšių (I.1.6. paveikslas) Alytaus apskrityje išsiskiriam įmonės veikiančios „Transporto ir sandėliavimo sektoriuje“. Šiame sektoriuje veikiančių įmonių skaičius apskrities mastu, lyginant su visos Lietuvos rodikliu, sudarė 12,77 proc. visų veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičiaus. Tuo tarpu Lietuvoje, tokia veikla užsiimančių įmonių skaičius vidutiniškai 2008 m. siekė 9,33 proc. ribą bendro įmonių skaičiaus atžvilgiu.

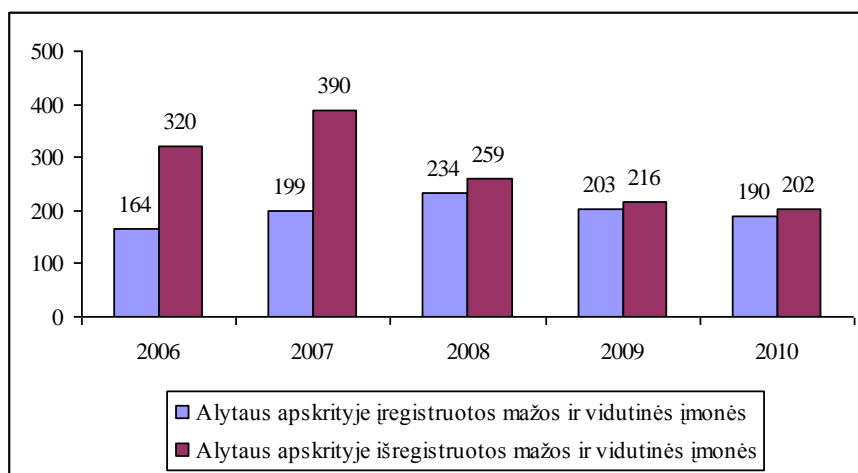
I.1.6. pav. Veikiančios mažos ir vidutinės įmonės pagal veiklos rūšis 2008 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas

Lyginant su šalies vidurkiu, didesnis skaičius (beveik 4,30 proc. palyginus su 2,97 proc.) įmonių veikė „Žemės ūkio, medžioklės, miškininkystės ir žuvininkystės“ sektoriuje. Nežymiai, tačiau didesnė įmonių koncentracija lyginant su šalies duomenimis, yra pastebima ir „Apdirbamosios gamybos“, „Elektros, dujų ir vandens tiekimo“, „Didmeninės ir mažmeninės prekybos; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, asmeninių ir namų ūkio reikmenų taisymo“, „Švietimo, sveikatos priežiūros ir kitos komunalinės ir socialinės aptarnavimo veiklos“ srityse.

Alytaus apskrityje pastebima ženkliai mažesnė, lyginant su šalies vidurkiu, įmonių koncentracija (beveik 12,08 proc. palyginus su 18,49 proc.) „Nekilnojamojo turto, nuomos ir kitos verslo veiklos“ sektoriuje. Kiti rodikliai pagal veiklos rūšis vertinant 2008 metų duomenimis buvo artimi šalies rodikliams.

Įregistruojamų ir išregistruojamų mažų bei vidutinių įmonių skaičiaus analizė (I.1.7. paveikslas) parodė, jog 2006 – 2010 m. laikotarpiu, kasmet išregistruojamų įmonių nežymiai daugiau nei įregistruojamų.

I.1.7. pav. Įregistruojamos ir išregistruojamos mažos ir vidutinės įmonės

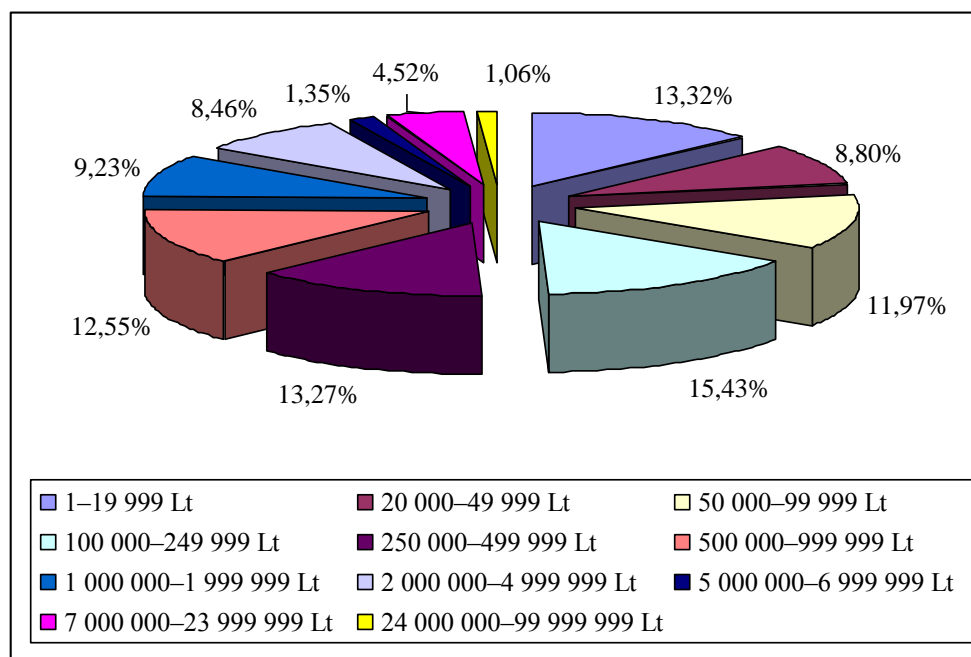
Šaltinis: Statistikos departamentas

Atkreiptinas dėmesys, jog skirtumas tarp įregistruojamų ir išregistruojamų įmonių skaičiaus mažėja. Tai leidžia daryti prielaidas apie nusistovėjusį verslo įmonių skaičių regione ir besiformuojančią gana stabilią bendrą verslo aplinką.

I.1.6.1. Smulkaus ir vidutinio verslo subjektų pajamos ir darbuotojų skaičius

Analizuojant mažų ir vidutinių įmonių veiklą Alytaus apskrityje pagal pajamų grupes (I.1.8. paveikslas), didžiausią dalį sudaro įmonės, kurių metinė apyvarta siekia nuo 100 iki 250 tūkst. Lt (15,43 proc. visų įmonių). 13,27 proc. įmonių apyvartos siekė nuo 250 iki 500 tūkst. Lt. 12,55 proc. įmonių turėjo apyvartas siekusias nuo 500 tūkst. Lt iki 1 mln. Lt. Iki 100 tūkst. Lt apyvartas turėjo beveik 12 proc. t.y. 249 apskrities mažos ir vidutinės įmonės. Lyginant su šalies situacija, Alytaus apskrityje yra mažiau įmonių viršijančių 5 mln. Lt apyvartas.

I.1.8. pav. Mažos ir vidutinės įmonės pagal pajamų grupes 2010 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas

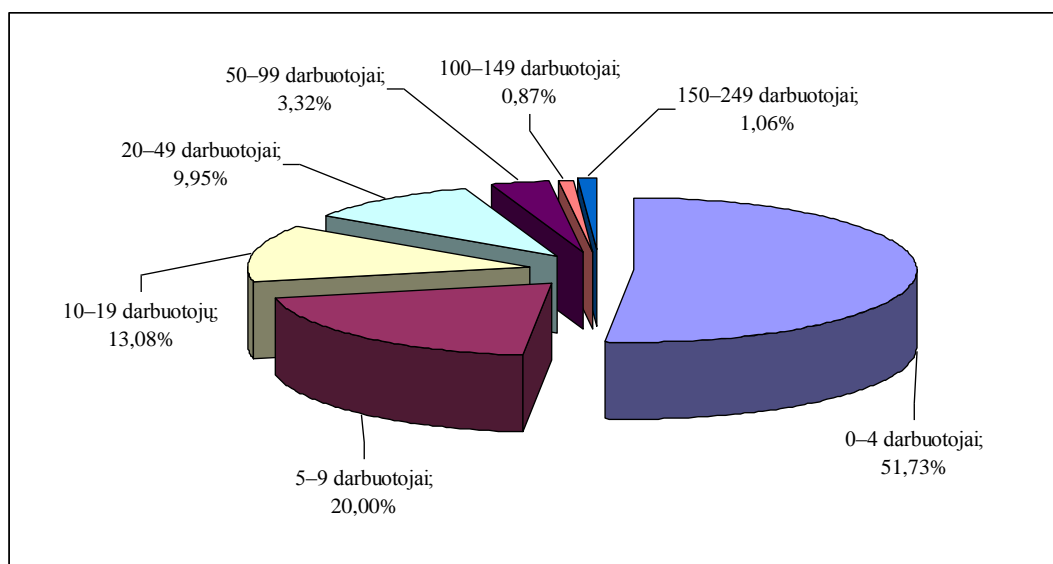
Mažų ir vidutinių įmonių įtaką Alytaus regiono ekonominiam potencialui galima analizuoti ir atsižvelgiant į šiame sektoriuje sukurtų darbo vietų skaičių. Beveik 26 tūkst. darbo vietų, visos Lietuvos mastu sudaro 3,6 proc. lyginamąją dalį (2010 m. pradžios duomenimis).

I.1.21. lentelė. Mažų ir vidutinių įmonių darbuotojų skaičius metų pradžioje

Mažų ir vidutinių įmonių darbuotojų skaičius	2006	2007	2008	2009	2010
Lietuvos Respublika	614070	649479	684155	725080	720489
Alytaus apskritis	22782	24394	25414	27194	25854
Alytaus m. sav.	11777	13042	13000	14362	13447
Alytaus r. sav.	2223	2219	2529	2544	2375
Druskininkų sav.	3765	4137	4425	4540	4565
Lazdijų r. sav.	1769	1784	1921	2023	1929
Varėnos r. sav.	3248	3212	3539	3725	3538
Marijampolės apskritis	23813	24585	25671	26281	26307

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskritis pagal sukurtų darbo vietų skaičių nežymiai atsilieka nuo Marijampolės apskrities. Didžioji dalis darbuotojų yra įdarbinta Alytaus miesto savivaldybėje (beveik 52 proc.). Beveik 17,7 proc. visų dirbančiųjų dirba Druskininkų, 13,7 proc. Varėnos rajono savivaldybių įmonėse.

I.1.9. pav. Mažos ir vidutinės įmonės pagal darbuotojų skaičių

Šaltinis: Statistikos departamentas

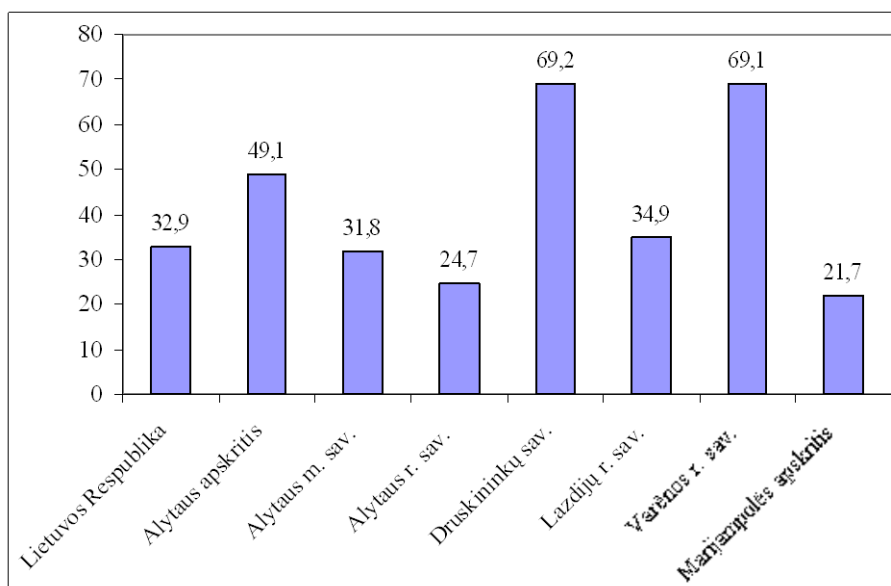
Alytaus apskrityje daugiausiai veikė mažos įmonės (51,73 proc. visų įmonių), kurios turi iki 4 darbuotojų (I.1.9. paveikslas). 20 proc. visų įmonių buvo įdarbinta nuo 5 iki 9 žmonių. Kiek mažiau nei 10 proc. įmonių darbuotojų skaičius sudaro nuo 20 iki 49 darbuotojų. Tik apie 2 proc. įmonių darbuotojų skaičius sudaro nuo 100 iki 250 žmonių. Tokios pačios tendencijos vyrauja ir visos šalies mastu.

I.1.7. Žemės ūkis, miškininkystė apskrityje

Alytaus apskrityje buvo 3,90 proc. visos Lietuvos Respublikos ariamos žemės, 5,08 proc. visų šalies žemės ūkio naudmenų, 7,84 proc. pievų ir natūralių ganyklų, 6,51 proc. sodų ir uogynų. Palyginimui, Marijampolės apskrities ariamos žemės plotas sudarė 11,18 proc. bendro šalies ariamos žemės ploto, žemės ūkio naudmenos sudarė 9,68 proc., pievos ir natūralios ganyklos 6,18 proc., o sodai ir uogynai – 8,35 proc. atitinkamos paskirties žemės šalies mastu. Daugiausiai naudojamos žemės ūkio naudmenų priklausė Alytaus rajono savivaldybei, mažiausiai – Druskininkų savivaldybei.

2008 m. Alytaus apskrityje buvo pagaminama 4,44 proc. visos šalies žemės ūkio produkcijos (palyginimui, Marijampolės apskrityje 11,94 proc.). Augalininkystės produkcija sudarė beveik 52 proc. visos produkcijos (4,10 proc. visos šalies augalininkystės produkcijos), gyvulininkystė – 48 proc. (4,88 proc. visos šalies gyvulininkystės produkcijos).

Alytaus apskritis išsiskiria miškingumu (I.1.10. paveikslas), kuris siekia 49,1 proc. visos apskrities teritorijos. Šis rodiklis yra aukščiausias tarp visų Lietuvos apskričių.

I.1.10. pav. Teritorijos miškingumas 2008 m.

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje labiausiai išsiskiria Druskininkų ir Varėnos rajono savivaldybės, kurių miškingumas siekia daugiau nei 69 proc. Medynų produktyvumo rodiklis Alytaus apskrityje beveik 6,70 proc. yra aukštesnis už šalies vidurkį. Didžiausias apskrityje medynų produktyvumas yra Alytaus rajono savivaldybėje ir 33,50 proc. viršija šalies vidurkį, siekdamas 279 kub. m. iš 1 ha (tuo tarpu šalies vidurkis 2008 m. duomenimis siekė 209 kub. m. iš 1 ha).

I.1.8. Parama verslui Alytaus apskrityje

Alytaus apskrityje parama verslui yra teikiama per SVV skatinimo ir rėmimo fondus. Siekiant pagerinti Alytaus rajono verslo aplinką, skatinti naujų darbo vietų steigimą, remti smulkaus ir vidutinio verslo įmones Alytaus rajono savivaldybėje 1999 metais buvo įkurtas Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondas. Kasmet iš savivaldybės biudžeto ir privatizavimo fondo numatomos lėšos skatinti ir remti rajono įmones. Fondo parama yra skiriama naujų darbo vietų steigimui, įmonių darbuotojų mokymui, konsultavimui, kvalifikacijos kėlimui, įmonėms dalyvaujančioms parodose ir mugėse.

2008-11-27 įsteigtas Alytaus miesto SVV skatinimo fondas, kurį sudaro nuo 0,1 iki 0,3 proc. metinių savivaldybės biudžeto pajamų. Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros Alytaus mieste programa skirta formuoti ir įgyvendinti darbo rinkos politiką, skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą, didinant užimtumą, gerinant investavimo sąlygas.

Lazdijų rajono savivaldybėje buvo 2001-12-12 įkurtas VŠĮ Lazdijų verslo informacijos centras, kuris likviduotas 2009-12-08. Šis centras teikė informavimo, konsultavimo ir mokymų paslaugas verslininkams. Likvidavus VŠĮ Lazdijų verslo informacijos centrą, jo funkcijos perduotos VŠĮ Lazdijų švietimo centrui.

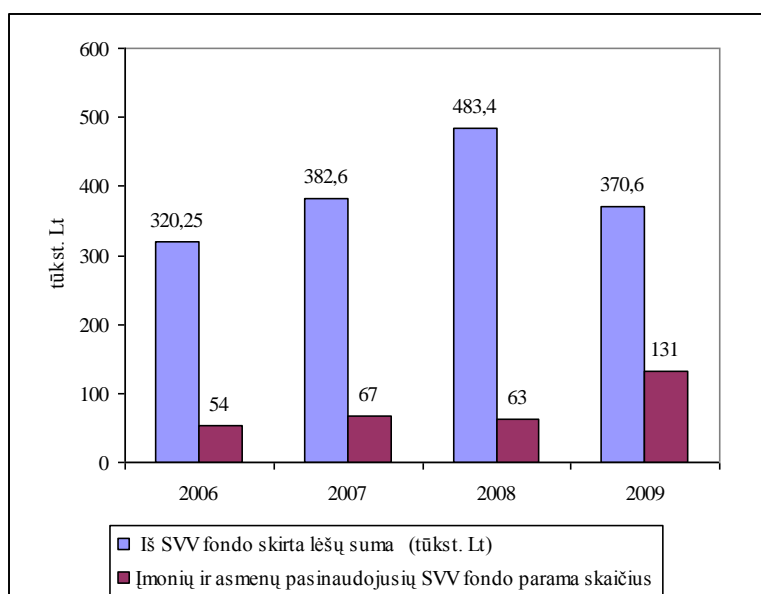
Druskininkų savivaldybėje 1998 metais buvo įkurtas Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondas. Iš šio fondo dengiama dalis ar visos palūkanas (laikotarpiui iki trijų metų) už verslo subjektų imamus iš banko kreditus verslo vystymui, kompensuotos verslo subjektų išlaidos (steigimo, tyrimų, kreditų draudimo įmokų, kokybės sertifikatų įsigijimo ir kitas išlaidas), subsidijuotas darbo vietų kūrimas, finansuotos programos informacinės priemonės ir renginiai (reklama, verslininkų mokymas, konsultacijos, publikacijos ir informavimas žiniasklaidos priemonėse, konkursų organizavimas ir kt.), susijusius su šios programos veikla.

I.1.22. lentelė. Alytaus apskrities savivaldybių skirta parama iš SVV fondo (tūkst. Lt) ir gavusiųjų įmonių ar asmenų skaičius

Savivaldybė	2006	2007	2008	2009
Alytaus miesto savivaldybė	130/6	158,2/7	220,2/5	116/70
Alytaus rajono savivaldybė	56,7/10	32,8/9	44,7/6	24,6/6
Varėnos rajono savivaldybė	95/28	157/37	176/44	220/51
Druskininkų savivaldybė	38,55/10	34,6/14	42,5/8	10/4
Iš viso:	320,25/54	382,6/67	483,4/63	370,6/131

Šaltinis: Alytaus apskrities viršinininko administracijos regioninės plėtros departamentas

2006 – 2008 metų laikotarpiu fondų skiriamos paramos dydis augo (I.1.11. paveikslas), o 2009 m. paramos dydis sumažėjo dėl ekonominio sunkmečio, tačiau ši parama buvo paskirstyta tarp didesnio skaičiaus paramos gavėjų.

I.1.11. pav. SVV fondo skirta parama ir paramą gavusiųjų skaičius Alytaus apskrityje

Šaltinis: Alytaus apskrities viršinininko administracijos regioninės plėtros departamentas

Vidutinis paramos dydis vienam paramos gavėjui 2006 m. siekė 5,93 tūkst. Lt, 2009 m. šis dydis tesiekė 2,83 tūkst. Lt (t.y. beveik 2 kartus mažiau nei 2006 m.).

Alytaus apskrityje veikia Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų Alytaus filialas, Alytaus krašto verslininkų asociacija, Lietuvos pramonininkų konfederacijos Alytaus krašto pramonininkų asociacija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacijos Alytaus filialas, Alytaus smulkiųjų verslininkų asociacija, VšĮ „Pietų Lietuvos verslo kooperacijos centras“, VšĮ „Alytaus VKC“ (Alytaus verslo konsultacinis centras), VšĮ „Verslo angelas“, VšĮ „Verslo kaimelis“ ir kt. Šios organizacijos prisideda prie verslo plėtros regione.

I.2. Žmogiškieji ištekliai

I.2.1. Sektoriaus santrauka: Sektoriaus vietas regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos

Alytaus apskritis pasižymi pakankamai nedideliu gyventojų skaičiumi, tačiau ją galima priskirti prie vienu „seniausių“ apskričių Lietuvoje. Iš visos apskrities išsiskiria Alytaus miesto savivaldybė, kaip viena „jauniausių“ savivaldybių tiek Alytaus apskrities, tiek ir visų šalies savivaldybių mastu. Ypatingai neigiamomis demografinėmis tendencijomis (didelis mirtingumas, mažas gimstamumas, aukštas demografinės senatvės koeficientas) pasižymi „seniausios“ apskrities savivaldybės - Alytaus, Lazdijų ir Varėnos rajonų. Atsižvelgiant į tai, kad aktyviausiai migruoja jauni, darbingo amžiaus žmonės, Alytaus miesto savivaldybė pasižymi didele gyventojų emigracija, kurios sukeltos pasekmės turės įtakos demografinėi, socialinei ir ekonominei tiek pačios savivaldybės, tiek ir apskrities situacijai ateityje.

Alytaus apskrityje švietimo įstaigų sistemą sudaro 126 įstaigos (2009 m.), kuriose mokinosi daugiau nei 32 tūkstančiai moksleivių. Siekiant spręsti neigiamų demografinių tendencijų sukeltas problemas (ypatingai mokinių skaičiaus mažėjimą), visose Alytaus apskrities savivaldybėse yra įgyvendinami mokyklų tinklo pertvarkos 2005–2012 metų bendrieji planai. Ekonominės krizės laikotarpiu vis aktualesnį ir didesnį vaidmenį gyventojams daranti profesinio rengimo, aukštojo mokslo, perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo sistema, yra prieinama visiems apskrities gyventojams. Kvalifikuoto darbininko profesiją galima įsigyti arba kvalifikaciją kelti (persikvalifikuoti) visose savivaldybėse, o aukštojo mokslo diplomą gauti – Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse. 2006 - 2009 metais Alytaus apskritis pasižymėjo spartėjančia informacinės visuomenės plėtra ir didėjančiu informacinių technologijų naudojimu visuomenės gyvenime.

Situacija Alytaus apskrities darbo rinkoje yra kelianti nerimą. Tiek nedarbo lygis, tiek bedarbių skaičius sparčiai auga. Didžiausia darbingo amžiaus gyventojų dalis registruota bedarbiais buvo Druskininkų savivaldybėje - 17,5 proc., Alytaus mieste - 16,4 proc. ir Alytaus rajone – 16,3 proc. Ypatingai sudėtinga įsidarbinti jaunimui, kas skatina jų emigraciją į kitus Lietuvos miestus bei užsienio šalis.

Gyvenimo lygis Alytaus apskrityje atsilieka nuo šalies vidurkio. Netolygi ekonominė ir socialinė plėtra tarp apskrities savivaldybių. Didžiausias vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis - Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausias – Druskininkų ir Varėnos savivaldybėse. Ekonominis sunkmetis koreguoja išlaidų švietimui, kultūrai, pramogoms struktūrą, - joms kasmet išleidžiama vis mažiau lėšų. Daugiausia lėšų skiriama maistui ir būsto išlaikymui.

Alytaus apskrityje aktyvėja kultūrinis gyvenimas. 2009 m. veikė 64 kultūros centrai ir jų filialai, 102 bibliotekos, 6 muziejai, 3 kino salės, 2 profesionalūs teatrai - Alytaus miesto teatras ir Alytaus lėlių teatras „Aitvaras“. Didesnis kultūrinis aktyvumas yra susikoncentravęs savivaldybių centruose, kur sutelktas stipriausias kultūros potencialas. Visuomenės tarpe populiarėja miestų ir miestelių šventės, renginiai atvirose erdvėse, vis daugiau lankytojų sulaukia bibliotekos, muziejai, kultūros centrai, kitos kultūros įstaigos.

Alytaus apskrityje, ypač Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse, vis daugiau gyventojų įsitraukia į sportinę veiklą. Didėjančių sportuojančių žmonių skaičių lemia pakankamai išplėtotą sporto infrastruktūrą Alytaus mieste, Druskininkuose ir rajonų centruose. Ypač didelės Alytaus miesto sporto plėtros ambicijos siejamos su 2011 m. Europos vyrų krepšinio čempionatu, kur vyks vienos iš krepšinio čempionato grupės varžybų. Toliau nutolusiose vietovėse sporto bazė yra labai nusidėvėjusi.

I.2.2. Gyventojai ir jų kaita

Alytaus apskritis pagal gyventojų skaičių yra septintoji šalyje. Čia gyvena 5,2 proc. visų Lietuvos gyventojų. 2009 metų pradžioje Alytaus apskrityje gyveno 175.149 gyventojų, beveik 39 proc. jų - Alytaus mieste. Apskritis miestuose gyveno 103.463 (59 proc.) gyventojų, o kaimiškose vietovėse – 71.686 (41 proc.) gyventojų (žr. I.2.1. lentelę).

I.2.1. lentelė. Gyventojų skaičius Alytaus apskrityje, metų pradžioje

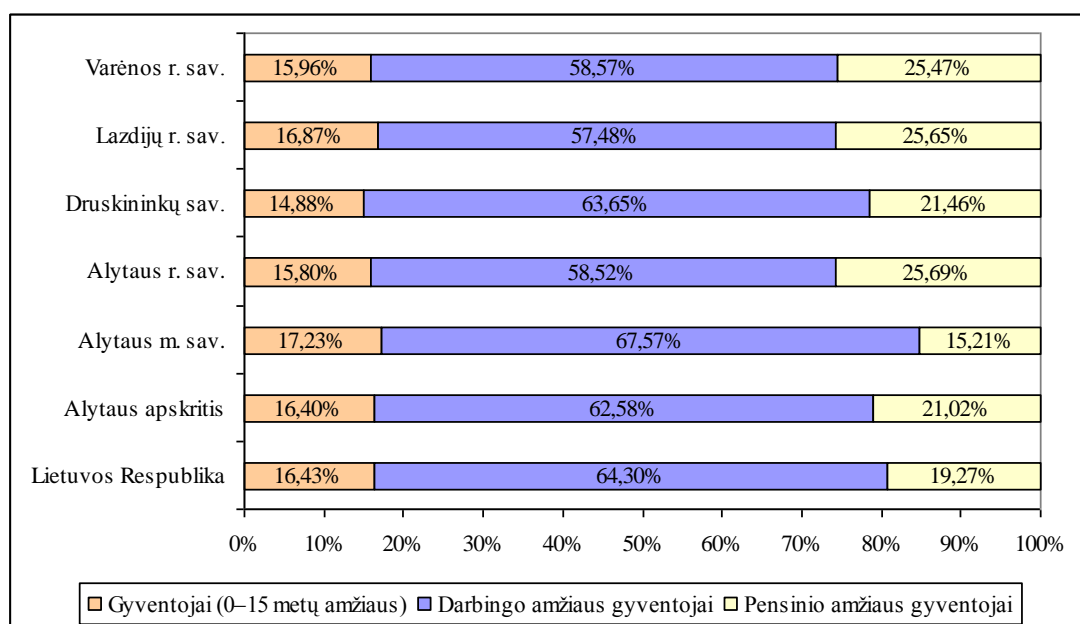
Teritorija	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	3403284	3384879	3366357	3349872
Alytaus apskritis	180786	178955	177040	175149
Alytaus m. sav.	69145	68835	68304	67505
Alytaus r. sav.	31775	31420	31073	30914
Druskininkų sav.	24751	24507	24341	24212
Lazdijų r. sav.	25648	25233	24823	24528
Varėnos r. sav.	29467	28960	28499	27990
Marijampolės apskritis	183870	182587	181219	179886

Šaltinis: Statistikos departamentas

Kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir Alytaus apskrityje gyventojų skaičius mažėjo. 2006 - 2009 m. pr. Alytaus apskrityje gyventojų sumažėjo 5,6 tūkst. (3,1 proc.). Daugiausia gyventojų sumažėjo Alytaus miesto, Varėnos ir Lazdijų rajonų savivaldybėse, mažiausiai – Druskininkų savivaldybėje. Pagrindinės gyventojų mažėjimo priežastys – didelė migracija, aukštas mirtingumas ir mažas gimstamumas. Gyventojų skaičiaus mažėjimas būdingas ir kaimyninei Marijampolės apskričiai.

Gyventojų pasiskirstymas pagal lytį Alytaus apskrityje iš dalies atitinka šalies vidurkį. 2009 m. pr. Alytaus apskrityje gyveno 47,5 proc. vyrų ir 52,5 proc. moterų (Lietuvoje - atitinkamai 46,5 proc. ir 53,5 proc.). 1000 vyrų teko 1104 moterys (šalies vidurkis - 1148).

Alytaus apskritį galima priskirti prie vienos seniausių apskričių šalyje. 2009 m. pr. apskritis tiek pagal vaikų iki 15 metų amžiaus, tiek pagal darbingo amžiaus gyventojų struktūrą atsiliko nuo šalies vidurkio, tačiau jį viršijo pagal pagyvenusių asmenų (60 metų ir vyresnio amžiaus) skaičių.

I.2.1. paveikslas. Gyventojų skaičiaus struktūra pagal pagrindines amžiaus grupes 2009 m. pr.

Šaltinis: Statistikos departamentas

Prie vienu seniausių apskrities savivaldybių priskiriamos Alytaus, Lazdijų ir Varėnos savivaldybės. Jose pagyvenę asmenys sudaro daugiau nei 25 proc. visų gyventojų. Pati jauniausia yra Alytaus miesto

savivaldybė, kurioje vaikai iki 15 metų amžiaus sudarė apie 17 proc., o darbingo amžiaus gyventojai – daugiau nei 67 proc. visų gyventojų. Tai viršija tiek šalies, tiek ir apskrities vidutinius rodiklius.

Didžiausias ekonominis ir socialinis krūvis iš visų apskrities savivaldybių teko Alytaus, Lazdijų ir Varėnos rajonų savivaldybėms, kurių išlaikomo amžiaus žmonių koeficientai (t.y. šimtui 15–59 metų amžiaus gyventojų tenka nurodyto amžiaus gyventojų) viršija tiek šalies, tiek ir apskrities vidurkį (žr. I.2.2. lentelę).

I.2.2. lentelė. Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientai, metų pradžioje

Teritorija	2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
	0–14 m. amžiaus					60 ir vyresni				
Lietuvos Respublika	27	26	25	24	23	32	32	32	32	32
Alytaus apskritis	29	28	26	25	24	36	36	36	36	36
Alytaus m. sav.	28	26	25	24	23	22	23	23	24	25
Alytaus r. sav.	30	29	27	26	25	52	51	49	48	47
Druskininkų sav.	26	25	23	22	21	36	36	36	36	36
Lazdijų r. sav.	32	31	29	28	27	51	50	49	47	47
Varėnos r. sav.	31	29	28	26	25	48	48	47	46	46
Marijampolės apskritis	32	30	29	28	27	35	35	34	33	33

Lyginant su Marijampolės apskritimi, didesnė ekonominė ir socialinė našta išlaikant 0-14 m. amžiaus asmenis teko Marijampolės apskričiai, tačiau išlaikant 60 ir vyresnius asmenis - Alytaus apskričiai.

2009 m. pr. demografinės senatvės koeficientas (t.y. 60 metų ir vyresnio amžiaus gyventojų skaičius, tenkantis šimtui 0–14 metų amžiaus vaikų) yra pats aukščiausias Alytaus (190) bei Varėnos rajono (187) savivaldybėse bei viršija Lietuvos ir Marijampolės apskrities vidurkius (žr. I.2.3 lentelę).

I.2.3. lentelė. Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje.

Teritorija	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	124	129	134	137
Alytaus apskritis	131	137	145	151
Alytaus m. sav.	85	91	98	106
Alytaus r. sav.	175	182	187	190
Druskininkų sav.	144	153	164	172
Lazdijų r. sav.	163	166	170	174
Varėnos r. sav.	164	170	180	187
Marijampolės apskritis	114	117	121	125

Šaltinis: Statistikos departamentas

Analizuojamu laikotarpiu gimstamumas Alytaus apskrityje nežymiai didėjo (žr. I.2.4 lentelę), tačiau neviršijo nei šalies, nei Marijampolės apskrities vidurkio. Alytaus apskrityje 1000 gyventojų teko 8,9 gimusių kūdikių, kai tuo tarpu Lietuvoje 10,5, o Marijampolės apskrityje – 10. Didžiausias gimstamumas buvo Druskininkų savivaldybėje (9,2 gimusių teko 1000 gyventojų), mažiausias – Alytaus (8,2 gimusių) ir Varėnos (8,3 gimusių) rajono savivaldybėse. Šiose savivaldybėse gimstamumas buvo beveik 22 proc. mažesnis nei šalies vidurkis.

I.2.4. lentelė. Gimstamumas

	Gimusių skaičius				1000 gyventojų tenka gimusiųjų			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	31265	32346	35065	36651	9,2	9,6	10,5	11,0
Alytaus apskritis	1580	1487	1559	1676	8,8	8,4	8,9	9,6
Alytaus m. sav.	666	629	633	662	9,6	9,2	9,3	9,9
Alytaus r. sav.	260	266	255	294	8,2	8,5	8,2	9,6
Druskininkų sav.	179	168	223	217	7,3	6,9	9,2	9,0
Lazdijų r. sav.	237	220	214	249	9,3	8,8	8,7	10,2
Varėnos r. sav.	238	204	234	254	8,1	7,1	8,3	9,1
Marijampolės apskritis	1787	1691	1801	1905	9,8	9,3	10	10,6

Šaltinis: Statistikos departamentas

Gyventojų mirtingumo rodikliai (žr. I.2.5 lentelę) Alytaus apskrityje yra aukštesni už šalies ir Marijampolės apskrities vidurkį. Analizuojamu laikotarpiu Alytaus apskrityje mirė daugiau žmonių nei gimė. Tai atitinka bendrą šalies tendenciją.

I.2.5. lentelė. Mirtingumas Alytaus apskrityje

	Mirusių skaičius				1000 gyventojų tenka mirusiųjų			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	44813	45624	43832	42034	13,2	13,5	13,1	12,6
Alytaus apskritis	2655	2614	2498	2331	14,8	14,7	14,2	13,4
Alytaus m. sav.	624	686	636	582	9	10	9,4	8,7
Alytaus r. sav.	583	579	565	492	18,4	18,5	18,2	16,0
Druskininkų sav.	357	338	336	301	14,5	13,9	13,8	12,5
Lazdijų r. sav.	530	471	425	468	20,8	18,8	17,2	19,2
Varėnos r. sav.	561	540	536	488	19,2	18,8	19	17,5
Marijampolės apskritis	2 523	2 567	2 348	2 344	13,8	14,1	13,0	13,1

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžiausiais mirtingumo rodikliais pasižymėjo Lazdijų, Alytaus ir Varėnos rajonų savivaldybės. Šiose apskrityse mirtingumas 1,5 karto aukštesnis už šalies vidurkį. Mažiausiais mirtingumas pastebimas jauniausioje apskrities savivaldybėje - Alytaus miesto. Pagrindinės mirties priežastys: kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys (žr. I.2.6 lentelė).

I.2.6. lentelė. Mirusiųjų asmenų skaičius pagal priežastis, tenkantis 100 000 gyventojų.

	2008			
	Pikt. navikai	Krauj. sistemos ligos	Kvėp. sistemos ligos	Išorinės mirties priežastys
Lietuvos Respublika	246,2	703,5	50,1	142,5
Alytaus apskritis	253,3	796,7	65,9	156,7
Alytaus m. sav.	184,1	505,1	45,7	98,7
Alytaus r. sav.	329,1	1026,0	93,6	213,0
Druskininkų sav.	206,0	803,2	33,0	177,1
Lazdijų r. sav.	283,7	1001,0	77,0	170,2
Varėnos r. sav.	350,5	1062,1	102,7	205,3

Šaltinis: Statistikos departamentas

Natūrali gyventojų kaita analizuojamą laikotarpį Alytaus apskrityje buvo neigiama (žr. I.2.7 lentelę). Ši tendencija kasmet mažėja. Vienintelėje Alytaus miesto savivaldybėje natūrali gyventojų kaita 2009 m. buvo teigiama ir siekė 80 asmenų. Mažiausia natūrali gyventojų kaita buvo seniausiose pagal gyventojų amžių – Alytaus, Lazdijų ir Varėnos savivaldybėse.

I.2.7. lentelė. Natūrali gyventojų kaita Alytaus apskrityje

	2006		2007		2008		2009	
	Natūrali gyventojų kaita	1 000 gyventojų tenka natūralios kaitos	Natūrali gyventojų kaita	1 000 gyventojų tenka natūralios kaitos	Natūrali gyventojų kaita	1 000 gyventojų tenka natūralios kaitos	Natūrali gyventojų kaita	1 000 gyventojų tenka natūralios kaitos
Lietuvos Respublika	-13548	-4	-13278	-3,9	-8767	-2,6	-5383	-1,6
Alytaus apskritis	-1075	-6	-1127	-6,3	-939	-5,3	-655	-3,8
Alytaus m. sav.	42	0,6	-57	-0,8	-3	-0,1	80	1,2
Alytaus r. sav.	-323	-10,2	-313	-10	-310	-10	-198	-6,4
Druskininkų sav.	-178	-7,2	-170	-7	-113	-4,6	-84	-3,5
Lazdijų r. sav.	-293	-11,5	-251	-10	-211	-8,5	-219	-9,0
Varėnos r. sav.	-323	-11,1	-336	-11,7	-302	-10,7	-234	-8,4
Marijampolės apskritis	-736	-4,0	-876	-4,8	-547	-3,0	-439	-2,5

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrities savivaldybės pasižymėjo neigiamu vidaus ir tarptautinės migracijos saldo (žr. I.2.8 lentelę). Gyventojai migruoja iš apskrities miestų į kaimus arba į kitus Lietuvos miestus, išvažiuoja į užsienį. Neigiamu migracijos saldo pasižymi tiek visa šalis, tiek ir Marijampolės apskritis.

I.2.8. lentelė. Gyventojų vidaus ir tarptautinės migracijos saldo

	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	-4857	-5244	-7718	-15483
Alytaus apskritis	-756	-788	-952	-1073
Alytaus m. sav.	-352	-474	-796	-757
Alytaus r. sav.	-32	-34	151	-23
Druskininkų sav.	-66	4	-16	-84
Lazdijų r. sav.	-122	-159	-84	-67
Varėnos r. sav.	-184	-125	-207	-142
Marijampolės apskritis	-547	-492	-786	-1072

Šaltinis: Statistikos departamentas

Emigraciją dažniausiai lemia kitose Lietuvos miestuose, ypač Vilniaus, Kauno ar Klaipėdos, ar užsienio valstybėse patrauklesnės darbo, gyvenimo ir kvalifikacijos įsigijimo sąlygos. Aktyviausiai migruoja jauni, darbingo amžiaus žmonės, ir ypač vyrai. Dėl šių ypatumų didžiausia gyventojų emigracija pastebima Alytaus miesto savivaldybėje. Dėl emigracijos Alytaus apskrities savivaldybėse mažėja darbingo amžiaus žmonių dalis, taip pat pažeidžiama vyrų ir moterų skaičiaus pusiausvyra.

I.2.3. Švietimas

Alytaus apskrityje sukurta švietimo ir ugdymo(si) poreikius tenkinanti švietimo įstaigų sistema. Ją sudaro 31 ikimokyklinio ugdymo įstaiga, 76 bendrojo lavinimo mokyklos, 1 jaunimo ir suaugusiųjų ugdymo įstaiga, 12 neformaliojo ugdymo įstaigų, 8 profesinio mokymo įstaigos, 1 kolegija. Švietimo įstaigų sistemai taip pat priklauso 5 apskrities viršininko administracijai pavaldžios ugdymo įstaigos. Iš viso 2009 m. buvo 126 ugdymo įstaigos (2007 m. buvo 80), kuriose mokinosi daugiau nei 32 tūkstančiai mokinių.

Igyvendinant mokyklų tinklo pertvarkos 2005–2012 metų bendrąjį planą, Alytaus apskrityje ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius 2006 – 2008 m. sumažėjo nuo 33 iki 31. 2007 m. uždaryta ikimokyklinio ugdymo įstaiga Lazdijų rajone, o 2008 m. - Varėnos rajone.

Skirtingai nei vidutiniškai šalyje, ikimokyklines įstaigas lankančių vaikų dalis kasmet mažėja. Nors ikimokyklinio ugdymo įstaigų skaičius mažėja, vaikų lankomumas išliko beveik nepakitęs, t.y. šias įstaigas lankė vidutiniškai 53 proc. visų 1 - 6 m. amžiaus Alytaus apskrities vaikų (šalyje – 56,9 proc.). Mažiausiai ikimokyklinio ugdymo paslaugos yra paklausios kaimiškose apskrities savivaldybėse, daugiausia – Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse. Itin mažą ikimokyklinio ugdymo įstaigų lankymą kaimiškose teritorijose lemia įvairūs socialiniai reiškiniai: nedarbas, skurdas, tėvų piktnaudžiavimas alkoholiu, socialinė atskirtis, šeimų neišgalėjimas mokėti už ikimokyklinio ugdymo paslaugas, didelis atstumas iki įstaigų.

Alytaus apskrities ikimokyklinio ugdymo įstaigose auklėtinių skaičius sumažėjo nuo 4487 (2006 m.) iki 4395 (2008 m.) (žr. I.2.9 lentelę). Didžiausias auklėtinių skaičiaus sumažėjimas buvo Alytaus miesto savivaldybėje, o padidėjimas – Druskininkų savivaldybėje.

I.2.9. lentelė. Auklėtinių skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose 2006 - 2008 m.

	2006				2007				2008			
	Įstaigų skaičius	100-ai vaikų tenka vietų	Vaikų skaičius	1-6 metų amžiaus vaikų, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, proc.	Įstaigų skaičius	100-ai vaikų tenka vietų	Vaikų skaičius	1-6 metų amžiaus vaikų, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, proc.	Įstaigų skaičius	100-ai vaikų tenka vietų	Vaikų skaičius	1-6 metų amžiaus vaikų, palyginti su atitinkamo amžiaus vaikais, proc.
Lietuvos Respublika	652	96	90552	54,7	649	96	93044	56,3	654	97	95136	56,9
Alytaus apskritis	33	112	4487	53	32	113	4472	53,9	31	109	4395	53,4
Alytaus m. sav.	16	115	2843	77	16	116	2800	77,9	16	120	2754	76,9
Alytaus r. sav.	3	92	196	19,2	3	119	183	18,9	3	92	174	16,6
Druskininkų sav.	3	107	489	50,1	3	104	507	51,1	3	93	530	53
Lazdijų r. sav.	5	110	457	43,9	4	104	478	45,9	4	70	454	44,9
Varėnos r. sav.	6	110	502	39,1	6	109	504	40,6	5	109	483	40,7

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje 100-ai vaikų tenkančių ikimokyklinio ugdymo įstaigose vietų skaičius (2008 m. – 109 vietos) viršija šalies vidurkį (97 vietos), kas rodo palankias sąlygas ikimokyklinio ugdymo poreikių tenkinimui.

2008 - 2009 m.m. Alytaus apskrityje veikė 76 bendrojo lavinimo mokyklos, kuriose mokinosi 24.419 mokinių. Alytaus apskrities bendrojo lavinimo mokyklų tinklą sudaro 7 gimnazijos, 23 vidurinės mokyklos, 33 pagrindinės mokyklos, 3 pradinės mokyklos, 4 mokyklos darželiai ir 6 švietimo pagalbos įstaigos (pedagoginės psichologinės tarnybos, mokytojų švietimo centrai)

Kaip ir visoje šalyje, taip ir Alytaus apskrityje mokinių skaičius kasmet mažėja. Tai susiję su gimstamumo mažėjimu, kas padarė įtakos ne tik ikimokyklinio ugdymo, bet ir bendrojo lavinimo įstaigose besimokinančių vaikų skaičiui. Daugiausia mokinių sumažėjo Alytaus miesto savivaldybėje (žr. I.2.10 lentelę).

I.2.10. lentelė. Bendrojo lavinimo mokyklų ir mokinių skaičius

	2005-2006		2006-2007		2007-2008		2008-2009	
	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius
Lietuvos Respublika	1534	538541	1502	514622	1472	489442	1415	464638
Alytaus apskritis	81	28808	81	27559	80	26058	76	24419
Alytaus m. sav.	18	12680	18	12219	18	11632	18	10909
Alytaus r. sav.	19	3554	19	3376	19	3128	18	2953
Druskininkų sav.	7	4196	8	3987	8	3764	7	3497
Lazdijų r. sav.	17	3969	16	3761	15	3546	15	3362
Varėnos r. sav.	20	4409	20	4216	20	3988	18	3698

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje nuo 2005 metų bendrojo lavinimo mokyklų skaičius sumažėjo nuo 81 iki 76. Tai susiję su atskirų savivaldybių švietimo įstaigų tinklo pertvarkos iki 2012 metų planų įgyvendinimu, sąlygotu vaikų gimstamumo mažėjimu, mokinių ir klasių komplektų mažėjimu, mokyklų nepakankamo užpildymo, persikrėmusių mokinių krepšelio lėšų, netolygiai pasiskirsčiusių tarp savivaldybių mokyklų mokinių srautų. Analizuojamu laikotarpiu daugiausia mokyklų buvo uždaryta Lazdijų, Varėnos (po 2 mokyklas) ir Alytaus rajono savivaldybėse (1 mokykla). Įgyvendinus švietimo įstaigų tinklo pertvarkos iki 2012 metų planą, Alytaus apskrityje gimnazijų skaičius išaugtų iki 15, o vidurinių mokyklų nebeliks. Didės pagrindinių mokyklų skaičius iki 48.

Alytaus apskrityje bendrojo lavinimo mokyklų apkrova tolydi. Visos mokyklos dirba viena pamaina.

2008 - 2009 m. m. Alytaus apskrities bendrojo lavinimo mokyklose dirbo 2,1 tūkst. pedagogų, įskaitant ir vadovus. Palyginti su 2005 - 2006 m. m., šis skaičius sumažėjo 8,7 proc. Daugiausia mokytojų sumažėjo Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybėse, uždarius šiose savivaldybėse kelias mokyklas. 2008 - 2009 m. m. beveik 90 proc. Alytaus apskrities bendrojo lavinimo mokyklose dirbančių pedagogų turėjo aukštąjį išsilavinimą. Daugiausia mokytojų su aukštuoju išsilavinimu dirbo Alytaus miesto (96,6 proc.), Druskininkų (92,3 proc.) ir Varėnos rajono (91,4 proc.) savivaldybėse. Alytaus apskrities bendrojo lavinimo mokyklose yra sudarytos sąlygos pedagogams tobulinti savo kvalifikaciją. Didelis dėmesys teikiamas inovatyvių ugdymo ir mokymo metodų taikymui bendrojo lavinimo įstaigose.

Alytaus apskrities bendrojo lavinimo mokyklos pasižymi pakankamu apsirūpinimu kompiuteriais, tačiau atsiranda poreikis esamus kompiuterius ir kitas programines įrangas atnaujinti. Daugiausia kompiuterizuotų mokyklų Alytaus miesto savivaldybėje, mažiausiai – Lazdijų ir Alytaus rajono savivaldybėse (žr. I.2.11 lentelę).

I.2.11. lentelė. Švietimo įstaigų kompiuterizacija, 2008 m.

	Kompiuterių skaičius	Kompiuterių, naudojamų mokinių mokymui, skaičius	Mokinių, tenkančių vienam kompiuteriui, skaičius	Kompiuterizuotos mokytojų darbo vietos
Lietuvos Respublika	53519	33022	8,7	4972
Alytaus apskritis	2965	1773	8,2	585
Alytaus m. sav.	1016	588	10,7	334
Alytaus r. sav.	471	311	6,3	19
Druskininkų sav.	440	202	7,9	96
Lazdijų r. sav.	551	394	6,1	69
Varėnos r. sav.	487	278	7,6	67

Šaltinis: Švietimo valdymo informacinė sistema

Specialiuosius poreikius turintys mokiniai Alytaus apskrityje ugdomi šiais būdais: visiškos integracijos, bendrojo lavinimo mokyklų specialiosiose klasėse, specialiosiose mokyklose. 2009 – 2010 m.m Alytaus apskrityje buvo šešios mokyklos, turinčios specialiąsias ir lavinamąsias klases (žr. I.2.12 lentelę). Pedagoginę pagalbą specialiųjų poreikių mokiniams 2009- 2010 m. m. teikia specialieji pedagogai, logopedai, psichologai. Savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklose dirba 305 specialistai. Alytaus apskrities viršinininko įsteigtose mokyklose dirba 59 specialistai. Specialiųjų poreikių turinčių mokinių ugdymą apsunkina modernios įrangos, inventoriaus ir mokymo priemonių specialiuosiuose kabinetuose stoka, nepakankamai panaudotos bendrųjų ugdymo planų teikiamos galimybės specialiųjų poreikių turinčius mokinius ugdyti sudarant mobilias grupes. Be to, ne visose mokyklose tinkamai pritaikyta ugdymo aplinka specialiųjų poreikių mokiniams su fizine negalia.

I.2.12. lentelė. Specialiųjų poreikių turinčių mokinių skaičius 2008 -2010 m. m.

Mokyklos	2008 - 2009 m. m.	2009 - 2010 m. m.
Savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklose	2650	2509
Specialiosiose mokyklose	88	86
Alytaus apskrities viršinininko įsteigtose mokyklose	6	8

Šaltinis: Alytaus apskrities viršinininko administracijos regioninės plėtros departamentas

Alytaus apskrityje veikia 6 švietimo pagalbos įstaigos: 2 pedagoginės psichologinės tarnybos ir 4 pagalbos mokiniui, mokytojui, mokyklai centrai.

Dėl švietimo įstaigų tinklo pertvarkos, atsiranda poreikis didinti švietimo paslaugų prieinamumą. Alytaus apskrityje visi mokiniai, kuriems yra sudėtinga pasiekti ugdymo įstaigas, nuvežami. Dėl to, kad geltonieji autobusai yra per maži, dažnai mokiniai vežami per keletą kartų, vėluojama į pamokas ar po pamokų reikia laukti autobuso net po kelias valandas. Šios priežastys pagrindžia Alytaus apskrityje mokinių vežimo paslaugos optimizavimo būtinumą.

Alytaus apskrityje ne visi bendrojo mokyklų pastatai renovuoti. Reikalingas stogų (ypač dengtų asbestu) pakeitimas, energetinio ūkio atnaujinimas (langų, durų, šildymo sistemų renovavimas). Be to, daugelyje mokyklų reikalinga modernizuoti mokomuosius kabinetus, atnaujinti mokymo priemones. Siekiant

užtikrinti mokinių saugumą, reikalinga sutvarkyti mokyklų teritorijas, stadionus, sporto sales. Savivaldybės šias problemas sprendžia pasinaudodamos ES struktūrinių fondų parama bei savo lėšomis, įgyvendindamos tęstinius kompleksinius mokyklų atnaujinimo projektus.

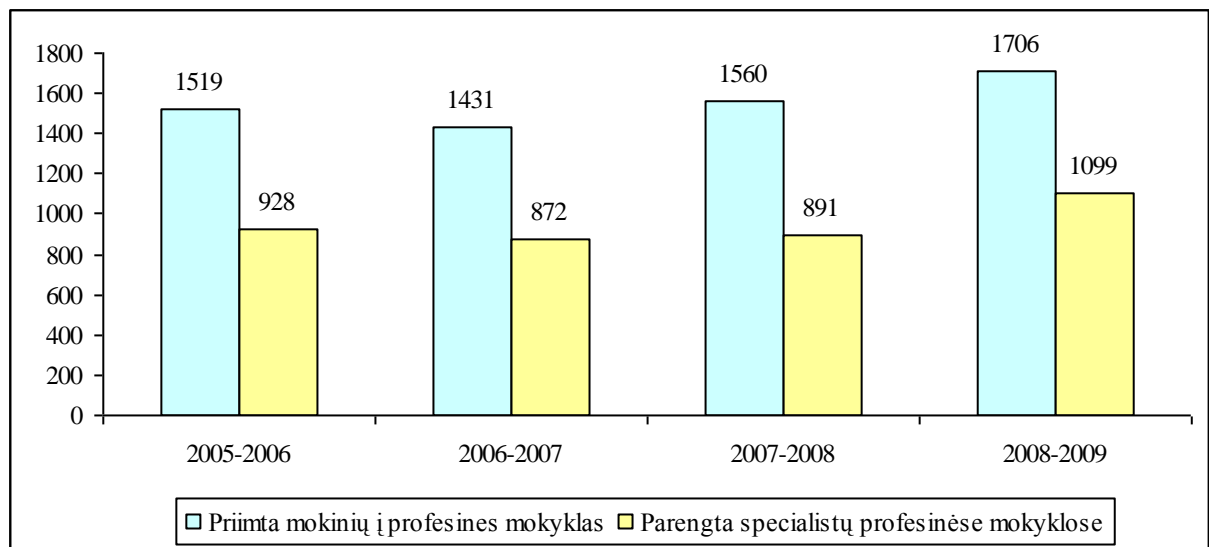
Alytaus apskrityje profesinių mokyklų tinklas išplėtotas pakankamai. Kiekvienoje savivaldybėje veikė po vieną ar dvi profesines mokyklas. Viso apskrityje veikė 7 mokyklos (žr. I.2.13 lentelę). Jose 2008 - 2009 m.m. kvalifikuoto darbininko profesijos siekė 3354 jaunuoliai. Pozityvi tendencija – kasmet augantis profesinėse mokyklose besimokančių mokinių skaičius.

I.2.13. lentelė. Profesinio mokymo įstaigų tinklas

	Mokyklų skaičius		Mokinių skaičius	
	2008 - 2009 m.m.	2006 - 2007 m.m.	2007 - 2008 m.m.	2008 - 2009 m.m.
Lietuvos Respublika	80	45382	43880	43818
Alytaus apskritis	7	3153	3250	3354
Alytaus m. sav.	2	1690	1725	1800
Alytaus r. sav.	2	678	703	712
Druskininkų sav.	1	179	185	167
Lazdijų r. sav.	1	338	352	350
Varėnos r. sav.	1	268	285	324

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrityje profesines mokyklas vidutiniškai baigia apie 61 procentas įstojusiųjų (žr. I.2.2. paveikslą), kai tuo tarpu Lietuvoje šis rodiklis siekia 63 procentus.

I.2.2. paveikslas. Baigusiujų profesines mokyklas skaičius

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžiausia profesinė mokykla yra Alytaus profesinio rengimo centras, įsikūręs Alytaus mieste. 2008 - 2009 m.m. jame mokėsi daugiau nei pusė apskrities profesinių mokyklų mokinių (53,6 proc.).

Populiariausios programos tarp vyrų buvo susijusios su inžinerija, architektūra ir statyba (automobilių remontininko, tarptautinių vežimų vairuotojo ekspeditoriaus, automobilių kėbulų remontininko, kompiuterio ir organizacinės technikos operatoriaus ir kt.), o tarp moterų – su verslu ir administravimu, paslaugomis asmenims bei gamyba ir perdirbimu. Mažiausiai patrauklios specialybės - agroservisio darbuotojo, transporto priemonių pardavėjo-konsultanto, metalo apdirbimo staklininko.

Profesinio mokymo įstaigų pastatų ir mokymo bazės būklė nuolat gerinama. Apskrities profesinių mokyklų teorinio mokymo bazė vertinama neblogai, tačiau praktinio mokymo bazė vertinama tik patenkinamai. Daugumoje trūksta naujesnių technologinių įrengimų, pasenusi praktinio mokymo

infrastruktūra. Vis dar trūksta glaudesnio bendradarbiavimo tarp švietimo ir mokymo įstaigų bei darbdavių. Dėl menko profesinio rengimo prestižo ir mokymosi kokybės, neproporcingai daug studentų renkasi aukštąjį mokslą. Profesinio mokymo įstaigų absolventams trūksta specialiųjų profesinių įgūdžių.

Aktualus apskrityje ir profesinio informavimo, profesinio konsultavimo, karjeros planavimo gebėjimų paslaugas teikiančių įstaigų tinklo optimizavimas.

Alytaus apskrityje nėra veikiančio nei vieno universiteto, tačiau Alytaus miesto savivaldybėje veikianti Alytaus kolegija ir Druskininkų savivaldybėje - Kauno kolegijos Druskininkų skyrius, sudaro sąlygas įgyti aukštąjį išsilavinimą. 2008 - 2009 m.m. šiose institucijose aukštojo išsilavinimo siekė 2082 studentai (žr. I.2.14 lentelę). Kasmet šias studijas baigia apie 400 specialistų.

I.2.14. lentelė. Studentų skaičius kolegijose

	2005 - 2006 m.m.	2006 - 2007 m.m.	2007 - 2008 m.m.	2008 - 2009 m.m.
Lietuvos Respublika	55949	56297	60096	61383
Alytaus apskritis	1611	1764	1952	2082
Alytaus m. sav.	1432	1565	1744	1871
Druskininkų sav.	179	199	208	211

Šaltinis: Statistikos departamentas

Analizuojant įstojusiuoju į kolegiją ir ją baigusiuoju skaičiaus kitimo tendencijas pastebima, jog stojančiuoju skaičius auga, tačiau baigusiuoju skaičius mažėja. Teigiama tendencija – specialistų parengimo Alytaus apskrities kolegijose laipsnis aukštesnis už šalies vidurkį (žr. I.2.15 lentelę).

I.2.15. lentelė. Alytaus kolegijos studentų dinamika

	2005 - 2006 m.m.	2006 - 2007 m.m.	2007 - 2008 m.m.	2008 - 2009 m.m.
Paimta studentų į Alytaus kolegiją, asmenys	526	631	671	640
Parengta specialistų Alytaus kolegijoje, asmenys	375	391	326	366
Parengta specialistų Alytaus kolegijoje, proc.	71,3	61,9	48,5	57,2
Parengta specialistų Lietuvos kolegijose, proc.	51,7	59,0	50,3	52,0

Šaltinis: Statistikos departamentas

Visos Alytaus kolegijos studijų programos yra sėkmingai akredituotos ir teigiamai įvertintos nacionaliniu bei tarptautiniu mastu.

Alytaus kolegija valdo 7 pastatus, kurių bendras plotas yra 12652,32 kv. m. Iš visų valdomų pastatų tik 2 būklė yra gera, kitiems pastatams reikalingas pilnas arba dalinis remontas. Mokymo bazės būklė yra pakankamai gera – įrengtos modernios laboratorijos, tačiau kai kurioms studijų programos reikalingos naujos laboratorijos.

Viena stipriausių Alytaus miesto jaunimo organizacijų yra Alytaus kolegijos studentų atstovybė. Kasmet ši organizacija suorganizuoja 14 studentiškoju renginių bei 6 projektus, į kuriuos įtraukiami ne tik Alytaus kolegijos studentai, bet ir visas Alytaus jaunimas. Ši organizacija yra aktyvi tarptautinių projektų dalyvė.

Alytaus regione yra sukurta kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo infrastruktūra. Kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo paslaugas teikia Alytaus profesinio rengimo centras, Alytaus, Druskininkų, Lazdijų bei Varėnos darbo biržos, Alytaus kolegija, kurioje organizuojamos tęstinis suaugusiųoju mokymas bei nuotolinio mokymosi studijos, Alytaus darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnyba, Alytaus darbo rinkos mokymo centras, Alytaus verslo konsultacinis centras, Alytaus inovacijų centras bei Valstybės ir savivaldybių tarnautoju mokymo centras "Dainava". Taip pat veikia Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos, Druskininkų, Lazdijų bei Varėnos rajonų švietimo centrai.

Iš penkių Alytaus apskrities savivaldybių, keturiose yra organizuojamas formalus suaugusiųoju mokymas (išskyrus Alytaus rajono savivaldybę). Apskrityje veikia Alytaus jaunimo ir suaugusiųoju mokykla.

Lazdijų rajono Motiejaus Gustaičio gimnazijoje veikia suaugusiųjų mokymo klasės. Alytaus dailiųjų amatų mokykla, Alytaus profesinio rengimo centras, Daugų technologijos ir verslo mokykla, Druskininkų Amatų mokykla, Simno žemės ūkio mokykla, Varėnos technologijos ir verslo mokykla bei Veisiejų technologijos ir verslo mokykla ne tik teikia profesinio ir bendrojo ugdymo paslaugas, bet ir sudaro sąlygas mokymuisi visą gyvenimą, rengdami kursus, seminarus, konferencijas, organizuodami perkvalifikavimą, kvalifikacijos tobulinimą, suaugusių profesinį mokymą. VšĮ Alytaus verslo konsultacinis centras organizuoja mokymus, konsultavimą bei informavimą smulkaus ir vidutinio verslo atstovams.

I.2.4. Informacinė visuomenė

2009 m. asmeninių kompiuterių namuose turėjo 42 proc. Alytaus apskrities namų ūkių, o interneto prieigą - 39,9 proc. (žr. I.2.16 lentelę). Nors informacinių technologijų naudojimas Alytaus apskrityje kasmet sparčiai auga, tačiau žymiai atsilieka ne tik nuo didžiųjų Lietuvos miestų ir šalies vidurkio, nuo kaimyninės Marijampolės apskrities. Prie informacinės visuomenės plėtros Alytaus apskrityje sparčiai prisidėjo interneto paslaugų teikimas mobiliojo ryšio tinklais.

I.2.16. lentelė. Kompiuterių ir interneto prieigą turinčių namų ūkių dalis, proc.

	2005	2006	2007	2008	2009
Kompiuteris					
Lietuvos Respublika	29,0	36,5	42,0	48,0	52,2
Alytaus apskritis	20,6	30,8	37,0	41,0	42,0
Marijampolės apskritis	22,4	35,7	33,7	44,9	53,4
Interneto prieiga					
Lietuvos Respublika	14,4	31,7	40,3	47,3	54,7
Alytaus apskritis	6,8	28,5	30,2	35,0	39,9
Marijampolės apskritis	9,2	25,2	37,9	39,6	52,2

Šaltinis: Statistikos departamentas

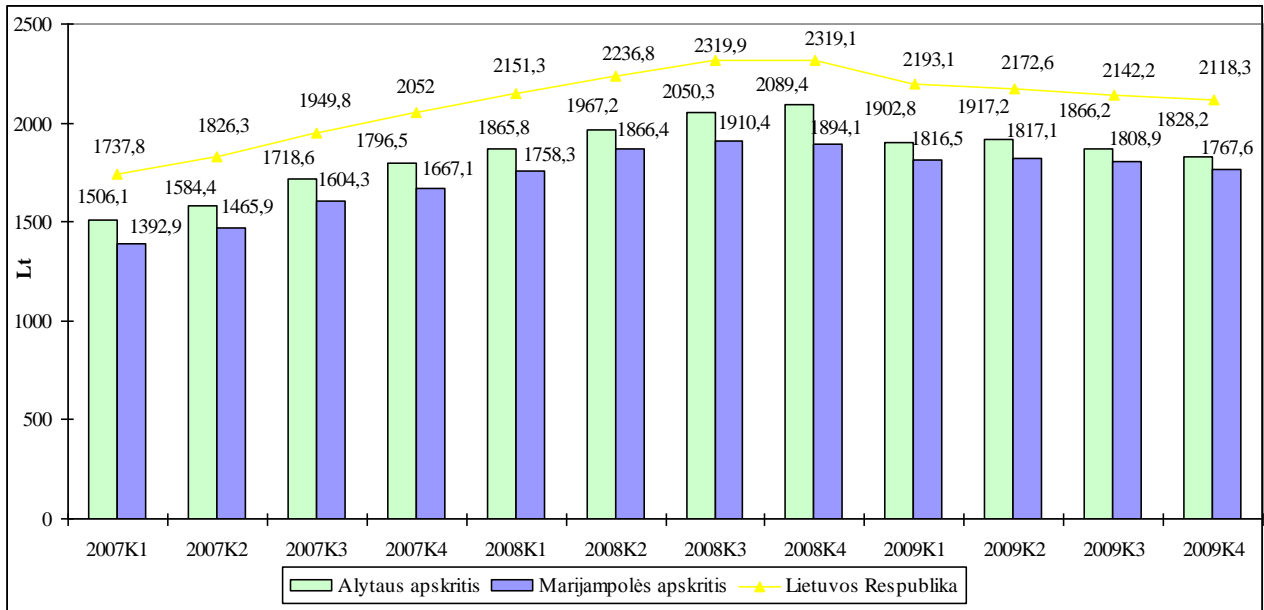
Daugiausia informacinėmis technologijomis naudojasi Alytaus apskrities miestuose gyvenantys gyventojai, ypač jaunesni, labiau išsilavinę bei turintys didesnę perkamąją galią. Neigiama tendencija - ganėtinai žemas Alytaus apskrities kai kurių gyventojų socialinių sluoksnių (vyresnio amžiaus, žemesnį išsilavinimą įgijusių, kaimo gyventojų ir mažesnes pajamas gaunančių gyventojų) kompiuterinis raštingumas.

I.2.5. Gyvenimo lygis, užimtumas ir darbo rinkos priemonės

Alytaus apskrityje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis kasmet augo ir 2009 m. ketvirtą ketvirtį siekė 1828,2 Lt (žr. I.2.3. paveikslą). Tai 1,15 karto mažiau nei vidutiniškai šalyje, tačiau 1,03 karto daugiau nei Marijampolės apskrityje. Sparčiausiai darbo užmokestis augo Alytaus rajono savivaldybėje, lėčiausiai - Varėnos ir Lazdijų rajono savivaldybėse.

Alytaus apskritis pasižymi didėjančia socialine diferenciacija tarp savivaldybių. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis didžiausias - Alytaus miesto savivaldybėje, o mažiausias – Druskininkų ir Varėnos savivaldybėse. Skirtumas tarp šių savivaldybių darbo užmokesčio siekia vidutiniškai 18 proc.

Didžiausius darbo užmokesčius gauna dirbantys elektros, dujų ir vandens tiekimo, nekilnojamo turto, apdirbamosios gamybos srityse. Mažiausi atlyginimai mokami transporto, sandėliavimo, didmeninės ir mažmeninės prekybos srityse.

I.2.3. paveikslas. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis

Šaltinis: Statistikos departamentas

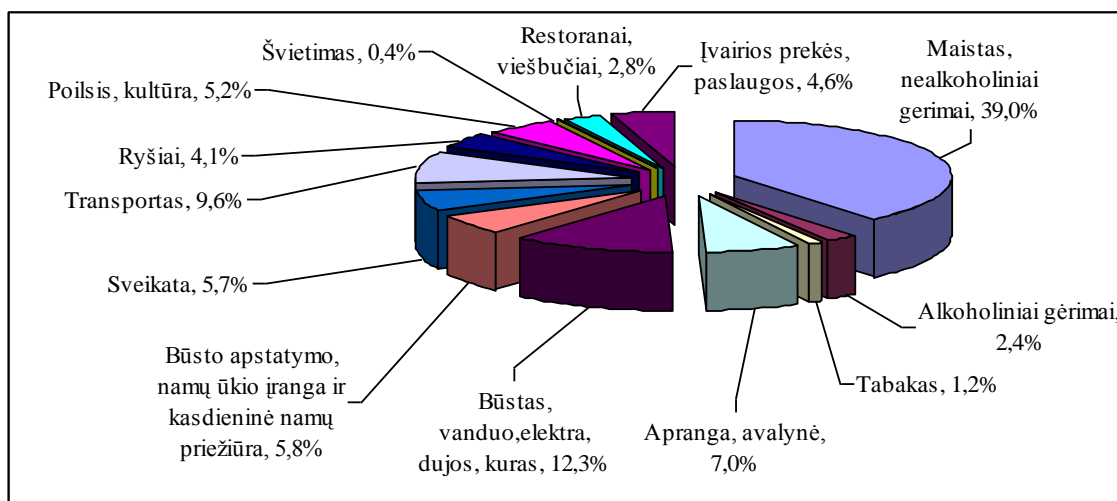
2008 m. Alytaus apskrities vienam namų ūkio nario per mėnesį disponuojamos pajamos siekė 806,2 lt ir tai 20 proc. atsiliko nuo šalies vidurkio. Daugiausia pajamų apskrities gyventojai gauna iš samdomojo darbo (58 proc.) ir socialinių išmokų (28 proc.), ir tai yra žemiau nei šalies vidurkis, atitinkamai 62 proc. ir 24 proc. (žr. I.2.17. lentelę).

I.2.17. lentelė. Disponuojamos pajamos (piniginės ir natūrinės) 2008 m.

	Alytaus apskrityje		Lietuvos Respublika	
	Lt.	Proc.	Lt	Proc.
Disponuojamos pajamos	806,6	100	986,8	100
Samdomojo darbo pajamos	464,3	57,59	612,4	62,10
Pajamos iš verslo, individualios veiklos	89,1	11,05	105,4	10,68
Pajamos iš žemės ūkio veiklos	63,8	7,91	52,8	5,35
Socialinės išmokos	225,4	27,96	233,3	23,64
Pajamos iš rentos, turto, kitos pajamos	27,3	3,39	35,4	3,59

Šaltinis: Statistikos departamentas

2008 m. Alytaus apskrities vidutinės vieno namų ūkio nario per mėnesį išlaidos siekė 704 lt ir tai 12 proc. atsiliko nuo šalies vidurkio. Kaip ir visoje šalyje, taip ir Alytaus apskrityje daugiausia išlaidų gyventojai skyrė maistui ir būsto išlaidoms (žr. I.2.4. paveikslą).

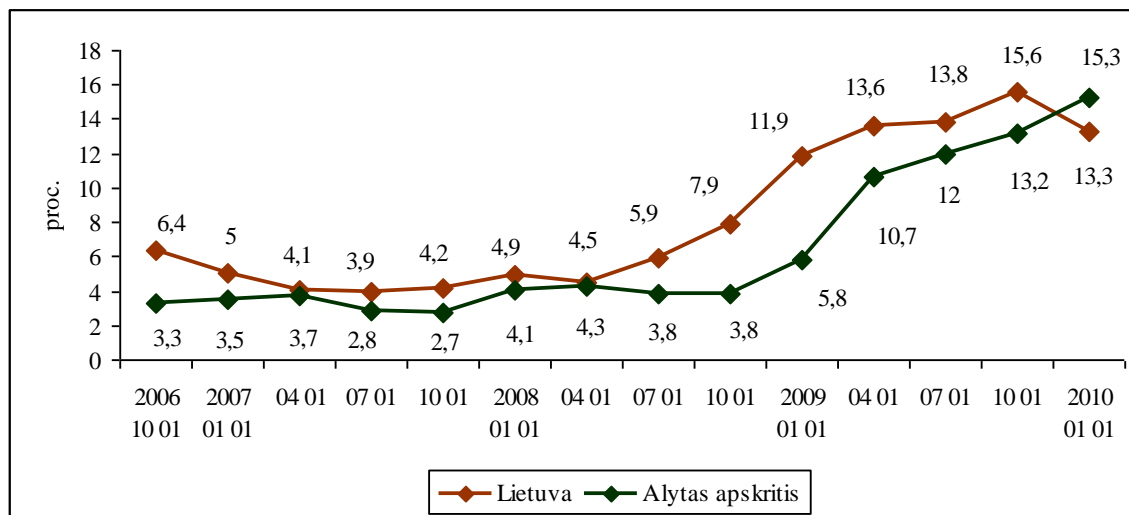

I.2.4. paveikslas. Gyventojų išlaidų struktūra

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrities gyventojai daugiau nei vidutiniškai šalyje išlaidų skiria maistui (39 proc. visų išlaidų, tuo tarpu šalyje – 35 proc.), tačiau mažiau – restoranams ir viešbučiams (2,8 proc. visų išlaidų, tuo tarpu šalyje – 5,5 proc.).

2009 m. gruodžio 31 d. duomenimis, situacija Alytaus apskrities darbo rinkoje yra kelianti nerimą. Per 2009 metus tiek nedarbo lygis, tiek bedarbių skaičius sparčiai išaugo. Nedarbo lygis Alytaus apskrityje 2010 m. sausio 1 d. duomenimis pirmą kartą per analizuojamą laikotarpį viršijo šalies vidurkį (žr. I.2.5. paveikslą).

I.2.5. paveikslas. Bedarbių procento nuo darbingo amžiaus gyventojų kitimo dinamika

Šaltinis: Lietuvos darbo birža

2010 m. sausio 1 d. didžiausia darbingo amžiaus gyventojų dalis registruota bedarbiais buvo Druskininkų savivaldybėje - 17,5 proc., Alytaus mieste - 16,4 proc. ir Alytaus rajone – 16,3 proc.

2009 metais bedarbių skaičius Alytaus apskrityje lyginant su 2008 metais padidėjo 143,4 proc. Daugiausia įregistruotų bedarbių padaugėjo Alytaus rajono (200 proc.), Alytaus miesto (180 proc.) ir Varėnos rajono (150 proc.) savivaldybėse.

I.2.18. lentelė. Registruoti bedarbių skaičius, tūkst. asmenų.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika	142,5	100,8	73,2	67,3	73,4	203,1
Alytaus apskritis	10,3	7,6	5,2	4,4	5,3	12,9
Alytaus m. sav.	3,2	2,4	1,6	1,5	2	5,6
Alytaus r. sav.	1,8	1,2	0,7	0,6	0,7	2,1
Druskininkų sav.	2,2	1,6	1,1	0,9	1,1	2,2
Lazdijų r. sav.	1,9	1,4	1,1	0,9	0,8	1,5
Varėnos r. sav.	1,2	1	0,7	0,5	0,6	1,5
Marijampolės apskritis	9,6	5,8	3,7	2,8	3,1	9,3

Šaltinis: Statistikos departamentas

Tokių staigų Alytaus miesto ir rajono savivaldybėse bedarbių skaičiaus padidėjimą sąlygojo stambių grupės darbuotojų atleidimas bei įmonių bankrotai (pvz. AB "Alytaus tekstilė"), ekonominis sunkmetis visoje šalyje ir Europoje.

Iki 2009 m. rugsėjo 1 d. Alytaus darbo biržoje įsiregistravo 421 absolventas. Lyginant su 2008 m. tuo pačiu laikotarpiu, darbo biržoje įsiregistravo 4 kartus absolventų daugiau (2008 m. – 103 absolventai). Pagrindinės absolventų neįsidarbinimo priežastys susijusios su neturėjimu darbo patirties, darbo pagal specialybę nebuvimu, darbdavių nepasitikėjimas jaunų žmonių sugebėjimais.

Dėl sunkėjančių įsidarbinimo sąlygų, vyksta „darbo jėgos nutekėjimas“ iš Alytaus apskrities.

I.2.6. Kultūra ir sportas

Analizuojamu laikotarpiu suaktyvėjo Alytaus regiono kultūrinis gyvenimas. Populiarėja miestų ir miestelių šventės, renginiai atvirose erdvėse. Kaip ir visoje Lietuvoje, taip ir Alytaus apskrityje didesnis kultūrinis aktyvumas yra susikoncentravęs rajonų centruose, kur sutelktas stipriausias kultūros potencialas. Toliau nutolusiose vietovėse kultūra tampa sunkiai prieinama.

Alytaus apskrityje veikė 64 kultūros centrai ir jų filialai, 102 bibliotekos, 6 muziejai bei 3 kino salės. Tik Alytaus mieste veikė 2 profesionalūs teatrai – Alytaus miesto teatras ir Alytaus lėlių teatras „Aitvaras“.

Alytaus apskrityje kultūros centrų skaičius 2006 – 2008 m. sumažėjo nuo 70 iki 64. Visi kultūros centrai buvo uždaryti Alytaus rajono savivaldybėje. Analizuojamą laikotarpį taip pat sumažėjo mėgėjų meno kolektyvų ir dalyvių juose skaičius (žr. I.2.19. lentelę).

I.2.19. lentelė. Kultūros centrų veiklos rodikliai 2006–2008 metais

Teritorija	Rodiklis	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	Kultūros centrų skaičius	837	853	856
	Dalyvių skaičius	60855	62963	58841
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	17,88	18,60	17,48
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	5096	4924	4519
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	1,50	1,45	1,34
Alytaus apskritis	Kultūros centrų skaičius	70	70	64
	Dalyvių skaičius	4426	4421	3506
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	24,48	24,70	19,80
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	415	406	337
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	2,30	2,27	1,90
Alytaus m. sav.	Kultūros centrų skaičius	1	1	1
	Dalyvių skaičius	35	165	170
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	0,51	2,40	2,49
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	1	11	12
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	0,01	0,16	0,18
Alytaus r. sav.	Kultūros centrų skaičius	22	22	16
	Dalyvių skaičius	1519	1359	923
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	47,80	43,25	29,70
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	178	156	107
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	5,60	4,96	3,44
Druskininkų sav.	Kultūros centrų skaičius	4	4	4
	Dalyvių skaičius	389	323	313
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	15,72	13,18	12,86
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	13	20	20
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	0,53	0,82	0,82
Lazdijų r. sav.	Kultūros centrų skaičius	21	21	21
	Dalyvių skaičius	698	693	528
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	27,21	27,46	21,27
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	81	75	56
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	3,16	2,97	2,26
Varėnos r. sav.	Kultūros centrų skaičius	22	22	22
	Dalyvių skaičius	1785	1881	1572
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	60,58	64,95	55,16
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius	142	144	142
	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius 1000 gyventojų	4,82	4,97	4,98

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didžiausiu kultūros centrų, dalyvių ir mėgėjų meno kolektyvų skaičiumi pasižymi Varėnos ir Alytaus rajonų savivaldybės, o mažiausiu – Alytaus miesto savivaldybė. Dalyvių skaičiaus kultūros centruose mažėjimą daugiausia lėmė kultūros darbuotojų trūkumas, neprofesionalaus meno kolektyvų menkas žinomumas regione, nepakankama kultūros darbuotojų vadybinė kvalifikacija, menkas bendradarbiavimas tarp kultūros institucijų.

Alytaus apskrities bibliotekų veiklos rodikliai yra panašūs, o kai kuriais aspektais – geresni nei šalies vidutiniai rodikliai. Nors tiek šalyje, tiek ir Alytaus apskrityje bibliotekų skaitytojų ir išduodamų dokumentų skaičius kasmet mažėja, tačiau skaitytojų skaičius 1000 gyventojų yra žymiai didesnis nei šalies vidurkis. Daugiausia skaitytojų 1000 gyventojų tenka Alytaus rajono savivaldybei, mažiausiai – Alytaus miesto savivaldybei (žr. I.2.20. lentelę).

I.2.20. lentelė. Bibliotekų veikla 2006-2008 metais

Teritorija	Rodiklis	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	Bibliotekų skaičius	1396	1395	1373
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	761	752	744
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	25394	24161	23804
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	545	539	542
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	223,61	222,16	221,01
Alytaus apskritis	Bibliotekų skaičius	102	102	102
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	53	51	49
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	1651	1636	1592
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	520	502	480
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	293,16	284,99	276,77
Alytaus m. sav.	Bibliotekų skaičius	4	4	4
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	8	8	9
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	243	265	271
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	2000	2075	2150
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	115,70	116,22	131,76
Alytaus r. sav.	Bibliotekų skaičius	34	34	34
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	16	17	16
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	629	632	634
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	471	488	468
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	503,54	541,06	514,92
Druskininkų sav.	Bibliotekų skaičius	7	7	7
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	8	7	6
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	186	164	161
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	1143	971	857
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	323,22	285,63	246,50
Lazdijų r. sav.	Bibliotekų skaičius	28	28	28
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	9	8	8
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	237	231	223
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	321	300	287
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	350,90	317,05	322,28
Varėnos r. sav.	Bibliotekų skaičius	29	29	29
	Skaitytojų skaičius, tūkst.	13	11	10
	Išduota dokumentų, tūkst. egz.	356	344	303
	Vidutiniškai vienai bibliotekai tenka skaitytojų	448	383	359
	Skaitytojų skaičius 1000 gyventojų	441,17	379,83	350,89

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus apskrities bibliotekos ir jų filialai, dalyvaudami įvairiuose ES ir Lietuvos Vyriausybės finansuojamuose projektuose, įdiegė ar diegia kompiuterinę įrangą ir nemokamą internetą. Tai padidina bibliotekų, kaip visuomenės traukos centrų, patrauklumą gyventojų tarpe.

Bibliotekos, ypač kaimiškosios, susiduria su pasenusių knygų fondų problema. Nemažą knygų fondo dalį sudaro 20 – 30 metų senumo leidiniai. Kaimo filialai gauna daugiau naujų, skaitomų knygų, bet fondų atnaujinimui reikėtų gerokai daugiau lėšų. Paramos būdu gautos knygos daugiausia neatitinka skaitytojų poreikių.

Nors Alytaus apskrities muziejai kasmet sulaukia vis daugiau lankytojų, tačiau vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius apskrityje atsilieka nuo šalies rodiklio (žr. I.2.21. lentelę). Tai rodo, jog šalies kontekste apskrities muziejai yra nepakankamai patrauklūs.

I.2.21. lentelė. Muziejų veikla 2006-2008 metais

Teritorija	Rodiklis	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	2868	3115	3130
	Muziejų skaičius	109	106	106
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	26,31	29,39	29,53
Alytaus apskritis	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	154	160	162
	Muziejų skaičius	6	6	6
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	25,67	26,67	27,00
Alytaus m. sav.	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	16	19	18
	Muziejų skaičius	1	1	1
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	16,00	19,00	18,00
Alytaus r. sav.	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	-	-	-
	Muziejų skaičius	-	-	-
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	-	-	-
Druskininkų sav.	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	131	135	140
	Muziejų skaičius	2	2	2
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	65,50	67,50	70,00
Lazdijų r. sav.	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	3	4	3
	Muziejų skaičius	2	2	2
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	1,50	2,00	1,50
Varėnos r. sav.	Lankytojų skaičius, tūkstančiai	4	2	2
	Muziejų skaičius	2	2	2
	Vidutinis vieno muziejaus lankytojų skaičius, tūkst.	2,00	1,00	1,00

Šaltinis: Statistikos departamentas

Daugiausia lankytojų sulaukia Druskininkų savivaldybėje esantys muziejai, mažiausiai – Varėnos ir Lazdijų savivaldybėse. Nei vieno muziejaus nėra Alytaus rajono savivaldybėje.

Didžioji dalis Alytaus muziejų eksponatų (apie 90 proc.) yra patenkinamos ir geros būklės. Šie duomenys atitinka tiek Lietuvos, tiek ir Europos muziejų rodiklius.

Analizuojamą laikotarpį Alytaus apskrityje vis daugiau gyventojų sportavo ir aktyviai leido laisvalaikį. Kiekvienais metais sportuojančių žmonių Alytaus apskrityje, skirtingai nei vidutiniškai šalyje, daugėjo.

2008 m. pab. Alytaus apskrityje, 1000 gyventojų teko 416 sportuojančių, kai tuo tarpu Lietuvos vidurkis – 261 asmuo (žr. I.2.22. lentelę). Didžiausias kasmetinis asmenų išitraukimas į sportinę veiklą pastebimas Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse, mažiausias – Alytaus ir Lazdijų rajono savivaldybėse.

I.2.22. lentelė. Sporto varžybos ir dalyviai jose, 2006 – 2008 m.

Teritorija	Rodiklis	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	1214538	895224	879631
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	356,87	264,48	261,30
Alytaus apskritis	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	61414	70566	73636
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	339,71	394,32	415,93
Alytaus m. sav.	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	17845	27378	29530
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	258,08	397,73	432,33
Alytaus r. sav.	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	9676	7770	8145
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	304,52	247,29	262,12
Druskininkų sav.	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	7754	7634	8806
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	313,28	311,50	361,78
Lazdijų r. sav.	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	7651	7206	7537
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	298,31	285,58	303,63
Varėnos r. sav.	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyviai metų pabaigoje	18488	20578	19618
	Dalyvių skaičius 1000 gyventojų	627,41	710,57	688,38

Šaltinis: Statistikos departamentas

Didėjantį sportuojančių žmonių skaičių lemia pakankamai išplėtotą sporto infrastruktūrą Alytaus mieste, Druskininkuose ir rajonų centruose. Toliau nuo savivaldybių centrų nutolusiose vietovėse sporto bazė yra nusidėvėjusi.

Neigiama tendencija - Alytaus apskrityje nepakankamai įtraukiami neįgalieji žmonės į sportinę veiklą ir poreikis nėra patenkinamas.

I.3. Viešosios paslaugos

I.3.1. Sektoriaus santrauka: Sektoriaus vietas regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos

Asmens sveikatos sektoriaus esama situacija ir pastarųjų metų tendencijų analizė, susiejant ją su bendra regiono demografinė situacija, leidžia daryti išvadą, jog regiono sergamumas ir mirtingumas artimiausiais metais nesikeis – sergamumas ir mirtingumas pamažu didės. Tai lems regiono visuomenės senėjimas, kurį savo ruožtu didins neigiamas natūralus gyventojų prieaugis, gyventojų vietinė ir tarptautinė emigracija. Šios tendencijos lems ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo tankį: mažėjantis gyventojų skaičius, didėjantis jų sergamumas lems nuolatinį viešųjų asmens sveikatos priežiūros paslaugų pertvarkymą – mažės sveikatos priežiūros įstaigų ir paslaugų retai apgyvendintose vietovėse, privatūs asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiantys ūkio subjektai koncentruosis didesnio gyventojų tankio vietovėse.

Demografinė situacija, situacija darbo rinkoje visame regione, išskyrus Alytaus miesto savivaldybę, buvo palyginti sudėtinga – čia itin didelis socialines paslaugas gaunančių asmenų tankis. Pastaraisiais metais šių savivaldybių būklė prastėjo; socialinių paslaugų poreikį charakterizuojantys rodikliai yra iki keleto kartų prastesni už Alytaus miesto rodiklius ar šalies vidurkį.

Poreikio socialiniam būstui Alytaus regione patenkinimo galimybės yra labai mažos ir jos kasmet mažėja. Paskutinių metų socialinio būsto laukiančiųjų skaičius sparčiai augo. Tą lėmė grynųjų namų ūkių pajamų ir nekilnojamojo turto nuomos/pardavimo kainų kitimo tempų nesutapimas, nekilnojamojo turto kainų nesuderinamumas su gyventojų pajamų lygiu.

Parengti arba rengiami aktualiausi regiono ir rajono lygmens teritorijų bendrojo ir specialiojo planavimo dokumentai, tačiau miestų ir kaimų teritorijų detalieji planai nėra parengti.

Strateginio planavimo ir regiono esamos būklės analizės, stipriųjų ir silpnųjų pusių nustatymo kontekste viešosios paslaugos gali būti nagrinėjamos kartu su infrastruktūros ir aplinkos sektoriumi, dėl glaudžios sąsajos tarp šių sričių.

I.3.2. Sveikatos apsauga, priežiūra ir susirgimų prevencija

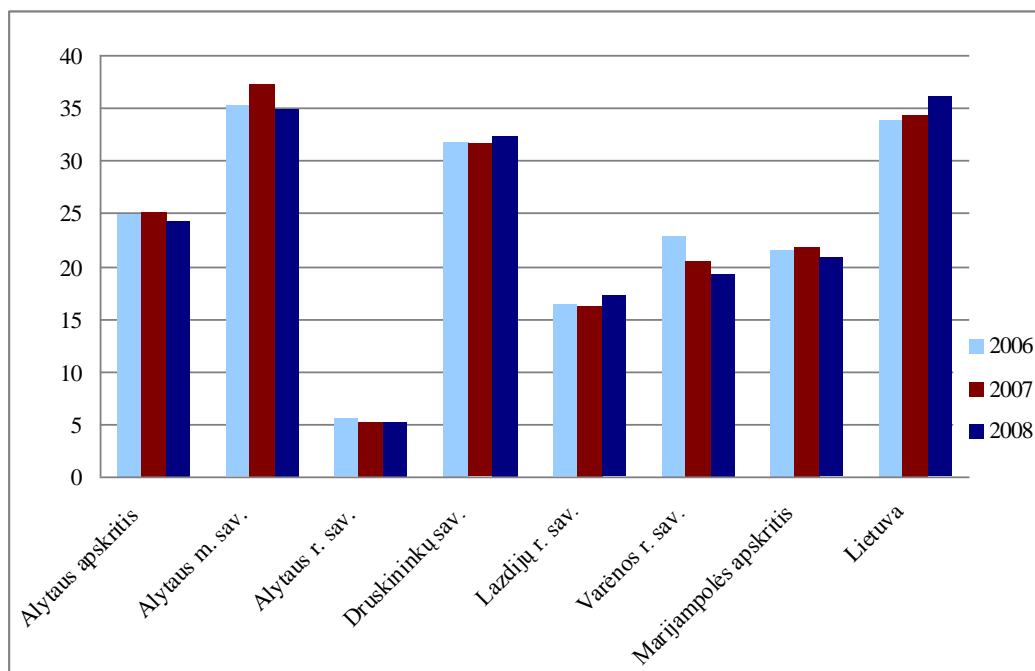
Gyventojų sveikata ir jos išsaugojimo sąlygos lemia Alytaus regiono ekonominės raidos stabilumą ir visuomenės socialinį saugumą. Visuomenės sveikatos būklė tiesiogiai lemia gyvenimo kokybę, darbo išteklių apimtį ir produktyvumą, todėl gyventojų sveikatos gerinimas ir tinkamos sveikatos priežiūros užtikrinimas yra svarbi regiono ekonominio augimo sąlyga.

Bendras suaugusiųjų sergamumas regione, lyginant su šalies ir gretimos Marijampolės apskrities rodikliais, yra žemas, tačiau 2006-2008 metais jis padidėjo 17,9proc. iki 1598,6 susirgimų 1000-iui suaugusiųjų. Lietuvoje ir Marijampolės apskrityje suaugusiųjų sergamumo didėjimas nagrinėjamu laikotarpiu buvo labai nežymus.

Didžiausiu sergamumu regione pasižymėjo (sergamumo mažėjimo tvarka) Druskininkų, Varėnos rajono, Lazdijų rajono savivaldybės. Labiausiai sergamumas padidėjo Lazdijų rajone – daugiau nei 2,3 karto, vertinant 2006 – 2008 metų laikotarpį.

Vaikų sergamumas regione, palyginti su Lietuvos ir Marijampolės regiono rodikliais, yra mažas ir 2006-2008 metais padidėjo labai nežymiai (padidėjimas visame regione 2006-2008 metais sudarė tik 1,41proc.). Visose regiono savivaldybėse, išskyrus Lazdijų rajono savivaldybę, vaikų sergamumas sumažėjo (po 4 – 9proc.). Lazdijų rajono savivaldybėje vaikų sergamumo rodiklis padidėjo daugiau nei 3,1 karto.

2008 metais Alytaus regione veikė 163 asmens sveikatos priežiūros įstaigos (iš jų 78 privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos). Daugiausia jų veikė Alytaus mieste ir Druskininkuose. Per pastaruosius metus jų skaičius iš esmės nesikeitė. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo susiformavimą lėmė šie pagrindiniai veiksniai: gyventojų tankis ir gyventojų perkamoji galia (mokamoms paslaugoms).

I.3.1. paveikslas. Gydytojų skaičius 10 000 –ių gyventojų

Šaltinis: Statistikos departamentas

Pagal apsirūpinimą gydymo personalu išsiskiria Alytaus miestas, Druskininkai, šiose savivaldybėse gydytojų skaičius 10000-iai gyventojų viršija 32, kitose regiono savivaldybėse šis skaičius nesiekia 20, o Alytaus rajone yra visiškai mažas (5,18).

Visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdo Alytaus visuomenės sveikatos centras, turintis 3 filialus: Druskininkų, Lazdijų ir Varėnos. Alytaus visuomenės sveikatos centras vykdo vieną iš visuomenės sveikatos kontrolės rūšių – valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, t.y. stebi, kaip ūkinė komercinė veikla atitinka visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimus.

I.3.3. Socialinės paslaugos, socialinė sauga, socialinis būstas

I.3.3.1. Socialinės paslaugos, socialinė sauga

Alytaus regiono gyventojų socialinių paslaugų poreikius ir socialinio tinklo kūrimąsi sąlygoja tiek išorės (makroekonominiai, politiniai), tiek ir regiono vidiniai – demografiniai - veiksniai.

Iš išorinių veiksnių paminėtini teisės aktai, formuojantys socialinės apsaugos politiką ir konkrečiai socialinių paslaugų teikimą Lietuvoje: 2002 m. pradėta socialinių paslaugų sistemos reforma, kuria siekiama užtikrinti pakankamą pažeidžiamų grupių apsaugą, plėtojant socialines paslaugas, ir taip padidinti socialinės pagalbos efektyvumą; 2006 m. liepos 1 d. įsigaliojo naujas Socialinių paslaugų įstatymas, kuriame didelis dėmesys skiriamas socialinių paslaugų infrastruktūrai, socialinės globos organizavimui, paslaugų kokybei. Šias socialines paslaugas savivaldybės finansuoja iš savo biudžeto bei LR valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams.

Socialinių paslaugų poreikis ir apimtys labai priklauso ir nuo regiono demografinių ir ekonominių veiksnių: nuo gyventojų amžiaus struktūros (kuri savo ruožtu priklauso nuo gimstamumo, mirtingumo, migracijos) ir jų pajamų (jos priklauso nuo užimtumo ir rinkoje mokamo darbo užmokesčio). Jau buvo

minėta, jog Alytaus regiono gyventojai pagal vidutinį amžių yra vieni vyriausių šalyje, o jų pajamos yra žemesnės nei vidutinės šalyje. Daugėjant senyvo amžiaus, mažėjant gyventojų užimtumui, didėja socialinių paslaugų poreikis.

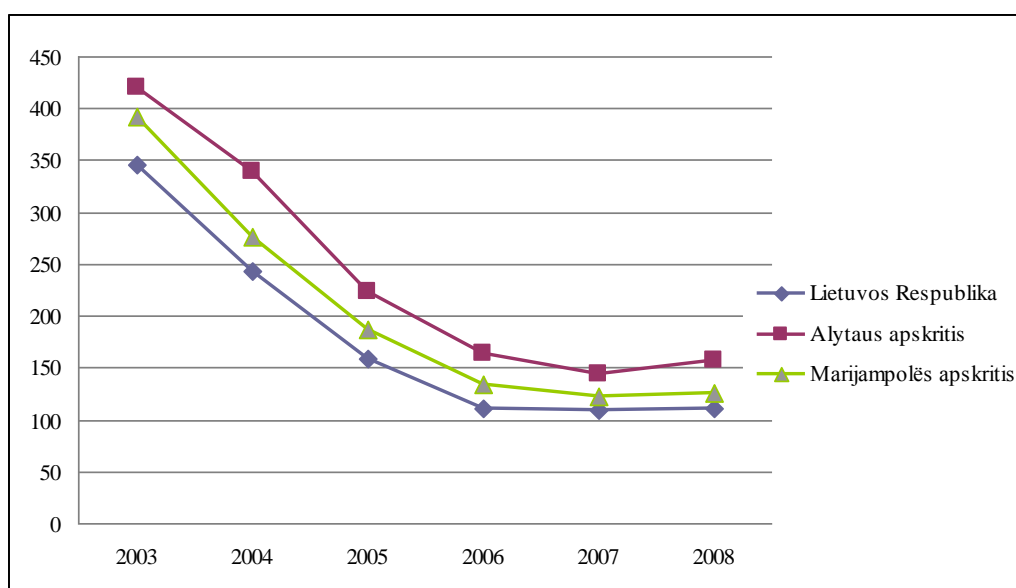
Socialinės paslaugos teikiamos šioms žmonių socialinėms grupėms: senyvo amžiaus asmenims; suaugusiems asmenims su negalia; vaikams su negalia; likusiems be tėvų globos vaikams, kuriems nustatyta nuolatinė globa; socialinės rizikos šeimoms; socialinės rizikos suaugusiems asmenims.

Socialinės paslaugos daugiausiai teikiamos senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia. Kiti paslaugų gavėjai: socialinės rizikos šeimos ir vaikai, likę be tėvų globos vaikai, kiti asmenys ir šeimos, turinčios socialinių problemų.

Pagalbą į namus ir socialinę globą namuose gavusių asmenų (senyvo amžiaus žmonių, neįgalių asmenų) skaičius regione, priešingai nei šalyje, 2006-2008 metais mažėjo ir sudarė 28,22 gavėjus 10000-ių gyventojų; šalyje ir Marijampolės regione šis rodiklis 2008 metais sudarė atitinkamai 39,49 ir 27,64. Regiono savivaldybėse jis kito skirtingai: Alytaus mieste, Alytaus ir Varėnos rajone jis mažėjo, Druskininkų, Lazdijų rajono savivaldybėse – didėjo.

Socialinės rizikos šeimų skaičius 10000-ių gyventojų Alytaus regione 2006-2008 metais sumažėjo iki 33,56 asmenų ir susilygino su šalies vidurkiu (Marijampolės regione jis didesnis – 52,12). Didžiausias socialinės rizikos šeimų tankis 10000-ių gyventojų buvo Varėnos rajono (65,85), Alytaus rajono (50,98) ir Lazdijų rajono (47,01) savivaldybėse, mažiausias – Alytaus mieste (12,08).

Alytaus regione socialines pašalpas 2008 metais gavo 2766 asmenys (157,08 asmenų 10000-ių gyventojų), o tai yra ženkliai daugiau nei vidutiniškai Lietuvoje (111,05) ir Marijampolės regione (125,06).

I.3.2. paveikslas. Socialinių pašalpų gavėjų skaičius 10 000 –ių gyventojų

Šaltinis: Statistikos departamentas

Šis skaičius iki 2007 metų nuolat mažėjo, o nuo 2008 metų, mažėjant gyventojų pajamoms, pradėjo vėl didėti. Regiono savivaldybėse situacija labai skirtinga: didžiausias socialinių pašalpų gavėjų skaičius 10000-ių gyventojų yra Lazdijų rajono (277,20), Varėnos rajono (232,96) ir Druskininkų savivaldybėse (183,30), mažiausias – Alytaus miesto savivaldybėje (80,55).

Socialinių paslaugų įstaigų tinklas plėtojamas, atsižvelgiant į tokių paslaugų poreikį konkrečioje savivaldybėje ar seniūnijoje, savivaldybės finansines galimybes ir socialinių paslaugų išvystymo normatyvus. Šios aplinkybės lėmė, jog tankiau gyvenamose vietovėse (miestuose, didesnėse

gyvenvietėse) socialinių paslaugų įstaigų tinklas yra tankesnis, o savivaldybės įstaigų ir nevyriausybių organizacijų teikiamų pasiūla yra didesnė.

Socialines paslaugas Alytaus mieste gavusių asmenų skaičius buvo: 2006 m. – 9140 asmenys; 2007 m. – 8156 asmenys; 2008 m. – 8298 asmenys. Alytaus mieste socialinės paslaugos daugiausiai teikiamos senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia. Socialinių paslaugų teikimo šiems asmenims poreikis tenkinamas, neviršijant socialinių paslaugų išvystymo normatyvų. Alytaus miesto savivaldybėje geriausiai yra išvystytos dienos socialinės globos paslaugos institucijoje neįgaliesiems asmenims, socialinės priežiūros paslaugos namuose, ilgalaikės globos paslaugos senyvo amžiaus ir neįgaliesiems asmenims. Pakankamai gerai išvystyta bendrųjų socialinių paslaugų teikimas: maitinimo organizavimas, transporto paslaugų teikimas, socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos asmenims. Socialinių paslaugų vaikams su negalia ir jų šeimoms, socialinės rizikos vaikams ir jų šeimoms poreikis nėra pilnai tenkinamas.

Socialines paslaugas gavusių asmenų skaičius Alytaus rajono savivaldybėje 2006 m. buvo 2944 asmenys; 2007 m. – 4979 asmenys; 2008 m. – 5584 asmenys. Alytaus rajone socialinių paslaugų infrastruktūra nėra pakankamai išvystyta. Alytaus rajono savivaldybėje geriausiai yra išvystytos ilgalaikės socialinės globos institucijoje paslaugos senyvo amžiaus asmenims, taip pat socialinės priežiūros paslaugos socialinės rizikos šeimoms ir vaikams. Daliai socialinių gyventojų grupių paslaugos yra apskritai neteikiamos arba teikiamos nepakankamai.

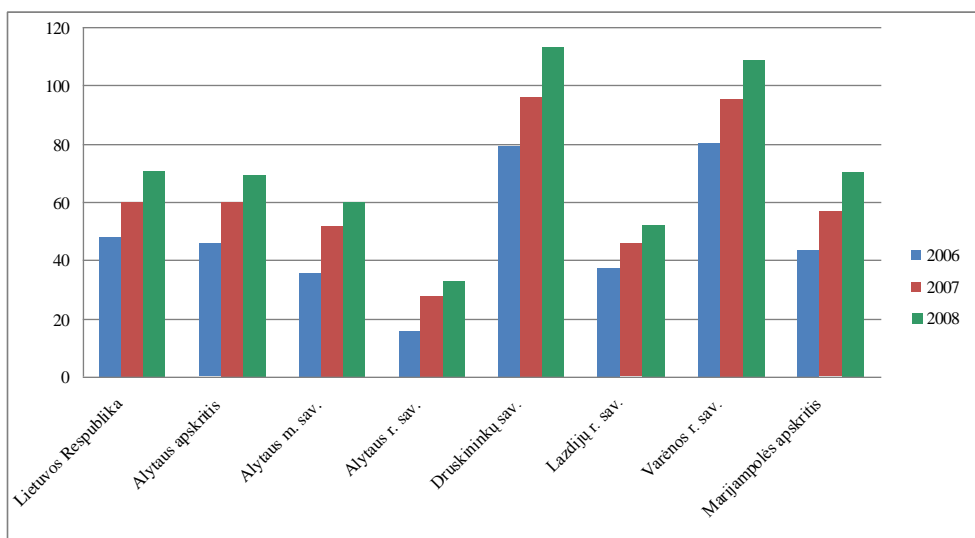
Druskininkų savivaldybėje socialinės paslaugos socialinių paslaugų įstaigose buvo teikiamos: 2006 metais - 1,8 tūkst., 2007 metais - 1,7 tūkst., 2008 metais - 2,1 tūkst., 2009 metais – 2,7 tūkst. gyventojų. Druskininkų savivaldybėje geriausiai išplėtos paslaugos: socialinė priežiūra asmens (šeimos) namuose (pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas), socialinė priežiūra socialinės priežiūros centruose, bendrosios socialinės paslaugos. Druskininkų savivaldybėje socialinės paslaugos organizuojamos pagal gyventojų poreikius, todėl kai kurių socialinių paslaugų, tokių kaip trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa ar laikinas apnakvindinimas, organizuojama mažiau nei nustato šalies socialinių paslaugų išvystymo normatyvai.

Varėnos rajono savivaldybėje yra įvykdyti ilgalaikės, trumpalaikės ir dienos socialinės globos, pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo šeimos namuose normatyvai. Iki šiol savivaldybėje neteikiamos nakvynės namų ir socialinės priežiūros savarankiško gyvenimo namuose paslaugų: trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugų vaikams poreikis institucijose visiškai patenkinamas. Savivaldybėje yra du dienos užimtumo centrai rizikos šeimų vaikams, šis poreikis patenkinamas 40 procentų, todėl reikalingi socialinės priežiūros centrai vaikams Merkinėje, Matuizose, Vydeniuose ir kitose rajono gyvenvietėse. Trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugų poreikis suaugusiems asmenims visiškai patenkinamas. Tačiau savivaldybė neturi socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios ilgalaikės socialinės globos paslaugas asmenims sergantiems psichikos sutrikimais ir turintiems proto negalią. Jaunuoliai su proto negalia dienos užimtumo paslaugas gauna Paramos šeimai centre, tačiau kaimo gyventojams jos neteikiamos.

1.3.3.2. Socialinis būstas

Gyventojų galimybė įsigyti būstą, tinkamai prižiūrėti, atnaujinti ar modernizuoti turimą tiesiogiai susijusi su gyventojų pajamomis. Vidutinės Alytaus regiono namų ūkių metinės grynosios pajamos yra gana mažos, iš to kyla viena didžiausių problemų – labai menkos galimybės pasirinkti būstą mažas pajamas gaunančioms šeimoms, kurios nepajėgia tinkamai prižiūrėti turimo būsto. Jauni nedideles pajamas turintys gyventojai negali nei įsigyti, nei dažnai nuomotis gyvenamojo ploto rinkoje. Socialinio būsto nuoma yra viena iš valstybės paramos būstui formų, nustatytų Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymu.

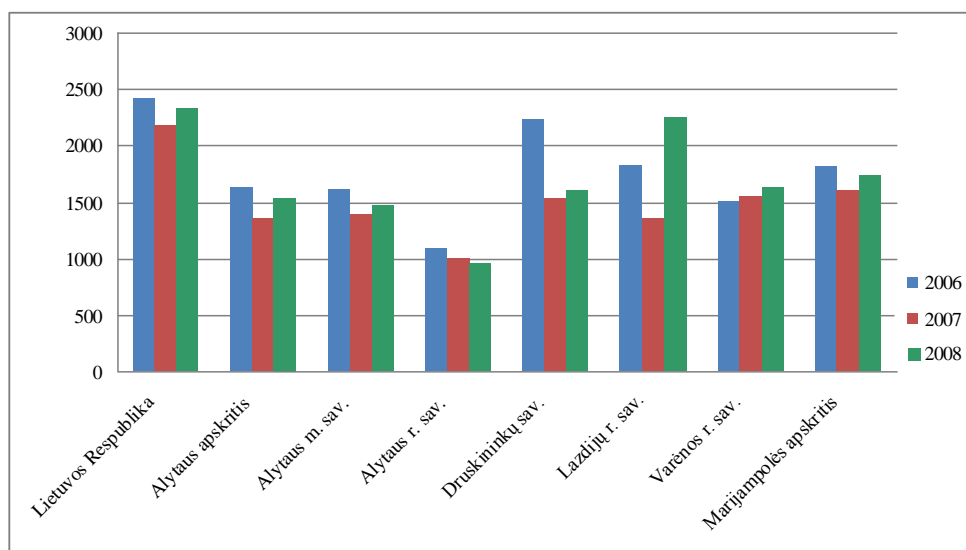

I.3.3. paveikslas. Sąrašų socialiniam būstui nuomotis ilgis 10 000 –ių gyventojų
Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus regione 2008 metų pabaigoje sąraše socialiniam būstui nuomoti buvo 1218 šeimų, tuo pačiu metu regiono savivaldybėse socialinis būstas buvo išnuomotas tik 51 šeimai. Iš laukiančiųjų eilėje 446 buvo jaunos šeimos, 203 – neįgalūs asmenys. 2006-2008 metais laukiančiųjų skaičius padidėjo 48,36proc.. Daugiausia eilėje laukiančiųjų asmenų (šeimų), lyginant su gyventojų skaičiumi, 2008 metų pabaigoje buvo Druskininkų savivaldybėje (10000-ųjų gyventojų teko 112,86 eilėje laukiančių šeimų) ir Varėnos rajono savivaldybėje (108,69), mažiausiai Alytaus rajono savivaldybėje – 32,59.

I.3.4. Viešasis saugumas

2008 metais Alytaus regione 100.000-ųjų gyventojų užregistruotos 1529 nusikalstamos veiklos, iš kurių 1417 nusikaltimų, 112 baudžiamųjų nusižengimų. Nusikalstamų veiklų 2006-2008 metais regione sumažėjo 5,91proc.. Lyginant su šalies ir gretimu Marijampolės regionu, 2008 metais užregistruota atitinkamai 2325 ir 1735 nusikalstamų veiklų. Daugiausiai nusikalstamų veiklų 2008 metais buvo registruota Lazdijų ir Varėnos rajonuose (atitinkamai 2241 ir 1625 nusikalstamų veiklų 100.000-ųjų gyventojų), mažiausiai – Alytaus rajone – 955.

I.3.4. paveikslas. Užregistruotų nusikalstamų veiklų skaičius 100 000 –ių gyventojų
Šaltinis: Statistikos departamentas

Ištirtų nusikalstamų veikų dalis regione vidutiniškai sudaro 55proc. (visoje šalyje ir Marijampolės regione šis rodiklis sudaro 44 ir 43 procentus). Mažėjant policijos pareigūnų skaičiui, viešosios tvarkos užtikrinimui pasitelkiama visuomenės pagalba (policijos rėmėjai), tačiau visuomenės savisauga nėra išplėta. Valstybės lygmenyje viešajam saugumui plėtoti patvirtinta Viešojo saugumo plėtros iki 2010 metų strategija (Žin., 2003, Nr. 113-5092). Regiono savivaldybėse vykdomos su viešuoju saugumu susijusios programos. Šių programų kontekste Alytaus mieste, Druskininkuose buvo įrengtos vaizdo stebėjimo kameros.

Statistiniai duomenys rodo, jog viešojo saugumo situacija Alytaus regione glaudžiai susijusi su socialinėmis ir ekonominės visuomenės raidos tendencijomis: laikotarpiu, kuomet nedarbas mažėjo, gerėjo gyventojų finansinė būklė, nusikaltimų skaičius žymiai sumažėjo, tačiau nuo 2008 metų regiono įmonės pradėjo susidurti su produkcijos pardavimo sunkumais, tai mažino gyventojų darbo užmokestį, didino nedarbą.

Alytaus regione yra 1 iš 17 šalies įmonių (UAB „Vita Baltic International“, Jurgiškių k., Alytaus sen., Alytaus r. sav.), priskiriama pavojingų objektų, kuriuose pavojingų medžiagų kiekiai prilygsta nustatytųjų kvalifikacinių kiekių I lygiui ar jį viršija. Ekstremalių situacijų šioje įmonėje nagrinėjama laikotarpiu nenustatyta.

Regiono taip pat veikia 7 įmonės, naudojančios ar gaminančios chemines medžiagas (tame tarpe viena – tvarkanti pavojingas medžiagas), kuriose, įvykus avarijai, gali būti padaryta žala gyventojams ir aplinkai. Šios įmonės priskirtos potencialiai pavojingų objektų kategorijai. Šiose įmonėse esminių pažeidimų, tvarkant bei sandėliuojant chemines medžiagas ir preparatus, nenustatyta. Kitose regiono įmonėse laikomi maži cheminių medžiagų kiekiai. Nagrinėjama laikotarpiu regione neužfiksuota pažeidimų, susijusių su Patvariųjų organinių medžiagų naudojimu, ozono sluoksnį ardančių cheminių medžiagų tvarkymu. Ekstremalių situacijų, ekologinių avarių, kai aplinkai buvo padaryta žala, regione taip pat nebuvo.

I.3.5. Teritorijų planavimas

Teritorijų planavimas apima yra valstybės valdymo instrumentas, leidžiantis kryptingai organizuoti visų rūšių veiklą planuojamoje teritorijoje. Ilgą laiką daugelyje regiono savivaldybių galiojantys bendrojo teritorijų planavimo dokumentai buvo pasenę, parengti iki Teritorijų planavimo įstatymo įsigaliojimo, o tai labai stabdė praktinį regiono plėtros sprendinių įgyvendinimą.

2007-2009 metais buvo parengti visų Alytaus regioną sudarančių savivaldybių teritorijų bendrieji planai. Alytaus apskrities bendrasis planas nagrinėjama laikotarpiu buvo parengtas, tačiau nėra patvirtintas. Alytaus regiono miestų ir miestelių teritorijų bendrieji planai nėra parengti.

Nagrinėjama laikotarpiu regione buvo parengti ir patvirtinti 25 specialieji planai kurių didžiąją dalį sudaro infrastruktūros plėtros (vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo infrastruktūros plėtros, šilumos ūkio plėtros, susisiekimo komunikacijų, mažmeninės prekybos objektų išdėstymo) schemas ir planai; saugomų teritorijų, jų dalių schemas ir planai. Regiono miestų, miestelių ir kaimų detaliųjų planų parengta maža dalis.

I.3.6. Regiono rinkodara

Investicijų pritraukimo veiktas regiono naudai vykdo savivaldybių administracijos, LR Ūkio ministerija per viešąją įstaigą „Investuok Lietuvoje“ (anksčiau Lietuvos ekonominės plėtros agentūra) ir kitos institucijos.

Regiono savivaldybių strateginiuose veiklos planuose ir savivaldybių biudžetuose numatytos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros skatinimo programos, įvaizdžio gerinimo ar panašios programos, kurių lėšos panaudojamos organizuoti susitikimus su užsienio investuotojais, subsidijuoti verslo subjektų dalyvavimą

verslo misijose, tarptautinėse verslo parodose ir kt. Daugiausia lėšų investicijoms pritraukti skiria Alytaus miesto savivaldybė, kurios teritorijoje įkurtas ir plėtojamas pramoninis parkas (nuomotinos žemės plotas – 38 ha), kuriame 2010 m. balandžio 1 d. duomenimis buvo sudaryta viena sklypo nuomos sutartis.

Regiono turizmo rinkodaros funkcijas vykdė Valstybinis Turizmo departamentas prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos, VšĮ Alytaus turizmo informacijos centras, VšĮ Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras, VšĮ Lazdijų turizmo informacinis centras (Varėnos turizmo ir verslo informacijos centras nuo 2010 metų vasario 1 dienos likviduotas). Informacijos centrų pagrindinės veiklos kryptys: lankytojų konsultavimas, rėmimas (reklama, populiarinimas visuomenės informavimo priemonėse, renginiuose ir pan.), turizmo inventoriaus nuoma ir kt. Daugiausia lankytojų 2008 metais apsilankė Druskininkų TVIC (38833 asmenys).

Turizmo informacijos centrų veiklos analizė rodo, jog visų regione veikiančių turizmo centrų bendradarbiavimas yra menkas (praktiškai apsiriboja leidinių mainais). Alytaus ir Lazdijų TIC rinkodaros veiklos efektyvumas ir poveikis turizmo srautams aptarnaujamuose savivaldybėse yra palyginti mažas. Pagrindinės tą lemiančios priežastys: vykdoma pasyvi, iš aplinkinių regionų niekuo neišsiskirianti rinkodara; itin silpnai naudojamos potencialių lankytojų srautą kuriančios interneto svetainės (tame skaičiuje bilietų rezervavimo svetainės, interneto socialiniai tinklai ir pan.).

I.4. Infrastruktūra ir aplinka

I.4.1. Sektoriaus santrauka: Sektoriaus vieta regiono plėtroje, sektoriaus tendencijos ir problemos

Alytaus regiono transporto infrastruktūra yra vystoma. Regioną kerta keturi transporto koridoriai, valstybinių kelių ilgio rodikliai viršija šalies vidurkį, tačiau magistralinių kelių tinklo tankis yra mažas. Regiono keliuose įvykstančių eismo įvykių skaičius yra mažesnis nei šalies vidurkis. Regioną kerta magistralinės geležinkelio linijos į Baltarusiją ir Lenkiją, tačiau nėra išplėtotas susisiekimo regiono viduje tinklas. Per Alytaus regioną eina valstybinės reikšmės vandens kelio Nemunu atkarpa, tačiau regione daugiau eksploatuojama tik vandens kelio Druskininkai – Liškiava atkarpa. Veikia du oro uostai Alytuje ir Druskininkuose, tačiau jie neatlieka reguliarių keleivių pervežimų.

Centralizuoto šilumos tiekimo srityje, pastebėtos tokios problemos: vietiniai gamtiniai atsinaujinantys išteklių mažai naudojami, siekiant sumažinti kuro technologijai išlaidas; 2) priklausomybė nuo importuojamo kuro (mazuto, gamtinių dujų) mažina šilumos ūkio patikimumą; regiono šilumos tinklai yra palyginti seni (kai kurie ruožai yra senesni nei 30 metų), o senų šilumos tinklų šiluminė izoliacija yra susidėvėjusi, todėl tinklų šilumos nuostoliai gali būti net iki 3-4 kartų didesni nei naujų šilumos tinklų.

Gamtinių dujų tiekimas regione neišplėtotas, gamtines dujas naudoja nedidelė dalis regiono vartotojų (gyventojų, organizacijų), visiškai nedujofikuotos Varėnos, Lazdijų rajonų savivaldybės. Druskininkų miesto vartotojai už dujas moka žymiai daugiau, nei likusioji šalies dalis.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo ūkio plėtra yra labai netolygi ir nesubalansuota regiono miestuose ir kaimo vietovėse – daugiau kaip 35 proc. regiono gyventojų vandens paslaugos neprieinamos. Dėl šios priežasties kaimo regionuose apribota ir ekonominė plėtra. 91,90 proc. lietaus kanalizacijos nuotekų išleistos į paviršinius vandenis neišvalytos. Regiono vandens valymo įrenginiuose susidaro didelis nuotekų dumblo kiekis, kurio tvarkymas iki šiol naudojamais būdais kelia grėsmę aplinkai.

Regiono sukurta ir veikia regioninė atliekų tvarkymo sistema, kurios paslaugomis kasmet naudojasi vis daugiau gyventojų ir organizacijų: tiek sąvartyne, tiek ir kituose atliekų priėmimo objektuose priimtų atliekų kiekis paskutiniaisiais metais žymiai padidėjo, pastebėta labai gera išrūšiuotų frakcijų kokybė. Vis dėlto, regiono gyventojai ir organizacijos palyginus mažai dalyvauja šioje centralizuotoje atliekų tvarkymo veikloje, mažai rūšiuoja antrines žaliavas.

Alytaus regionas turtingas švariais gamtos ištekliais, palyginus natūraliu kraštovaizdžiu: Nemuno, kitų upių, ežerų vandens taršos didžiausios leistinos koncentracijos ir ribinių verčių rodikliai neviršija normų. Regionas yra miškingiausias šalyje (2008 metais – 49,1 proc., šalies vidurkis – 32,9 proc.). Regione saugomos teritorijos užima 22,2 proc. teritorijos. Regione yra 2 iš 10 tarptautinės svarbos saugomų šalies teritorijų.

Gausūs ir švarūs regiono gamtiniai išteklių – Nemunas, Merkys ir kitos upės, ežerai, miškai, sąlyginai natūralus, žmogaus nepalietas kraštovaizdis – sudaro tinkamas prielaidas kokybiškiems rekreaciniams ištekliams identifikuoti ir panaudoti. Regione yra viena patraukliausių rekreacinių zonų visoje šalyje – nacionalinės reikšmės Alytaus-Druskininkų rekreacinis arealas. Regionas taip pat patenka į Nemuno turistinę zoną.

I.4.2. Transportas ir transporto infrastruktūra

I.4.2.1. Kelių transportas

Pastaraisiais metais šalies keliuose krovinių apyvarta (tonkilometrėmis) didėjo (2006-2008 metais išaugo 12,60 proc.). Krovinių apyvartos augimas tiesiogiai susijęs su ekonominiu vystymosi lemiamu poreikiu

pervežimams. 58 proc. krovinių (matuojant tūkst. tonkilometrų ir neįskaitant upių, oro transporto, naftotiekio) pervežama kelių transportu, likusi dalis – geležinkelių transportu.

Keleivių pervežimai, priešingai – mažėjo (2006 - 2008 metais mažėjo 7,42 proc.). Tą lėmė augusios gyventojų pajamos, noras turėti nuosavą automobilį ir laisvai judėti, nepriklausant nuo viešojo transporto. Didžioji viešojo transporto keleivių dalis keleivių (89,6 proc.), buvo vežama kelių transportu. Pridėjus tą keleivių srauto dalį, kuri naudojasi individualiais lengvaisiais automobiliais šis procentas dar žymiai padidėtų.

Kelių transportu pervežama didžioji dalis krovinių ir keleivių, todėl kelių infrastruktūra (regiono kelių tinklas bei kelių dangos kokybė) turi tiesioginį poveikį šalies ir regiono ūkiui.

2008 metų duomenimis Alytaus regione buvo 1472 km valstybinės reikšmės automobilių kelių ir 3536 km vietinės reikšmės kelių. Bendras valstybinės reikšmės automobilių kelių tankumas Alytaus regione yra mažiausias šalyje (0,27 km/ km²; Lietuvos vidurkis – 0,33). Mažas valstybinių automobilių kelių tankumas paaiškinamas maža regiono urbanizacija, didele miškų teritorijos dalimi.

Magistralinių ir krašto kelių tinklo tankio visumoje rodiklis yra didesnis už Lietuvos vidurkį, tačiau vien tik magistralinių kelių tinklas Alytaus apskrityje yra mažas. Pagal valstybinių automobilių kelių ilgį 1000- ui gyventojų Alytaus regionas yra gerai išvystytas (7,96 km/ 1000 gyventojų; šalies vidurkis – 6,19 km/ 1000 gyventojų). Valstybinių kelių ilgis 1000 gyventojų didžiausias yra Varėnos rajono savivaldybėje.

Regioną kerta keturi transporto koridoriai: 1) Kaunas -Alytus-Seirijai-Lazdijai-Lenkijos siena (krašto keliai 130, 132, 135); 2) Kaišiadorys-Alytus-Merkinė-Druskininkai-Baltarusijos siena (krašto kelias 129 ir magistralinis kelias A4); 3) Valkininkai-Daugai-Alytus-Simnas-Kalvarija (magistralinis kelias A4, krašto keliai 128, 131); Valkininkai-Varėna, Merkinė, Leipalingis, Veisiejai-Lazdijai-Kalvarija (magistralinis kelias A4, krašto keliai 133, 134). Tačiau šalies pagrindinių transporto koridorių, Via Baltica koridoriaus ir IX B transporto koridoriaus (A1 magistralės), atžvilgiu Alytaus apskritis yra nepalankioje vietoje. Alytaus apskrityje nėra nei vieno tarptautinio kelio, vienintelis magistralinis kelias A4 mažai naudojamas susisiekimui regione ir orientuotas į tranzitinius ryšius. Alytus- vienintelis Lietuvoje apskrities centras, kuris neturi jungties su magistralinių kelių tinklu.

Augant pervežamų krovinių kiekiui, didėja neigiamas tranzitinio krovinio ir lengvųjų automobilių transporto poveikis regiono miestams ir miesteliams, kuriuose nėra aplinkkelių, ypač tai pasakytina apie Alytų, Simną, Krosną, Lazdijus, Seirijus, Druskininkus.

Alytaus regione yra 74,47 proc. valstybinės reikšmės kelių su asfaltuota danga (tai vienas geriausių rodiklių šalyje), 14,08proc. vietinės reikšmės kelių su patobulinta danga (šalies vidurkis – 16,76 proc.). Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse vietinės reikšmės keliai su patobulinta danga sudarė didžiausią dalį (atitinkamai 58,22 proc. ir 25,31 proc.), Lazdijų ir Alytaus rajonų savivaldybėse – mažiausią dalį (11,74 proc. ir 9,77 proc.).

Regiono keliuose 2006-2008 metais užregistruotų eismo įvykių skaičius sumažėjo 19,44proc. – nuo 283 iki 228.

I.4.1. lentelė. Kelių eismo įvykių skaičius

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	6588	6448	4799
Alytaus apskritis	283	275	228
Alytaus m. sav.	79	86	68
Alytaus r. sav.	97	84	68
Druskininkų sav.	22	22	21
Lazdijų r. sav.	46	38	42
Varėnos r. sav.	39	45	29
Marijampolės apskritis	476	476	337

Šaltinis: Statistikos departamentas

Regione įvykusių eismo įvykių skaičius 10000 gyventojų (12,95 įvykių) yra mažesnis nei vidutiniškai šalyje (14,29). Daugiausiai eismo įvykių įvyko Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybėse (atitinkamai 21,94 ir 17,02 eismo įvykiai 10000 gyventojų), mažiausiai – Druskininkų ir Alytaus miesto savivaldybėse (8,65 ir 10,01 eismo įvykiai 10000 gyventojų). Eismo įvykių analizė rodo, kad pagrindiniai eismo įvykių kaltininkai yra vairuotojai.

Žuvusiųjų eismo įvykiuose skaičius 2006 – 2008 metais sumažėjo 43,90proc. – nuo 41 iki 23. Regione eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičius 10000 gyventojų (1,31) yra mažesnis nei vidutiniškai šalyje (1,49). Daugiausiai žuvo Lazdijų rajono ir Druskininkų savivaldybėse (atitinkamai 2,43 ir 2,06 žuvusiųjų 10000 gyventojų), mažiausiai – Alytaus miesto ir Varėnos rajono savivaldybėse (0,29 ir 1,42 žuvusiųjų 10000 gyventojų). Avaringiausi regiono keliai: magistralinis kelias A4 (Vilnius-Varėna-Gardinas), krašto keliai 131 (Alytus-Simnas-Kalvarija) ir 132 (Alytus-Seirijai-Lazdijai).

1.4.2.2. Geležinkelio transportas

Pastaraisiais metais šalyje krovinių apyvarta (tonkilometrėmis) geležinkelių transportu didėjo (2006-2008 metais padidėjo 14,36proc.) iki 14747,77 mln. tkm. Geležinkeliu pervežama 42proc. visų krovinių (matuojant tonkilometrėmis, neįskaitant vidaus vandens, oro transporto, naftotiekio).

Keleivių pervežimai (matuojant keleivio kilometrais) geležinkeliu paskutiniaisiais metais nuolat mažėjo (2006-2008 metais su mažėjo 7,67proc.). Remiantis „Geležinkelio „Rail Baltica“ galimybių studija“ (COWI, 2007), numatoma, jog per regiono teritoriją eis „Rail Baltica“ trasa. Projektuojamo geležinkelio trasos pradžia numatyta per esamo geležinkelio kirtimosi su Lietuvos ir Lenkijos valstybės siena vietą. Tolimesnė projektuojamos trasos Lietuvos teritorijoje kryptis atitinka esamo geležinkelio sienos kirtimo kryptį ir tiesia linija pratęsiama Mockavos ir Šeštokų geležinkelio stočių link.

1.4.2.3. Vidaus vandens transportas

Iš viso šalies hidrografinio tinklo ilgio (76,8 tūkst. km) vidaus vandens keliai sudaro 902,3 km. Iš jų 821,3 km – valstybinės reikšmės keliai, 48 km – vietinės reikšmės keliai ir 33 km – perspektyviniai keliai. Iš vidaus vandens kelių tik 441 km gabenami kroviniai ir keleiviai.

Per Alytaus regioną eina valstybinės reikšmės vidaus vandens kelio Nemunu atkarpa Viršutinė Privalka (Lietuvos-Baltarusijos valstybių siena) - Birštonas (173,6 km.), tačiau Alytaus regionui tenkančiame šio vandens kelio ruože eksploatuojama tik viena vandens kelio atkarpa – Druskininkai-Liškiava (11 km).

Likusi Nemuno upės dalis Alytaus regione panaudojama tik turizmo ir pramoginiams tikslais (plaukti baidarėmis, plaustais ar pan.). Šiai paskirčiai Nemuno upėje Alytaus regione įrengtos priplaukos: Alytaus priplauka, Merkinės mobili priplauka, Liškiavos mobili priplauka, Druskininkų priplauka.

Siekiant pradėti naudoti visą Nemuno upės ruožą nuo Kauno HE iki Lietuvos-Baltarusijos valstybių sienos, Vidaus vandens kelių direkcija yra paruošusi investicijų projektą vidaus vandens keliui Nemuno upės atkarpoje Žemaitkiemis-Aukštutinė Privalka išvystyti. Sutvarkius šią atkarpą, susidarys vientisas eksploatuojamas vidaus vandens kelias nuo Kauno HE iki Lietuvos-Baltarusijos valstybių sienos.

1.4.2.4. Oro transportas

Alytaus apskrityje yra 2 oro uostai Alytuje ir Druskininkuose, tačiau reguliarių keleivių pervežimų neatlieka.

Alytaus oro uostas įkurtas 1,5 km. nuo Alytaus miesto centro. Oro uosto kategorija – 1A. Jo valdytojas - VšĮ „Alytaus aeroklubas“. Oro uostas turi vieną 750 x 60 m pakilimo ir nusileidimo taką (danga –

gruntas), tinkamą lėktuvams, kurių maksimali kilimo masė yra ne didesnė nei 5700 kg. Oro uostas pagal išankstinį susitarimą sudaro sąlygas leisti ir kilti lėktuvams.

Druskininkų oro uostas įkurtas 1,5 km nuo Druskininkų miesto. Oro uosto kategorija – 1B. Oro uosto valdytojas – Druskininkų savivaldybė. Oro uostas turi vieną 900 x 50 m kilimo ir tūpimo taką (pagrindas – gruntas). Nuo 2008 metų Druskininkų savivaldybė pradėjo oro uosto plėtros projektą „Druskininkų aerodromo atnaujinimas ir plėtra“, kurio metu numatyta įrengti 1199x23 m kietos dangos pakilimo-nusileidimo taką, aerodromo apšvietimą, privažiavimo kelius, įsigyti navigacinės ir kitos aerodromo veiklai būtinos įrangos, įrengti saugojimo patalpas aviacinei bei aptarnaujančiai technikai.

I.4.3. Energijos gamyba, tiekimas ir vartojimas

I.4.3.1. Elektros tiekimas

Elektros energijos vartojimas šalyje 2006-2008 metais padidėjo 8,33 proc. Energijos vartojimas didėjo prekybos ir paslaugų, namų ūkių sektoriuose. Pramonės, transporto ir žemės ūkio sektoriuose suvartojimas nesikeitė.

Elektros energijos suvartojimas Alytaus regione 2006-2008 metais keitėsi nežymiai – 2008 metais regiono įstaigos, įmonės ir namų ūkiai suvartojo 347.552.039 kWh elektros energijos, tai 1proc. daugiau nei 2006 metais. Apie 60 proc. regione suvartojamos elektros energijos suvartojama Alytaus mieste ir rajone. 2006-2008 metais labiausiai didėjo elektros energijos suvartojimas Druskininkuose ir Lazdijų rajone, atitinkamai 16,94proc. ir 13,56proc..

I.4.2. lentelė. Elektros energijos suvartojimas, kWh

	2006	2007	2008
Alytaus apskritis	344.121.320	349.234.595	347.552.039
Alytaus skyrius	218.731.462	213.190.561	208.705.084
Druskininkų skyrius	51.857.167	59.714.268	60.641.190
Lazdijų skyrius	28.811.967	30.796.362	32.719.578
Varenos skyrius	44.720.724	45.533.404	45.486.187
Marijampolės apskritis	310.130.172	326.050.888	335.473.721

Šaltinis: Statistikos departamentas

Alytaus regiono elektros perdavimo ir paskirstymo sistema yra šalies energetikos sistemos dalis. Visi regiono namų ūkiai, išskyrus keletą sodybų, yra aprūpinti elektros energija. Alytaus regione pastaraisiais metais didžiausias dėmesys buvo skirtas transformatorių pastovių, paskirstymo punktų modernizavimui (2007 metais pastatytas naujas 10 kV skirstomasis punktas Druskininkuose, 2008 metais vykdytas 110/35/10 kV Varenos TP rekonstravimas, 10 kV skirstomojo punkto SP-41 Alytuje rekonstravimas). Transformatorių pastotės ir skirstomieji punktai rekonstruoti pritaikant šiuolaikines technologijas, įdiegtos automatizuotos valdymo sistemos.

Šiandien yra žinoma, jog per Alytaus regioną bus tiesiama Lietuvos ir Lenkijos elektros energijos jungtis. Lietuvos ir Lenkijos elektros energijos jungtį sudarys apie 154 km aukštos įtampos dvigrandė 400 kV linija nuo Elko (Lenkija) iki Alytaus, kur bus statoma Alytaus transformatorių pastotė. Apie 48 km trasos tęsis Lietuvoje, Lazdijų ir Alytaus rajonuose. Planuojama elektros jungties eksploatacijos pradžia – 2015 metai.

I.4.3.2. Centralizuotas šilumos tiekimas

Centralizuotą šilumos ir karšto vandens tiekimą Alytaus regione vykdo UAB „Litesko“ filialas „Alytaus energija“ (šiluma tiekiamą Alytaus miestui), UAB „Litesko“ filialas „Druskininkų šiluma“ (šiluma

tiekiama Druskininkams, Viečiūnams bei Leipalingiui), UAB „Lazdijų šiluma“ (šiluma tiekiama Lazdijams ir Veisiejams), UAB „Varėnos šiluma“ (šiluma tiekiama Varėnos miestui, Valkininkų geležinkelio stoties ir Matuizų gyvenvietėms); SĮ „Simno komunalininkas“ (šiluma tiekiama Butrimonims ir Simnui). Likusioji šilumos vartotojų dalis Alytaus regione vartoja šilumą, pagamintą individualiuose šilumos gamybos įrenginiuose, naudojančiuose kietą kurą (medieną, anglis), suskystintas ar gamtines dujas.

Vertinant šilumos gamybos ir tiekimo infrastruktūros būklę, galima pastebėti, jog didelė dalis Alytaus regiono katilinių katilai yra eksploatuojami daugiau nei 20 metų (Alytaus RK, Varėnos centrinė katilinėje ir kitur).

Alytaus regiono šilumos tinklai yra seni, kai kurie ruožai yra virš 30 metų amžiaus. Per paskutinius metus šilumos įmonės tik nedidelę dalį šilumos tinklų. Senų šilumos tinklų šiluminė izoliacija yra susidėvėjusi, todėl šilumos nuostoliai yra 1,5-3 kartus didesni nei naujų šilumos tinklų. Tokių tinklų eksploatacija yra brangesnė, šilumos tiekimo patikimumas yra mažesnis dėl dažnesnių avarių.

2010 m. balandžio mėn. Alytaus regiono šilumos tiekimo bendrovių šilumos kainos (su 9 proc. PVM) buvo palyginti aukštos Lietuvos kontekste (UAB „Litesko“ filialas „Druskininkų šiluma“ – 30,90 ct/kWh; UAB „Litesko“ filialas „Alytaus energija“ – 28,13 ct/kWh, UAB „Lazdijų šiluma“ – 24,83 ct/kWh (šaltinis: VKEKK).

Aukštą (ir didėjančią) šilumos savikainą ir pardavimo kainą šilumos tiekimo įmonėse labiausiai lėmė šie veiksniai: tai, jog didžiąją dalį bendrovių sąnaudų struktūroje sudaro išlaidos mazutui arba gamtinėms dujoms (gamtinėmis dujomis aprūpinta tik Alytaus ir Druskininkų miestai), dauguma katilinių katilų yra pritaikyti deginti tik mazutą ir dujas, kurių kainos pastaraisiais metais padidėjo 2-3 kartus); dideli šilumos nuostoliai tinkleuose.

Mažiausią šilumos pardavimo kainą regione taikė UAB „Varėnos šiluma“ – 20,80 ct/kWh. Šiai įmonei, priešingai nei kitoms regiono šilumos tiekimo įmonėms, net ir padidinus šilumos pardavimus bei padidėjus mazuto kainai pavyko sumažinti išlaidas ir nekeisti šilumos pardavimo kainos. To priežastis - biokuro panaudojimo didinimas (skaičiuojant tonomis naftos ekvivalentu, 2009 metais biokuras sudarė 92,41 proc. viso sunaudoto kuro (2006 metais – 73,47 proc.)) ir šilumos tiekimo tinklų renovacija (2005-2009 metais buvo sumažinti Varėnos mieste šilumos trasose susidarantys trasų nuostoliai nuo 22.844,14 iki 7.948,56 MWh, t. y. nuo 38,00 proc. iki 17,50 proc. nuo pateiktos šilumos per metus).

1.4.3.3. Gamtinių dujų tiekimas

Didžioji dalis regiono teritorijos nėra dujofikuota: gamtinėmis dujomis aprūpinti tik Alytaus ir Druskininkų miestai. 2008 metais gamtinėmis dujomis buvo aprūpinti tik 28proc. regiono butų (dar apie 56proc. regiono butų naudojo suskystintas dujas).

UAB „Druskininkų dujos“ Druskininkams gamtines dujas tiekia iš Baltarusijos, nes neįrengtas dujotiekio ruožas Alytus-Druskininkai. Dėl šių ir kitų priežasčių Druskininkų buitiniams vartotojams (suvartojantiems nedidelį dujų kiekį) gamtinių dujų kainos buvo 1,86 karto didesnės nei likusioje šalies dalyje – atitinkamai 3,48 Lt/m³ ir 1,87 Lt/m³.

Lietuvos ir Lenkijos vyriausybės svarsto galimybę sujungti Lenkijos ir Lietuvos dujų sistemų tinklus, parengtos galimybių studijos. Jose numatyti dujų sistemų tinklų sujungimo alternatyvos.

I.4.4. Vandens tiekimas, nuotekų tvarkymas

Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis regione bendras paimto vandens kiekis 2008 metais sudarė 11726,9 tūkst. m³. 2006 - 2008 metais vandens paėmimas sumažėjo 0,68 proc.. Paimto vandens kiekis šiuo laikotarpiu metais mažėjo visose savivaldybėse, išskyrus Varėnos rajono.

2008 metais regione buvo sunaudota 9784,7 tūkst. m³ vandens. Daugiausiai vandens regione sunaudojama ūkio-buities (42,38 proc.) ir žuvininkystės reikmėms (41,34 proc.).

Vandens sunaudojimas 2006 - 2008 metais regione padidėjo 0,79 proc., tačiau padidėjimą iš esmės lėmė tik Varėnos ir Lazdijų rajonuose augęs vandens naudojimas. Kitose savivaldybėse vandens sunaudojimas sumažėjo. Buities reikmėms sunaudojamo vandens sumažėjimą lėmė gyventojų skaičiaus mažėjimas ir mažesnis vandens suvartojimas buityje. Varėnos rajono savivaldybėje paimto vandens kiekio didėjimą (2006-2008 metais vandens sunaudojimas padidėjo 95,35 proc.) lėmė išaugęs vandens sunaudojimas ūkio-buities, energetikos reikmėms.

2006 - 2008 metais vandens nuostoliai sudarė apie 18 - 21 proc. Nuostoliai vandentiekio tinkluose susidaro dėl įvairiausių priežasčių. Pagrindinės jų techninės-eksploatacinės, nutekėjimai, avarijos, vagystės.

Regiono naudojami požeminio vandens išteklių daugeliu atveju yra geros kokybės, todėl vandens gerinimo technologijų taikymo poreikis nėra didelis. Pagrindinės kokybės problemos, kurias reikia spręsti, yra padidinta geležies, mangano ir fluoro koncentracija požeminiame vandenyje.

Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis regione bendras susidariusių ir paviršinius vandenį išleistų ūkio-buities ir gamybinių nuotekų kiekis 2008 metais sudarė 9582,9 tūkst. m³. 2006 - 2008 metais išleidžiamų nuotekų kiekis padidėjo 62,10 proc. Išleistų nuotekų kiekis šiuo laikotarpiu padidėjo Alytaus rajono, Druskininkų, Varėnos rajono savivaldybėse, mažėjo – Alytaus miesto, Lazdijų rajono savivaldybėse.

Išvalytų iki nustatytų normų ūkio-buities ir gamybinių nuotekų kiekis 2006 - 2008 metais padidėjo 13,02 proc. ir sudarė 58,63 proc. visų išleistų ūkio-buities ir gamybinių nuotekų (2006 m. – 84,08 proc., 2007 m. – 61,37 proc.). Geresnį nuotekų išvalymą lėmė tinkamas Druskininkų miesto nuotekų biologinio valymo įrenginių su azoto ir fosforo šalinimu eksploatavimas.

Nepakankamai išvalytų nuotekų dalis 2008 metais sudarė 0,42 proc. visų išleistų nuotekų, tačiau 2006-2008 metais jų kiekis padidėjo 176,19proc..

Plečiant nuotekų surinkimo ir valymo infrastruktūrą proporcingai didėja ir nuotekų valymo metu susidarancio dumblo kiekis. Nusausintas dumblas talpinamas išeksploatuotuose žvyro karjeruose, neatitinkančiuose keliamų dumblo saugojimo aikštelėms (Alytaus miesto valymo įrenginių dumblas saugomas Nemuno upės apsauginėje zonoje esančiuose karjeruose šiuo metu sukaupta apie 300000 m³) reikalavimų. Dumblo saugojimo aikštelės užpildytos 90 proc. Dumblas apdorojamas morališkai pasenusiais ir fiziškai susidėvėjusiais dumblo apdorojimo įrenginiais bei technologiniais tinklais.

2008 m. bendras į paviršinius vandenį išleistų lietaus kanalizacijos paviršinių nuotekų kiekis sudarė 3301,4 tūkst. m³, lyginant su 2006 m. šis kiekis padidėjo 30,07 proc. 91,90 proc. lietaus kanalizacijos nuotekų išleistos nevalytos; tik 7,25 proc. lietaus nuotekų buvo išvalytos iki nustatytų normų. Pagrindinė mažo lietaus kanalizacijos nuotekų nevalymo priežastis – miestų paviršinių (lietaus) nuotekų išleistuvuose neįrengti valymo įrenginiai (išskyrus Varėnos miesto).

Geriamo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas nustato, kad ne mažiau kaip 95 procentai kiekvienos savivaldybės gyventojų iki 2014 m. gruodžio 31 d. turi turėti galimybę apsirūpinti viešojo vandens tiekimo tiekiamu vandeniu ir nuotekų tvarkymo paslaugomis. 2009 metais 64,24 proc. regiono gyventojų turėjo tokią galimybę.

I.4.3. lentelė. Vandentvarkos paslaugų prieinamumas Alytaus regione 2008 metais

Savivaldybė	Geriamo vandens tiekimo dalis, proc.	Nuotekų tvarkymo dalis, proc.
Alytaus m.	88,3	86,1
Alytaus raj.	26,7	13,4
Varėnos raj.	65,0	46,0
Lazdijų raj.	26,5	16,6
Druskininkų sav.	82,0	73,0

Šaltinis: Alytaus RAAD 2009 metinis pranešimas

Geriausias aprūpinimas vandeniu ir nuotekų tvarkymu buvo Alytaus miesto ir Druskininkų savivaldybėse, mažiausias – Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybės. Vienų gyventojų prisijungimą prie centralizuoto vandentiekio tinklų stabdo nepakankama išvystyta centralizuoto vandens tiekimo inžinerinė infrastruktūra, kitų – nenoras jungtis prie pastatytų tinklų.

Mažiausias geriamojo vandens tiekimo paslaugų prieinamumas yra mažuose miesteliuose ir kaimuose. Čia gyventojai naudoja gruntinį iškastų šulinių vandenį, kuris dažnai yra užterštas ir neatitinka reikalavimų geriamajam vandeniui.

Nevalomos arba nepakankamai valomos yra mažų miestelių ir kaimų nuotekos, kurių dalis bendrame surenkamų nuotekų kiekyje nors ir nėra didelė, tačiau objektų skaičius yra labai didelis, todėl sąlyginė problemos sprendimo kaina (investicijų poreikis vienam gyventojui) yra gerokai didesnė už analogiškų priemonių įgyvendinimą didžiuosiuose miestuose. Taip pat galima pastebėti, jog čia didelė dalis nuotekų valymo įrenginių yra susidėvėję.

Regiono gyventojams centralizuotai vandenį tiekia UAB „Dzūkijos vandenys“, SĮ „Daugų komunalininkas“, SĮ „Simno komunalininkas“, UAB „Lazdijų vanduo“, UAB „Varėnos vandenys“. 2010 m. balandžio 1 d. duomenimis įmonių vartotojams taikomos kainos skyrėsi 2,42 karto: didžiausia geriamojo vandens tiekimo kaina vartotojams (gyventojams) buvo SĮ „Simno komunalininkas“ (3,32 Lt/m³ be PVM), SĮ „Daugų komunalininkas“ (2,83 Lt/m³ be PVM). Mažiausios kainos buvo UAB „Dzūkijos vandenys“ (1,37 Lt/m³ be PVM).

Tam, kad vandentiekio tinklai gerai funkcionuotų ir gyventojams vanduo būtų geros kokybės, reikalinga tinklus tinkamai eksploatuoti ir prižiūrėti. Vandentvarkos sektoriaus įmonės savo lėšomis yra nepajėgios sutvarkyti regiono vandentvarkos ūkio. Dalis vandentiekio ir nuotekų tinklų, vandens gerinimo įrenginių, nuotekų siurblinės ir kt. šiuo metu jau yra pasenę, neišspręstos po nuotekų išvalymo susidarančio dumblo, lietaus nuotekų valymo problemos, ne visi nauji individualių namų kvartalai turi galimybę prisijungti prie centralizuotų tinklų, šiomis paslaugomis taip pat negali naudotis ir aplink regiono miestus esančios mažesnės gyvenvietės.

2000-2006 metais šio sektoriaus investicijos buvo nukreiptos į mažesnių miestų bei miestelių vandentvarkos projektus, remiantis upių baseinų principu. Alytaus regione, patekusiame į Nemuno aukštupio baseiną, įgyvendinti investicijų projektai „Druskininkų vandenvalos sistemos modernizavimas ir rekonstrukcija“ (projekto Nr. 2000/LT/16/P/PE/002, projekto vertė 5293235 eurais, projekto vykdymo laikotarpis 2000-2007 metai) ir „Nemuno aukštupio baseino 1 paketo 1 etapas“ (projekto Nr. 2005/LT/16/C/PE/002, projekto vertė 34 490 900 eurų, projekto vykdymo laikotarpis), kurių rezultatai: rekonstruota ir modernizuota Druskininkų, Leipalingio vandens tiekimo ir vandenvalos sistemos; įrengti vandentiekio ir nuotekų magistraliniai tinklai į Vieciūnus ir Neravus, siurblinės Vieciūnuose.

2007-2013 metais investicijos vandentvarkos sektoriui Alytaus regione pagal priemonę VP3-3.1-AM-01-V „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“ (nevertinant rezervinių projektų) nukreiptos į Alytaus ir Druskininkų dumblo apdoravimo įrenginių statybą, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimą ir plėtrą Alytaus, Simno, Druskininkų, Lazdijų, Veisiejų (ir Kailinių), Varėnos aglomeracijose (šiose aglomeracijose planuojama rekonstruoti 2 nuotekų valymo įrenginius, nutiesti 70,6 km naujų nuotekų tinklų, rekonstruoti 5 km nuotekų tinklų, įrengti 51,1 km naujų vandentiekio tinklų).

I.4.5. Aplinkos tarša, atliekų tvarkymas

I.4.5.1. Oro tarša

Pagrindinis teršalų emisijos į atmosferą šaltinis Alytaus regione, yra mobilieji taršos šaltiniai (transporto priemonės). Jų tarša regione sudaro apie 80 proc. visos oro taršos. Taršos šaltinių struktūroje 48 proc. sudaro kroviniai automobiliai, 27 proc. – kitos mašinos su vidaus degimo varikliais; 2 proc. – autobusai, 0,1 proc. – geležinkeliai, 23 proc. – lengvieji automobiliai.

Mobilūs taršos šaltiniai į atmosferą daugiausia išmeta azoto oksidų ir anglies monoksido. Nors nėra duomenų, kokia dalis teršalų iš mobiliųjų taršos šaltinių tenka regiono savivaldybėms, tikėtina, kad daugiau tokios taršos tenka didesnei automobilizacijos lygį pasiekusioms savivaldybių teritorijoms (apskirtyje – Alytaus, Lazdijų). Per paskutinius keliolika metų oro tarša azoto oksidais ir anglies monoksidu sumažėjo kelis kartus, kadangi automobilių techninė būklė ir degalų kokybė gerėjo (taršos normos atitinka 99proc. įmonių ir 85proc. gyventojų automobilių).

2008 metais teršalų emisijos iš stacionarių oro taršos šaltinių, tarp kurių pagrindiniai yra energetika ir pramonė, šalyje sudarė vidutiniškai 1,09 t teršalų vienam kvadratiniam kilometrui. 2006 - 2008 metais taršos apimtys šalyje sumažėjo 15,81 proc.. Alytaus regione teršalų išmetimas (t/km²) buvo 4,47 karto mažesnis nei šalyje (0,24 t), 2006-2008 metais jis sumažėjo 23,27 proc..

I.4.4. lentelė. Išmestų teršalų kiekis

	2006	2007	2008
Lietuvos Respublika	84541,7	72574,4	71179,6
Alytaus apskritis	1726,6	1465,3	1324,4
Alytaus m. sav.	596,8	416	352,7
Alytaus r. sav.	98,1	128,2	113,3
Druskininkų sav.	242,8	250,9	238,8
Lazdijų r. sav.	168,2	139,8	81
Varėnos r. sav.	620,7	530,4	538,6
Marijampolės apskritis	1786	1760,5	1698,8

Šaltinis: Statistikos departamentas

Tokios taršos apimtys siejamos su tuo, kad regione nėra didelių teršiančių pramonės įmonių ar šilumos tiekimo įmonių, be to esamuose šilumos gamybos objektuose buvo diegiamos aplinkosauginės priemonės, keičiama kuro rūšis (iš mazuto, dujų į biokurą). Regione didžiausi išmetamų medžiagų kiekiai susidaro Varėnos rajono (538,6 t; 40,67 proc.), Alytaus miesto (352,7 t; 26,63 proc.), Druskininkų (238,8 t; 18,03 proc.) savivaldybėse.

I.4.5.2. Atliekų tvarkymas

2009 metais Alytaus regione susidarė ir buvo sutvarkyta 48978 tonų mišrių komunalinių atliekų. 2007-2009 metais susidaręs ir sutvarkytas atliekų kiekis sumažėjo 13,07 proc.. 43,23 proc. regiono mišrių komunalinių atliekų susidarė Alytaus miesto savivaldybėje. 2009 m. regiono stambųjų atliekų surinkimo aikštelėse paimta 1380 t atliekų. 2007-2009 metais augant aikštelių skaičiui, jose šalinamų stambųjų atliekų metinis kiekis padidėjo 3 kartus. 2009 m. regiono organinių atliekų kompostavimo aikštelėse paimta kompostuoti 1105 t organinių biologiškai suyrančių atliekų, 3,87 karto daugiau nei 2007 metais. 72,58proc. organinių atliekų paimta Druskininkų organinių atliekų kompostavimo aikštelėje.

Alytaus regione per 2008 metus surinkta 1285,81 t popieriaus, plastiko – 298,69 t, stiklo – 436,32 t. Lyginant su 2007 metais popieriaus atliekų surinkta 20,86 proc. mažiau, plastiko – 8,34 proc. daugiau, stiklo – 35,29 proc. daugiau. Pažymėtina, jog regiono gyventojai palyginti mažai rūšiuoja antrines žaliavas, tačiau išrūšiuotos antrinės žaliavos pasižymi gera kokybe. Antrinių žaliavų surinkimo augimą stabdo retas antrinių žaliavų konteinerių tinklas, gyventojų žinių apie atliekų rūšiavimą ribotumas.

Valstybiniame strateginiame atliekų tvarkymo plane buvo numatyta, kad iki 2009 metų turi būti užtikrinta viešosios komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybė ir prieinamumas. 2009 m. pradžioje viešosios atliekų surinkimo paslaugų teikimas Alytaus regiono savivaldybėse buvo labai netolygus: mažiausiai paslaugos buvo teikiamos Alytaus ir Varėnos rajonuose, atitinkamai 50 proc. ir 51 proc. asmenų, kuriems savivaldybės teritorijoje priklauso nekilnojamasis turtas, daugiausiai – Lazdijų rajone, Alytaus ir Druskininkų miestuose (atitinkamai 95 proc., 98 proc. ir 98,8 proc.). Pažymėtina, jog vidutiniškai regione atliekų tvarkymo paslaugos yra tiekiamos palyginti nedideliame nekilnojamojo turto savininkų skaičiui – 67 proc. (šalies vidurkis – 87,22 proc.).

Nuo 2007 m. lapkričio 30 d. mišrios komunalinės atliekos saugomos naujame Alytaus regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne. Iki 2010 metų pradžios buvo uždarytas senasis Takniškių sąvartynas, likviduota 18 regiono senų sąvartynų. 2010 metų pradžioje stambiųjų bei kitų atliekų surinkimo aikštelės veikė Druskininkuose, Lazdijuose, Varėnoje, Alytuje ir Alytaus rajone; Druskininkuose ir Takniškių kaime veikė organinių ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės.

I.4.6. Aplinkos ištekliai

I.4.6.1. Gamtiniai ištekliai

Gausiausi Alytaus regiono gamtiniai ištekliai yra upės ir ežerai, miškai, naudingos iškaskenos ir sąlyginai natūralus kraštovaizdis. Regiono teritorijoje priskaičiuojami 435 didesni nei 0,5 ha ežerai. Jie užima apie 3 proc. teritorijos ploto. Ežeringiausi – Lazdijų (ežeringumas – 6,8 proc.) ir Alytaus rajonai (3,2 proc.). Per regioną teka didžiausia Lietuvos upė Nemunas, taip pat kairieji jo intakai Peršėkė, Baltoji Ančia, Seira, Merkys su visa eile intakų: Ūla, Grūda, Verselka, Spengla, Varėne. Alytaus RAAD duomenis, Nemuno, kitų upių, ežerų vandens taršos didžiausios leistinos koncentracijos (DLK) ir ribinių verčių (RV) rodikliai neviršijo normų.

Alytaus regionas yra miškingiausias šalyje (2008 metais – 49,1 proc., šalies vidurkis – 32,9 proc.). Didžiausias miškingumas yra pietinėje ir pietrytinėje regiono dalyse (Varėnos rajono, Druskininkų savivaldybėse), taip pat Lazdijų rajono savivaldybėse.

Alytaus regione yra palyginti daug žvyro, smėlio, molio išteklių, kurie eksploatuojami Lazdijų rajono (bendras plotas – 527,8 ha) ir Varėnos rajono (bendras plotas – 661,8 ha) savivaldybėse, didžiausi molio karjerai telkiasi Alytaus rajono savivaldybėje (bendras karjerų plotas – 40,6 ha). Apskirtyje taip pat palyginti dideli pramoninių durpių (ypač kraikinių) ištekliai (eksploatuojami 2 durpynai Burbonių (140 ha) ir Puodžių (263 ha), esantys Varėnos rajono savivaldybėje. Druskininkų savivaldybėje esantys mineralinio vandens šaltiniai, gydomojo durpinio purvo telkiniai intensyviai naudojami kurorto poreikiams.

Alytaus regionas išsiskiria valstybės saugomų teritorijų gausa. Bendrąją Alytaus regiono teritorijos biologinės įvairovės apsaugos sistemą užtikrina įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas suformuotas „Natura 2000“ teritorijų tinklas.

Regiono saugomos teritorijos apima 22,2proc. teritorijos ploto. Didžiausia regione esančių saugomų teritorijų dalis (46,5 proc.) tenka Dzūkijos nacionaliniam parkui. Regione yra 2 iš 10 tarptautinės svarbos saugomų šalies teritorijų (tarptautinės svarbos šlapžemės Čepkelių Valstybinis rezervatas, Žuvinto biosferos rezervatas). Kiekybiniu požiūriu daugiausiai draustinių yra Varėnos rajono savivaldybėje – 14, kitose savivaldybėse mažiau (Alytaus rajone – 7, Lazdijų rajone – 7, Druskininkuose – 8).

I.4.6.2. Viešosios erdvės, rekreaciniai ištekliai

2010 metų pradžioje regiono specialiai suformuotų ir prižiūrimų viešųjų erdvių (parkų, miesto sodų ir pan.) plotas siekė 237,6 ha, iš kurių 195,1 ha – Alytaus mieste (82,11 proc. viso regiono viešųjų erdvių), 35 ha – Lazdijų rajone (14,73 proc.), 4,5 ha – Alytaus rajone, 3 ha – Druskininkuose.

Gausūs ir švarūs regiono gamtiniai ištekliai – Nemunas, Merkys ir kitos upės, ežerai, miškai, sąlyginai natūralus, žmogaus nepalietas kraštovaizdis – sudaro tinkamas prielaidas kokybiškiems rekreaciniams ištekliams identifikuoti ir panaudoti. Regione yra viena patraukliausių rekreacinių zonų visoje šalyje – nacionalinės reikšmės Alytaus-Druskininkų rekreacinis arealas. Regionas taip pat patenka į Nemuno turistinę zoną.

Regiono teritorijos bendrajame plane identifikuotos iš viso 97 viešosios rekreacinės vietovės poilsiui gamtoje organizuoti, iš jų 52 yra įsisavintos, dalinai įsisavintos arba pradedamos įsisavinti. Druskininkų savivaldybėje pažymėtinos Avirio ir Giedavardžio poilsio vietovės; Lazdijų rajone – Dusios, Gailieko ir Snaigyno, Galadusio (pradedama įrengti) ir Galsto (perspektyvinė) poilsio vietovės; Varėnos rajone – Lavysos, Glūko ir Burokaraisčio (esamos), Padaugės (pradedama įrengti) ir Ilgio (perspektyvinė) poilsio vietovės.

2010 metų pradžioje regione buvo įrengti ir eksploatuojami 5 vietinės reikšmės dviračių takai, kurių bendras ilgis – 55,4 km, iš kurių Druskininkuose – 34 km, Alytuje – 21,4 km. Įrengta ir naudojama 14 vietinės reikšmės pėsčiųjų takų, iš viso 56,85 km, kurių dauguma – saugomų teritorijų pažintiniai takai. Didžioji dalis takų įrengti Varėnos (31,8 km) ir Lazdijų rajonuose (14,8 km).

I.4.6.3. Nekilnojamosios kultūros paveldas

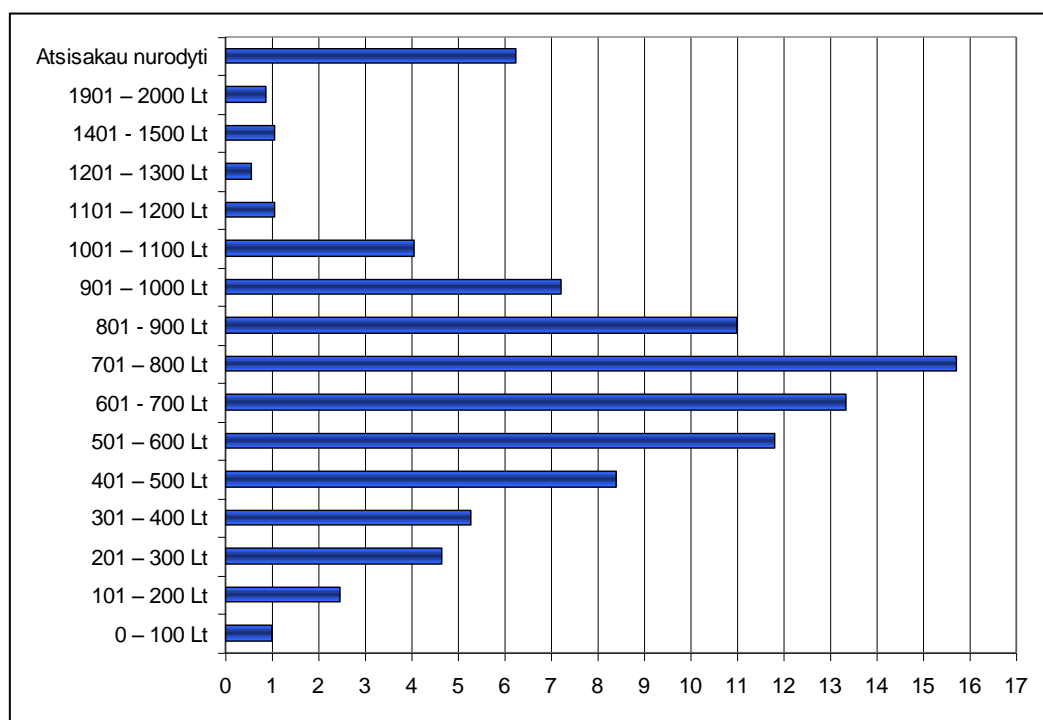
2010 metų gegužės 10 d. Kultūros paveldo registre buvo įregistruotos 1094 Alytaus regiono nekilnojamosios kultūros vertybės, iš kurių 49 – Alytaus mieste, 362 – Alytaus rajone, Druskininkuose – 113, Lazdijų rajone – 271, Varėnos rajone – 303. Alytaus regionas yra vienas iš mažiausiai pavienių kultūros paveldo objektų turinčių šalies regionų, tačiau regione palyginti gausu senųjų kaimų gyvenviečių – jomis Alytaus regionas yra turtingiausias šalyje, dauguma jų Varėnos rajono savivaldybėje (Lynežerio, Dubininko, Musteikos, Čižiūnų, Dargužių, ir Zervynų kaimai). Regione išlikę dvarviečių pagrindinių rūmų pastatų.

Reikšmingiausi kultūros paveldo objektai Alytaus regione, kurie ryškiausiai atstovauja Dzūkijos regiono kultūrinį paveldą Lietuvoje, yra Liškiavos piliakalnis ir alkakalnis, kaip galimai buvęs valstybingumo centras, Dzūkijos nacionaliniame parke esantys Zervynų, Lynežerio, Musteikų, Dubininkų etnografiniai kaimai, Merkinės miestelis ir piliakalnis, Rumbonių ir Punios piliakalniai ir kaimai, jų bažnyčios su jose esančiomis dailės vertybėmis, M.K.Čiurlionio namas-muziejus Druskininkuose, LDK Vytauto paminklas Perlojoje, Aštriosios Kirsnos, Rudaminos dvarų sodybos.

I.5. Alytaus apskrities gyventojų apklausos, vykdytos 2009 m. lapkričio mėnesį, rezultatai

Rinkos analizės ir tyrimų grupė UAB „RAIT“, 2009 metų lapkričio 2 – 10 dienomis vykdė užsakomąją Alytaus apskrities gyventojų apklausą, kurios metu buvo apklausti 409 asmenys (18 – 74 m. amžiaus), jiems pateikiant 45 teminius klausimus. Gauti rezultatai praplečia regiono esamos situacijos statistinių duomenų analizę, atspindėdami gyventojų nuomonės ir poreikių tendencijas pastaruoju metu. Rezultatai atspindi visos Alytaus apskrities gyventojų nuomones bei pasiskirstymą pagal amžių, lytį, gyvenamąją vietą, išsimokslinimą, perkamąją galią. Apklausos rezultatų paklaida neviršija 5 proc. Respondentams atrinkti buvo naudojama reprezentatyvi tikimybinė atranka, įvertinant 18 m. ir vyresnių Alytaus apskrities gyventojų pasiskirstymą pagal gyvenamąją vietą, amžių, lytį, išsimokslinimą.

Vertindami **ekonominę situaciją** regione ir regiono potencialą šioje srityje, gyventojai nebuvo per daug optimistiški. Įsidarbinimo galimybes regione neigiamai ir labai neigiamai įvertino beveik 86,7 proc. respondentų, kai tuo tarpu neutralios ir teigiamos tendencijos buvo minimos tik 10,8 proc. respondentų. Galimybės verslui pradėti buvo apibūdintos neigiamai daugiau kaip 81,6 proc. apklaustųjų. Kaip didžiausia problemą susijusi su įsidarbinimo ir asmeninės ekonominės gerovės susikūrimu buvo įvardintas mažas darbdavių skaičius, galinčių kurti darbo vietas (79,1 proc. respondentų). Kaip kitos reikšmingos kliūtys buvo minimi maži atlyginimai, nepaklausios įgytos specialybės, blogos darbo sąlygos. Savarankiškam verslui pradėti, 70,6 proc. apklaustųjų didžiausią trukdį nurodė lėšų pradinėms investicijoms trūkumą, sudėtingas sąlygas verslo pradžiai (45,4 proc. respondentų), nepakankamą žinių apie verslo organizavimą lygį (35,5 proc. respondentų) ar biurokratinės kliūtis (30,1 proc. respondentų). Labiausiai tinkami plėtoti regione, apklaustųjų gyventojų nuomone, yra smulkus verslas (10,8 proc.), turizmo paslaugos (10,4 proc.), pramogų verslas (6,5 proc.), ūkininkavimas (4,9 proc.). Galima taip pat pastebėti, jog beveik 5 proc. apklaustųjų įvardino, jog nemato jokių perspektyvų verslui Alytaus apskrityje, kas atspindi gana didelį gyventojų pesimizmą.

I.4.1. pav. Vidutinės vieno šeimos nario pajamos per mėnesį

Šaltinis: UAB „RAIT“ apklausos duomenys

Apibūdindami savo ekonominę situaciją, beveik 16 proc. respondentų nurodė jog vidutinės vieno jų šeimos nario pajamos per mėnesį siekia 701 – 800 Lt, kiek daugiau nei vienas procentas apklaustųjų įvardino pajamas vienam šeimos nariui siekiančias nuo 1100 iki 2000 Lt. Vis tik 67 proc. apklaustųjų paminėjo, jog vidutinės vieno jų šeimos nario pajamos sudaro nuo 400 iki 1000 Lt. Didžioji išlaidų dalis (31 proc.) yra išleidžiama maistui, 30 proc. būsto išlaidymui, 14 proc. sveikatos priežiūrai, kitoms

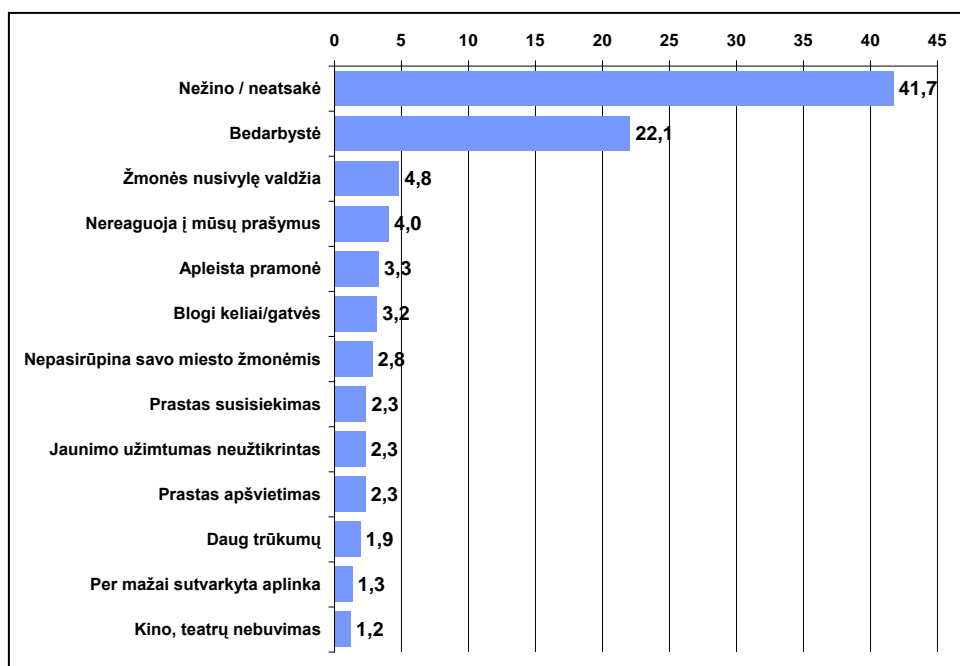
prekėms – 11 proc. išlaidų, drabužiams ir avalynei – 7 proc., namų apyvokos daiktams, poilsiui ir kultūrai po 4 proc. išlaidų.

Apklaustųjų nuomone regiono savivaldybės galėtų geriau panaudoti savo valdomą turtą: pastatus, žemės sklypus, parkus, vandens telkinius ir jų pakrantes visuomenės interesams. Vertinant **viešąsias paslaugas ir viešąją infrastruktūrą** buvo nustatytos bendrosios tendencijos, kurios atskleidžia respondentų nuomonę ir lūkesčius šioje srityje.

Tiriant **sveikatos priežiūros** įstaigų darbo kokybę, kuri yra labai aktuali gyventojais, paaiškėjo, jog vidutiniškai per metus apklaustasis sveikatos priežiūros įstaigose lankosi kartą per 2 – 3 mėnesius. Kiek išsiskiria lankymasis privačiose sveikatos priežiūros įstaigose, kur per metus vidutiniškai respondentai lankosi 6,4 karto. Gyventojai taip pat teigia, kad kartais tenka susidurti su situacija, jog gydytojai juos priima vėliau nei yra paskirtas laikas ir tenka papildomai laukti. Tačiau didžioji dalis respondentų minėjo, jog gydytojų kompetencija jie yra patenkinti, kaip ir juos tenkina pačių sveikatos priežiūros institucijų veikla, gydymo efektyvumas, paslaugų įvairovė, įstaigų veikiančių netoli namų skaičius. Kalbinti apie viešąjį saugumą, beveik 82 proc. respondentų teigė, jog per pastaruosius metus nėra nukentėję, tačiau beveik 7,6 proc. teigė susidūrę su psichologiniu smurtu (priekabiavimas, išvadinimas necenzūriniais žodžiais ir kt.), 6,1 proc. susidūrė su vagystėmis iš automobilio, 5,6 proc. – vagystėmis iš buto, o net 3,7 proc. – su apiplėšimu gatvėje, 2,1 proc. fiziniu, seksualiniu smurtu. Vertinant gyventojų savimonę ir visuomeniškumą, buvo paklausta jų nuomonės apie jų veiksmus matant nusikalstamą veiklą, chuliganizmą ar viešosios tvarkos pažeidimo atvejus. 37,6 proc. respondentų teigė, esant tokiai situacijai, pranešantys apie ją atitinkamoms instancijoms, 36,9 proc. sudrausminantys tvarkos pažeidėjus, 29,8 proc. kviečiantys kitus žmones į pagalbą, o beveik 30,7 proc. nieko nedarantys arba nežinantys ką daryti.

Vertinant gyventojų sąmoningumą ir aplinkosauginius aspektus susijusius su atliekų rūšiavimu, beveik 38 proc. respondentų teigė, jog rūšiuoja atliekas visada arba dažnai, tuo tarpu 46 proc. teigė jog niekada nerūšiuoja, 16 proc. apklaustųjų kartais įmeta kokias atliekas į tam skirtą konteinerį. Tai, jog niekas gyventojams netrukdo atlikti rūšiavimą, teigė 51,5 proc. respondentų, didelį atstumą iki antrinių žaliavų konteinerio nurodė 10,7 proc. respondentų, 12,9 proc. nurodė antrinių žaliavų konteinerių nebuvimą netoliese jų gyvenamosios vietos arba 8,3 proc. nurodė, jog namie neturi tokioms atliekoms laikyti skirtos vietos.

Gyventojai pakankamai vangiai įvardino jų savivaldybės pagrindinius trūkumus (žr. I.4.2. paveikslą). Beveik pusė neatsakė į šį klausimą, arba nurodė nežinantys trūkumų. Bedarbystę, kaip pagrindinį savivaldybės trūkumą nurodė 22,1 proc. respondentų.

I.4.2. pav. Pagrindiniai savivaldybės trūkumai, kuriuos įvardino respondentai

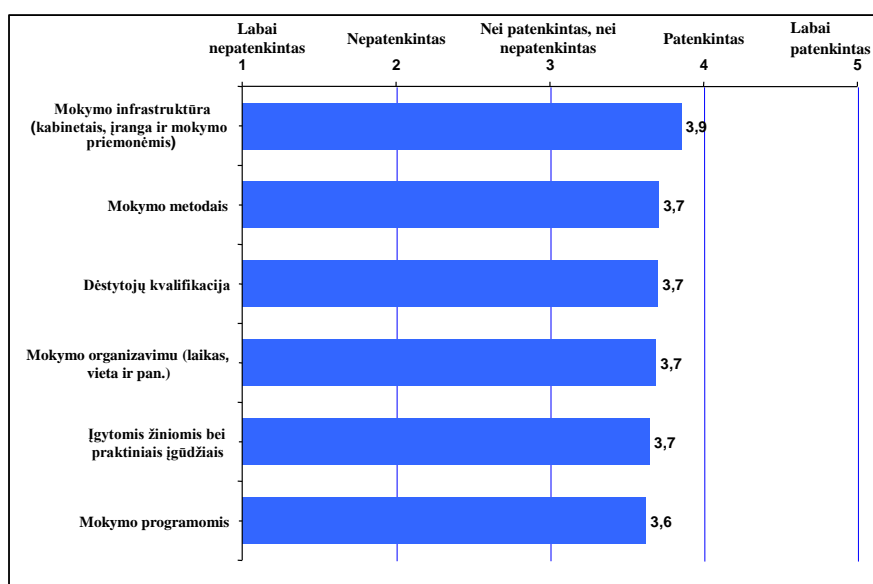
Šaltinis: UAB „RAIT“ apklausos duomenys

Taip pat, beveik 49,3 proc. apklaustųjų neįvardino kokių paslaugų labiausiai trūksta jų gyvenamojoje vietovėje. 11,9 proc. respondentų teigė, jog norėtų laisvalaikio centro, 4,2 proc. sporto klubo, 3,8 proc. parduotuvės, 3,2 proc. bibliotekos su internetu, kitų paslaugų, tokių kaip grožio salonas, pirtis viešasis transportas, sporto aikštelės, kavinės, policijos ekipažai pageidavo vidutiniškai tik po 1,2 – 2,6 proc. respondentų. Gyventojai taip pat nurodė, jog jų gyvenamojoje vietovėje nėra arba trūksta želdynų, apšvietimo tinklų, takų ir šaligatvių, sporto ir vaikų žaidimų aikštelių, dviračių takų.

Alytaus regiono gyventojai yra patenkinti **švietimo ir mokymo sistema**. Ikimokyklinio ugdymo, bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigų siūlomoms programoms, mokymo metodai ir mokymo veiklos organizavimas, mokytojų ir dėstytojų kvalifikacija vertinta palankiai. Kiek mažiau palankiai vertinta studijų infrastruktūros (kabinetai, įranga ir mokymo priemonės) modernumas. Mažiausiai patenkinti gyventojai, išvelgdami ir didžiausią grėsmę artimiausioje ateityje, – nepakankamu mokymo įstaigų saugumu nuo narkotikų platinimo, vartojimo, apiplėšimų bei nepakankama moksleivių tarpusavio bendravimo kultūra (draugiškumas, patyčios ir t.t.).

Vaikų užimtumo situacija ir galimybės regione vertintos kaip nepakankamos. Tyrimas parodė, kad dažniausiai mokyklinio amžiaus vaikai laisvu nuo mokyklos ir pamokų ruošimo laiku naršo internete (nurodė 68,2 proc. apklaustųjų), žiūri TV (63,8 proc.), renkasi į bendraminčių grupes ir būna lauke gatvėje nieko neveikdami (33,7 proc.).

Alytaus apskrities gyventojų apklausos metu, 29 proc. visų apklaustų namų ūkių, nurodė, kad jų šeimoje yra bent vienas bedarbis. Ekonominės krizės laikotarpiu vis aktualesnį ir didesnį vaidmenį gyventojams daranti **perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo sistema** vertinta mažiau palankiai. Nors perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo paslaugas teikiančių įstaigų mokymo infrastruktūra gyventojai patenkinti, tačiau mokymo programos nepakankamai atitinka besikeičiančios rinkos poreikius (žr. I.4.3. paveikslą).

I.4.3. pav. Perkvalifikavimo ir kvalifikacijos kėlimo paslaugas teikiančių įstaigų vertinimas

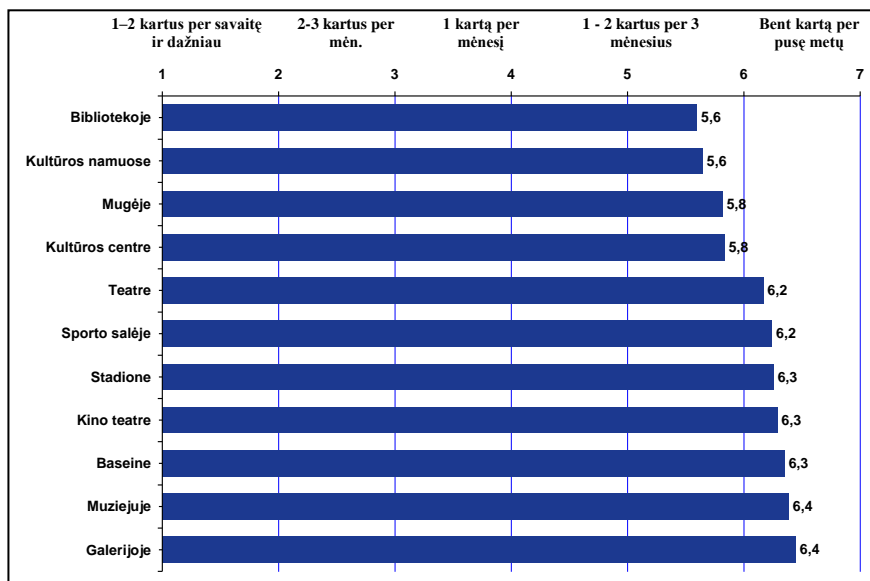
Šaltinis: UAB „RAIT“ apklausos duomenys

Persikvalifikavę ar kvalifikaciją pakėlę asmenys labiausiai norėtų dirbti statybos (nurodė 6,3 proc. apklaustųjų), transporto (5,0 proc.) bei prekybos (4,1 proc.) srityse. 15,5 proc. apklaustųjų nežino, o 9,8 proc. - nenori dirbti jokiame srityje, kas atspindi gana didelį gyventojų pesimizmą.

Alytaus regione veikiančių **kultūros ir sporto įstaigų tinklu** gyventojai yra patenkinti. Tiek atstumą iki šių įstaigų, tiek ir pačių įstaigų skaičių gyventojai vertina palankiai. Didžiausio populiarumo tarp gyventojų sulaukia bibliotekos, kultūros namai ir centrai. Mažiausiai vietinius gyventojus domina muziejai ir galerijos (žr. I.4.4. paveikslą). Nors baseiną pagal bendrą gyventojų apklausą galima priskirti prie rečiau lankomų sporto įstaigų, tačiau apie 30 proc. apklaustų Alytaus miesto gyventojų nurodė, kad

jame lankosi pakankamai dažnai: net 1,9 proc. – 1 – 2 kartus per savaitę ir dažniau, o 6,1 proc. – 2 - 3 kartus per mėnesį. Lyginant su kitomis Alytaus apskrities savivaldybėmis, Alytaus miesto savivaldybės gyventojai dažniau lankosi sporto salėse, stadionuose ir teatruose.

I.4.4. pav. Lankymosi kultūros ir sporto įstaigose dažnumas

Šaltinis: UAB „RAIT“ apklausos duomenys

Pagrindiniai veiksniai, trukdantys Alytaus apskrities gyventojams dalyvauti kultūrinėje ir sportinėje veikloje, yra laiko trūkumas (nurodė 40,2 proc. apklaustųjų), nenoras (30,6 proc.), pinigų trūkumas (15,1 proc.), renginio temos neįdomumas (14,4 proc.), didelis atstumas iki renginio vietos (10,5 proc.).

Informacinės visuomenės plėtra Alytaus regione vertinama teigiamai. Alytaus apskrities gyventojų apklausos metu, 58 proc. visų apklaustųjų (šeimų) namuose turėjo bent vieną kompiuterį, o 59,2 proc. yra naudojęsi internetu. 33,6 proc. visų apklaustųjų internetu naudojasi kiekvieną dieną. Nemokamas internetas bibliotekoje taip pat sulaukia savo vartotojų – net 16 proc. visų apklaustųjų naudojami internetu Alytaus apskrities bibliotekose.

Platesnė informacija apie gyventojų apklausos duomenis pateikta priede Nr. 1 ir 2 prieduose.

I.6. Alytaus regiono esamos situacijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė

Remiantis atlikta esamos situacijos analize, buvo išskirtos Alytaus regiono stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės bei sudaryta SSGG matrica.¹

I.6.1. Verslo, pramonės ir kaimo plėtros SSGG analizė

STIPRYBĖS	Įvertinimas
1. Nors ir nežymiai, tačiau regione auga pramonės subjektų skaičius	4
2. Maisto produktų ir gėrimų gamyba iš visos apdirbamosios pramonės sukuria daugiausiai regiono pridėamosios vertės	3
3. Tiesioginių užsienio investicijų srautas ateina į regiono apdirbamąją gamybą	5
4. Dalis pagamintos regione pramonės produkcijos eksportuojama į užsienio rinkas	5
5. Regiono centras Alytus yra patrauklus pramonės plėtrai	4
6. Ženkliai lietuviškos kilmės prekių eksportą didinančios naujos veiklos sritys	5
7. Didėjančios paslaugų sektoriaus įmonių pajamos	4
8. Didžioji paslaugų sektoriaus pajamų dalis sukurama sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugų sferoje	2
9. Daug darbingos ir kvalifikuotos darbo jėgos regiono paslaugų sektoriuje	5
10. Regionas turtingas rekreaciniais ištekliais, kurie gali būti sėkmingai panaudoti turizmo ir rekreacijos verslui vystyti	5
11. Regionas išsiskiria iš kitų šalies regionų valstybės saugomų teritorijų gausa	4
12. Gera apskrities geografinė padėtis šalia turistų srautų judėjimo kelių	4
13. Augantis atvykstančiųjų į regioną bendras turistų srautas	5
14. Didėjantis svečių apgyvendinamų Druskininkų viešbučiuose ir kempinguose skaičius	4
15. Didėjantis sveikatinimosi tikslais atvykstančiųjų skaičius, ypač Druskininkuose	5
16. Kaimo turizmas yra sparčiai besiplečianti turizmo paslaugų sritis	4
17. Nusistovėjęs SVV subjektų skaičius	3
18. Auganti SVV įmonių veikla transporto ir sandėliavimo sektoriuje	4
19. Didesnė nei vidutinė šalies SVV įmonių apyvarta	5
20. Miškingiausias regionas šalies mastu	5
21. Aukštas medynų produktyvumas	4
22. Regione veikia įstaigos ir organizacijos įkurtos gerinti verslo aplinką, skatinti naujų darbo vietų steigimą, remti smulkaus ir vidutinio verslo įmones	4
23. Augantis skiriamos ES paramos gavėjų skaičius regione	4
24. Sukaupta patirtis verslo, regiono strateginio planavimo srityse su tuo susijusiose regiono institucijose	4
SILPNYBĖS	Įvertinimas
1. Pagal ekonominio išsivystymo lygį regionas ženkliai atsilieka nuo kitų šalies regionų	4
2. Regiono ekonomika labai priklauso nuo gamybinės ir negamybinės paskirties paslaugų sferos	4
3. Nedidelė Lietuvos mastu parduodamos pramoninės produkcijos dalis	4
4. Apskirtyje dominuoja įmonės, kurių pajamos per metus siekia iki 19 999 Lt	3
5. Nedidelė Lietuvos mastu materialinių investicijų dalis, riboja įmonių plėtrą regione	4
6. Pramonės ir SVV įmonių koncentracija regiono centre - Alytuje	3

¹ Stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės buvo įvertintos atitinkamos darbo grupės narių, traktuojant juos tos srities ekspertais. Stiprybės, silpnybės, galimybės ir grėsmės įvertintos penkiabalėje sistemoje: 5 balai reiškia, kad veiksnys yra labai svarbus, aktualus, gali daryti didelę įtaką; 1 balas reiškia, kad veiksnys labai mažai svarbus, aktualus, gali daryti mažą įtaką.

7. Silpni regiono verslo įmonių ryšiai su mokslo institucijomis, kuriant naujus produktus bei paslaugas	4
8. Žemas regiono įmonių verslumo lygis, darbo su užsienio partneriais patirties stoka	5
9. Produkcijai transportuoti susisiekimo galimybės yra ribotos, nėra logistikos centrų	5
10. Alytaus apskrityje didžiausią įmonių skaičių sudaro švietimo, sveikatos priežiūra ir kita komunaline ir socialinio aptarnavimo veikla užsiimančios įmonės	3
11. Mažiausia dalis įmonių regione, lyginant su šalies įmonių skaičiumi yra IT ir su jomis susijusių veiklų sektoriuje	3
12. Nekilnojamo turto operacijomis užsiimančių įmonių veikla sudaro nedidelę dalį sektoriaus pajamų	2
13. Regione nėra išnaudojami poilsio organizavimo, kultūrinės ir sportinės veiklos srities resursai	5
14. Nedidelė šalies mastu prekybos sektoriaus įmonių apyvarta	2
15. Daugiau nei pusė apskrities mažmeninės prekybos apyvartos sukuriama Alytaus mieste	3
16. Maži maitinimo įstaigų apyvartos rodikliai	3
17. Nedidėjantis lietuviškos kilmės prekių eksportas iš regiono	5
18. Didžiausią poilsiautojų dalį kaimo turizmo sodybose sudaro vietiniai turistai	3
19. Santykinai nedidelis kaimo turizmo sodybų vietų užimtumas	4
20. Turizmo paslaugų sezoniskumas	4
21. Žiemos turizmo, laisvalaikio praleidimo paslaugos nėra pakankamai išplėtos	5
22. Mažėjančios tiek vienadienių lankytojų, tiek turistų išlaidos	4
23. Alytaus, kaip turistinio regiono, nepakankamas žinomumas užsienio rinkose	4
24. Nedidelė, lyginant šalies mastu, SVV įmonių veikla nekilnojamojo turto, nuomos ir kitos verslo veiklos sektoriuje	3
25. Mažas SVV įmonių skaičius kurios, turi dideles apyvartas	4
26. Didžioji dalis žmonių dirbančių SVV sektoriuje dirba Alytaus mieste	4
27. Daugiau nei pusė regiono įmonių turi iki 4 darbuotojų	4
28. Silpnos SVV įmonių galimybės perimti naujas gamybos technologijas ir inovacijas	4
29. Sąlyginai nedidelė ariamos žemės dalis, nedaug palankų ūkininkauti teritorijų	3
30. Nedidelė žemės ūkio produkcijos dalis šalies mastu	3
31. Sąlyginai nedidelis suteikiamos ES paramos dydis	4
32. Skiriama ES parama nedidėja esant ekonominiam sunkmečiui versle	4
GALIMYBĖS	Įvertinimas
1. Šalies ir užsienio ekonomikų atsigavimas padėsiantis kurti aukštesnę pridėtinę vertę apdirbamosios pramonės įmonėse	5
2. Tiesioginių užsienio investicijų atėjimas į regioną	4
3. Po ekonominio nuosmukio atsigaunančios rinkos	5
4. Naujų užsienio rinkų pramonės produkcijos eksportui suradimas	5
5. Naujų įmonių steigimasis ne tik regiono centre	4
6. Augantis paslaugų sektorius šalyje	4
7. Augantys rinkos poreikiai kuo įvairesnėms paslaugoms	4
8. Kvalifikuotos darbo jėgos ir naujų žinių panaudojimas	5
9. Atvykstančių turistų srautai visus metus	4
10. Valstybės saugomų teritorijų puoselėjimas	4
11. Augantis apgyvendinimo įstaigų apkrovimas	4
12. Papildomų paslaugų poreikis turistams	5
13. Augantis kaimo turizmo paslaugų poreikis	4
14. Regiono žinomumo užsienio rinkose augimas	4
15. Naujų lietuviškos kilmės produktų paklausa eksporto rinkose	5
16. Lietuviškų produktų eksporto augimas į Rytų rinkas	4
17. Maitinimo įstaigų paslaugų poreikio augimas	4
18. Palanki mokesčių politika SVV subjektams	5
19. Valstybės ir ES parama SVV įmonėms, naujų verslų atsiradimui	5

20. Didėjantis gyventojų aktyvumas užsiimti verslu	5
21. Medienos ir baldų pramonės rinkų atsigavimas	5
22. Auganti paklausa natūraliems, ekologiškiems produktams, baldams ir buities prekėms	5
23. Didėjantis gyventojų poreikis miško teikiamoms gėrybėms	3
24. Efektyvaus paramos skyrimo ir jos panaudojimo versle vertinimo sistemos taikymas	4
25. Mažėjantis ES paramos prašančių regiono ūkio subjektų skaičius	4
GRĖSMĖS	Įvertinimas
1. Pramonės svarbos mažėjimas, mažėjantis įmonių skaičius ir apyvarta	5
2. Mažėjanti medienos ir baldų gamybos paklausa užsienio rinkose	3
3. Apdirbamosios pramonės sukuriama pridėtinė vertė mažėjimas	4
4. Tiesioginių užsienio investicijų srauto sumažėjimas dėl šalies ekonominio nuosmukio	4
5. Auganti konkurencija užsienio rinkose	5
6. Auganti konkurencija paslaugų sektoriuje visos šalies mastu	4
7. Senstanti visuomenė ir jai reikalingas tik specifinių – sveikatos priežiūros ir socialinių, paslaugų poreikis	5
8. Augantis socialinių, valstybės finansuojamų, o ne verslo teikiamų paslaugų poreikis	4
9. Kvalifikuotos darbo jėgos emigracija iš regiono	5
10. Aktyvi kitų regionų turistų pritraukimo veikla ir mažėsiantys užsienio turistų srautai	3
11. Viešbučių nepritaikymas prie turistų poreikio pigioms apgyvendinimo paslaugoms	4
12. Nepalanki mokesčių politika šalyje	5
13. Tradicinės prekybos sričių apimčių mažėjimas dėl ekonominio nuosmukio pasekmių	3
14. Auganti konkurencija vietinėje ir tarptautinėse rinkose	4
15. Mažėjanti šalies ir regiono gyventojų perkamoji galia	4
16. Gyventojų pesimizmas verslo kūrimo atžvilgiu	4
17. Nepalanki bei sudėtinga verslo įkūrimo ir vystymo teisinė bazė	5
18. Agresyvi stambaus verslo skverbtis ir kainodara	5
19. Inovatyvių idėjų verslams kurti stoka	4
20. Strateginio ir kompleksinio požiūrio į miškininkystę ir medienos pramonę stoka	3
21. Stichinės nelaimės gamtoje	3
22. Kultūringos elgsenos gamtoje bei darnaus vystymosi principų nepaisymas	4
23. Tendencingi verslininkų siekiai gauti ES paramą bet kokiais veiklais	3
24. Objektivių ES paramos skyrimo efektyvumo vertinimo kriterijų stoka	4
25. ES paramos prašytojų nesąžiningumas	4
26. Sudėtingi reikalavimai ir aukšti kriterijai įmonėms, siekiančioms gauti ES fondų paramą	5

I.6.2. Žmogiškųjų išteklių SSGG analizė

STIPRYBĖS	Įvertinimas
1. Didelis darbingo amžiaus gyventojų skaičius Alytaus miesto savivaldybėje	5
2. Spartėjanti informacinės visuomenės plėtra ir didėjantis informacinių technologijų naudojimas Alytaus apskrities gyvenime	4
3. Spartus kaimo bendruomenių regione kūrimasis ir aktyvi jų veikla	5
4. Palankios sąlygos ikimokyklinio ugdymo poreikių tenkinimui	4
5. Aukštas informacinių technologijų panaudojimas švietimo įstaigose (išskyrus ikimokyklinį ugdymą)	4
6. Sudarytos palankios sąlygos regione įgyti profesinį ir aukštąjį išsilavinimą	5
7. Parengta tarptautinių studijų organizavimo strategija	3
8. Aktyvėjantis regiono kultūrinis gyvenimas, augantis bibliotekų populiarumas	4
9. Didėjantis sportuojančių ir aktyviai laisvalaikį leidžiančių gyventojų skaičius regione	4
10. Pakankamai išplėtoti kiekybiškai ir kokybiškai sporto infrastruktūra Alytaus mieste ir Druskininkuose	4

SILPNYBĖS	Įvertinimas
1. „Senstanti“ apskritis: daugėja pagyvenusių asmenų skaičius visoje gyventojų struktūroje pagal amžių	5
2. Neigiamos regiono demografinės tendencijos: mažėjantis gyventojų skaičius, mažas gimstamumas, didelis mirtingumas, intensyvi emigracija	5
3. Netolygi ekonominė ir socialinė plėtra tarp regiono savivaldybių	4
4. Aukštas nedarbo lygis visame regione	5
5. Atsiliekantis nuo šalies vidurkio ikimokyklinio ugdymo įstaigų lankymas kaimiškose apskrities teritorijose	4
6. Mažėjantis mokinių skaičius bendrojo lavinimo įstaigose	5
7. Nepakankamai išplėtotas švietimo prieinamumas specialius poreikius turintiems asmenims, socialinės rizikos asmenims, kaimo vietovių gyventojams	4
8. Nepakankamai atnaujinta ir sutvarkyta švietimo įstaigų materialinė-techninė bazė: pastatai, kabinetai, mokymo priemonės, mokyklų teritorijos, stadionai, sporto salės, valgyklos	4
9. Nepakankamai moderni ir besikeičiančius rinkos poreikius atitinkanti profesinių mokyklų praktinio mokymo bazė	4
10. Neefektyvi profesinio informavimo ir konsultavimo sistema	4
11. Nėra vykdomas mokslo populiarinimas visuomenės tarpe	4
12. Prasta kultūros įstaigų pastatų ir techninės bazės būklė	4
13. Nuo rajonų centrų toliau nutolusiose kaimo vietovėse kultūra sunkiai prieinama	4
14. Viešosios erdvės nepakankamai pritaikytos aktyviam žmonių poilsiui ir sportui	4
15. Nepakankamai įtraukiami neįgalieji žmonės į sportinę veiklą	4
16. Nesudarytos sąlygos kaimiškųjų seniūnijų moksleiviams lankyti sporto mokymo įstaigų mokomųjų grupių bei kitų kūno kultūros ir sporto pratybių	4
17. Neefektyviai išnaudojamos esamos sporto bazės regione	4
GALIMYBĖS	Įvertinimas
1. Finansinė ES ir valstybės parama padidins galimybę sparčiau įgyvendinti įvairaus pobūdžio žmogiškųjų išteklių plėtros projektus regione	5
2. Informacinių technologijų plėtra skatins žinių visuomenės formavimąsi apskrityje	4
3. Gerėjanti ekonominė situacija ir aktyvėjanti bendruomenė mažins socialines problemas ir skatins modernios visuomenės kūrimąsi	3
4. Mokymasis visą gyvenimą suteiks galimybę prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių.	4
5. Aktyvus kultūrinis ir sportinis gyvenimas ir išplėtotą kultūros ir sporto infrastruktūra apskrityje padidins Alytaus regiono ir jos savivaldybių patrauklumą ir žinomumą	4
6. Sveiko gyvenimo būdo propagavimas ir formuojamas teigiamas visuomenės požiūris į sveikatą kaip didžiausią vertybę skatins regiono gyventojus didinti fizinį aktyvumą ir populiarins sportinę veiklą	3
7. Dėl augančio šalies ūkio didėjančios gyventojų pajamos, besikeičiantys įpročiai sudarys prielaidas daugiau laiko skirti savo sveikatai, poilsiui, kultūrai ir pramogoms.	3
8. Narystė Europos Sąjungoje ir augantis žmonių domėjimasis istorija ir kultūra, poilsiui ir pramogoms skatins turistų srautų didėjimą, paslaugų ir turizmo sektoriaus plėtrą bei regionų patrauklumą.	4
9. Mokymosi visą gyvenimą principų stiprėjimas ir aktyvėjantis tarpregioninis bendradarbiavimas sudarys sąlygas naudotis įvairių sričių specialistų mainų programomis, užsienio šalių patirčiai perimti ir kompetencijoms plėtoti	4
10. Sparti informacinių technologijų infrastruktūros plėtra didins kvalifikacijos kėlimo, tęstinio mokymosi, socialinės integracijos, administravimo kompetencijos kėlimo galimybes	4
GRĖSMĖS	Įvertinimas
1. Darbingo amžiaus, ypač jaunų žmonių emigracija į kitus regionus ir šalis	5
2. Dėl nepakankamų administracinių gebėjimų nebus pilnai įsisavintos Europos Sąjungos struktūrinės lėšos	4

3. Kitų apskričių ir savivaldybių aktyvi įvaizdžio formavimo strategija tarptautinėje rinkoje mažins Alytaus regiono žinomumą ir konkurencingumą.	3
4. Didėjanti Vakarų kultūros įtaka mažins Alytaus regiono kultūrinį identitetą, vietos gyventojų susidomėjimą regionine nekomercine kultūra	3
5. Neigiamos demografinės tendencijos, blogėjanti ekonominė situacija, didėjantis nedarbas didins socialines problemas	5
6. Bendradarbiavimo tarp apskrities institucijų stoka ir dialogo su visuomene nebuvimas mažins socialinių problemų sprendimo efektyvumą	4
7. Kultūros paslaugų koncentracija šalies didžiuosiuose miestuose dėl ekonominių ir socialinių veiksnių neigiamai įtakos periferijos kultūrinį gyvenimą	3
8. Mažėjantis sporto įstaigų finansavimas ir didėjanti teikiamų sporto paslaugų kaina mažins prieinamumą sportuoti įvairioms gyventojų socialinėms grupėms	4
9. Daugelis, iškritę iš švietimo sistemos žmonių, išvyks į užsienį uždarbiauti, o grįžę sunkiai prisitaikys prie kintančių darbo rinkos sąlygų	4
10. Dėl nevienodų mokymosi ir papildomo užimtumo sąlygų ir toliau augs švietimo paslaugų kokybės atotrūkis tarp miesto ir kaimo, didės cigarečių ir alkoholio vartojimas nepilnamečių tarpe	3
11. Dėl ekonominės emigracijos augs iškritusių iš nuoseklios švietimo sistemos vaikų skaičius	3
12. Mažas regiono gyventojų sportinis aktyvumas blogins jų sveikatą	3

I.6.3. Viešųjų paslaugų, infrastruktūros ir aplinkos SSGG analizė

STIPRYBĖS	Įvertinimas
1. Palyginti gerai organizuotas regione sveikatos įstaigų darbas	4
2. Išplėtos sanatorinio gydymo paslaugos Druskininkuose	3
3. Regiono gyventojų poreikius atitinkantis socialinių paslaugų įstaigų tinklas	3
4. Didelis socialines paslaugas teikiančių visuomeninių organizacijų skaičius	4
5. Palyginti mažas nusikalstamumas ir santykinai didelis nusikalstamų veikų išaiškinamumas	5
6. Miestuose diegiamos vaizdo stebėjimo sistemos	3
7. Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos vienos iš geriausiai šalyje aprūpintos reikalinga įranga	3
8. Regione nėra objektų, keliančių ypač didelį pavojų avarijos atveju gyventojams ir aplinkai	4
9. Regione nėra potencialiai pavojingo tranzito	5
10. Savivaldybių administracijų įdiegtos ir diegiamos strateginio planavimo, paslaugų kokybės gerinimo bei veiklos efektyvumo didinimo priemonės	4
11. Sukaupta bendradarbiavimo abipus sienos su Baltarusija ir Lenkija patirtis	4
12. Parengta ir patvirtinta daugelis plėtrai būtinų bendrojo ir specialiojo planavimo dokumentų	5
13. Skiriamas didelis dėmesys Druskininkų populiarinimui ir rėmimui kaimyninėse šalyse	5
14. Veikiantys Alytaus Druskininkų ir Lazdijų turizmo informacijos centrai	4
15. Mažas teršalų išmetimas į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių	4
16. Suformuota regioninė atliekų tvarkymo sistema, palyginti gera išrūšiuotų frakcijų kokybė	5
17. Regione iki nustatytų normų išvaloma 99,17 proc. apskaitomų nuotekų	5
18. Regionas turtingas švariais gamtos ištekliais: vandens telkinių tarša neviršija normų; regionas yra miškingiausias šalyje; regione saugomos teritorijos apima 22,2proc. teritorijos; regione yra viena patraukliausių rekreacinių zonų Lietuvoje	5

SILPNYBĖS	Įvertinimas
1. Palyginti mažas gydytojų skaičius ir netolygus jų pasiskirstymas regiono savivaldybėse	4
2. Palyginti didelis socialinių būstų nuomotis laukiančiųjų skaičius	4
3. Didelis socialinio būsto pasiūlos ir paklausos neatitikimas	5
4. Palyginti didelis socialinės rizikos šeimų skaičius	5
5. Savivaldybėse menkai diegiamos veiklos efektyvumo didinimo ir kokybės užtikrinimo priemonės	3
6. Regiono rinkodaros priemonių menkas koordinavimas tarp turizmo informacijos centrų	5
7. Alytaus regiono turizmo potencialas pristatomas tik atskirų savivaldybių, todėl nėra patrauklus atvykstamajam turizmui	4
8. Trūksta vieningo stiliaus informacinių ženklų, nuorodų ir stendų	4
9. Turizmo informacijoje apie Lietuvą Alytaus regionas (išskyrus Druskininkus) dažnai nėra išskiriamas kaip patrauklus turizmui regionas.	3
10. Komunalinių atliekų tvarkymo sistemoje dalyvauja palyginti maža gyventojų dalis	4
11. Neišplėtotas vandens turizmo ir rekreacinės laivybos plėtrai Nemune reikiama infrastruktūra	3
12. Neišplėtotas geležinkelio transportas	4
13. Dideli krovininio ir privataus transporto tranzitiniai srutai per regiono miestus	5
14. Didelės centralizuoto šilumos tiekimo kainos vartotojams	5
15. Neišplėtotas gamtinių dujų tiekimo tinklas	5
16. Iki 1990 m. pastatytų gyvenamųjų namų ir viešųjų pastatų centrinio šildymo sistemos, išorinės atitvaros nepritaikytos efektyviai naudoti šiluminę energiją	5
17. Mažas vandentvarkos paslaugų prieinamumas gyventojams	5
18. Regiono kultūros paveldas menkai apsaugotas nuo sunykimų, nepritaikytas lankymui ir kitiems poreikiams	5
19. Viešosios infrastruktūros plėtros projektai regione nepakankamai susieti su turizmo paslaugų plėtra	4
20. Neišplėtotas dviračių turizmo infrastruktūra (išskyrus Alytaus ir Druskininkų miestus)	3
GALIMYBĖS	Įvertinimas
1. Informacinių technologijų panaudojimo sveikatos priežiūros paslaugoms teikti palankesnių sąlygų susiformavimas	4
2. ES struktūrinių fondų teikiama parama asmens sveikatos priežiūros sistemos plėtrai	5
3. Užsienio turistų srautas, leidžiantis gauti papildomas pajamas iš sveikatos priežiūros paslaugų	5
4. Palyginti žemos paslaugų kainos, skatinančios lietuvių-emigrantų grįžimą sveikatos priežiūros paslaugoms gauti	3
5. ES struktūrinių fondų teikiama parama socialinių paslaugų, socialinės apsaugos sistemos plėtrai	4
6. Pasaulio ekonomikos augimas, mažinantis socialinių paslaugų, socialinių išmokų poreikį, gyventojų įsiskolinimus už komunalines paslaugas	5
7. Europos 2011 m. vyrų krepšinio čempionato teikiama galimybė paskleisti informaciją apie regioną	5
8. Šalies dalyvavimas euroregionų ir kitoje tarptautinių organizacijų veikloje sudaro galimybes skleisti informaciją apie regioną	3
9. Palankios Lietuvos – Baltarusijos, Lietuvos – Lenkijos pasienio gyventojų judėjimo sąlygos sudaro galimybes pritraukti į regioną svečius iš šių šalių	4
10. Per Alytaus ir Lazdijų rajonų teritorijoje projektuojama „LitPol Link“ projekto (Lietuvos ir Lenkijos elektros energijos linijos) trasa bei transformatorių pastotė	3
11. Per Lazdijų rajono savivaldybės teritoriją projektuojama 1350 mm geležinkelio „Rail Baltica“ trasa	5
12. Augantis mažų lėktuvų skaičius bei tokių kelionių populiarumas, sudarys galimybes plėtoti Alytaus ir Druskininkų oro uostus	4

GRĖSMĖS	Įvertinimas
1. Kitų šalių didesnis patrauklumas regiono gyventojams, skatinantis jų emigraciją	5
2. Hidroelektrinės (-ių) įrengimas Nemuno aukštupyje Baltarusijos teritorijoje, galintis daryti neigiamą įtaką Nemuno panaudojimo laivybai galimybėms	5
3. Naftos, dujų ir kitų energijos šaltinių kainų pasaulyje augimas, didinantis šilumos gamybos kaštus ir kainą galutiniams vartotojams	5
4. Atominės elektrinės statyba Baltarusijoje, mažinanti viso regiono patrauklumą ir saugumą	5
5. Gyventojų pasyvumas ir abejingumas rūpintis bei neniokoti viešosios infrastruktūros	5

Atsižvelgiant į Alytaus regiono esamą situaciją, išskirtas jo stiprybes, silpnybes, galimybes ir grėsmes, bei į Alytaus regiono strategines plėtros kryptis iki 2010 metus, toliau formuojama regiono plėtros strategija 2010 - 2020 m.

II. ALYTAUS REGIONO PLĖTROS STRATEGIJA

II.1. Alytaus regiono plėtros vizija

Alytaus regionas 2021 m. - konkurencingos augančios ekonomikos, darnios bendruomenės, savitais turizmo, rekreaciniais ir gamtos ištekliais pasižymintis, kultūrinį paveldą puoselėjantis Pietų Lietuvos regionas.

Alytaus regionas 2021 m. pasižymi:

- Konkurencinga ekonomika

Regione išvystyta moderni apdirbamoji gamyba, statybos ir transporto sektoriai. Sudarytos palankios sąlygos verslo plėtrai ir investicijoms pritraukti. Išplėta verslo infrastruktūra. Ūkio lankstumą ir prisitaikymą rinkos pokyčiams užtikrina išsilavinę, naujovėms atviri ir verslūs žmonės. Susisiekimo infrastruktūra pritaikyta ekonominėms veikloms.

- Savita turizmo ir rekreacijos sistema

Regiono gamtiniai ištekliai ir kultūrinis paveldas tvariai naudojamas gydomajai, pažintinei, pramoginei, sportinei ir laisvalaikio rekreacijai, siekiant juos išsaugoti ateities kartoms. Regiono pažintiniai maršrutai ir šiuolaikinė aukštos kokybės turizmo infrastruktūra poilsiui, sveikatos ir darbingumo atstatymui gerai žinomi ir gausiai lankomi.

- Švaria gamta

Regione suformuotas saugomų teritorijų tinklas užtikrina gamtos apsaugos ir panaudojimo pusiausvyrą. Švarūs miškai, upės ir ežerai išsaugoti ateities kartoms. Regione yra gausūs atsinaujinantys gamtos ištekliai.

- Puoselėjama etnokultūra

Puoselėjamas Dzūkijos regiono kultūros ir istorijos tapatumas. Krašto savitos kultūros ir istorijos vertybės išliejusios į šiuolaikinį miesto ir kaimo gyvenimą. Daina užima svarbią vietą bendruomenėje.

- Darnia bendruomenė

Regione gyvena bendruomeniška ir svetinga, sąmoninga, aktyvi ir sveika, stiprų žmogaus ir gamtos ryšį išlaikiusi visuomenė. Aukštą gyvenimo kokybę užtikrina moderni ekoinžinerinė ir energetikos infrastruktūra.

Vizijos įgyvendinimo principai:

- **Darnumas:** Aplinkosauginių, ekonominių ir socialinių visuomenės tikslų suderinamumas, užtikrinant visuotinę gerovę ateities kartoms.
- **Naujumas:** Ekonominio ir mokslinio potencialo sujungimas, kuriant didelės pridėtinės vertės produktus ir užtikrinant aukštą gyvenimo kokybę.
- **Savitumas:** Išskirtinių Dzūkijos krašto unikalumo požymių, pranašumų ir vertybių puoselėjimas, turtinimas ir skleidimas.
- **Partnerystė:** Visuomeninio ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas, sprendžiant svarbias regionui problemas ir siekiant bendrų tikslų.
- **Atvirumas:** Vienodos sąlygos visiems kurti ir stiprinti regiono ekonominį, politinį, mokslinį, socialinį ir kultūrinį potencialą. Regiono plėtros rezultatais naudojasi visi gyventojai.

II.2. Alytaus regiono plėtros prioritetai, tikslai ir jų įgyvendinimo uždaviniai

Remiantis atlikta Alytaus regiono esamos būklės analize, išskirtomis stiprybėmis, silpnybėmis, galimybėmis ir grėsmėmis, atsižvelgiant į visuomenės nuomonę bei suformuota vizija, išskirti trys Alytaus regiono plėtros prioritetai². Jiems pasiekti suformuoti tikslai ir uždaviniai.

I PRIORITETAS: KONKURENCINGA EKONOMIKA

1.1. TIKSLAS: GERINTI VERSLO IR INVESTICINĘ APLINKĄ

- 1.1.1. Uždavinys: Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai
- 1.1.2. Uždavinys: Gerinti viešųjų paslaugų verslui teikimo kokybę
- 1.1.3. Uždavinys: Aktyvinti mokslo ir verslo partnerystę

1.2. TIKSLAS: PLĖTOTI SAVITĄ TURIZMO IR REKREACIJOS SISTEMĄ

- 1.2.1. Uždavinys: Plėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą ir rekreacines teritorijas
- 1.2.2. Uždavinys. Kurti vieningą turizmo informacinę infrastruktūrą ir bendrus maršrutus
- 1.2.3. Uždavinys. Formuoti Alytaus, kaip savito ir patrauklaus regiono, įvaizdį

1.3. TIKSLAS: DARNIAI PLĖTOTI DZŪKIJOS KAIMĄ

- 1.3.1. Uždavinys: Vystyti ir modernizuoti kaimo infrastruktūrą
- 1.3.2. Uždavinys: Skatinti kaimo bendruomenių iniciatyvas
- 1.3.3. Uždavinys: Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją

II PRIORITETAS: DARNI BENDRUOMENĖ

2.1. TIKSLAS: GERINTI ŠVIETIMO IR UGDYMO PASLAUGŲ KOKYBĘ IR PRIEINAMUMĄ

- 2.1.1. Uždavinys: Renovuoti, modernizuoti ir plėsti švietimo ir ugdymo paslaugų infrastruktūrą
- 2.1.2. Uždavinys: Didinti teikiamų švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę bei personalo kompetenciją

2.2. TIKSLAS: GERINTI SVEIKATOS IR SOCIALINIŲ PASLAUGŲ KOKYBĘ IR PRIEINAMUMĄ

- 2.2.1. Uždavinys: Renovuoti, modernizuoti ir plėsti sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems įstaigų infrastruktūrą
- 2.2.2. Uždavinys: Didinti teikiamų sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems kokybę

² *Prioritetai nėra išdėstyti svarbumo tvarka*

2.3. TIKSLAS: DIDINTI GEBĖJIMUS PRISITAIKYTI PRIE DARBO RINKOS POKYČIŲ

2.3.1. Uždavinys: Sudaryti sąlygas informacinės visuomenės plėtrai

2.3.2. Uždavinys: Didinti valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų, įmonių darbuotojų gebėjimus

2.3.3. Uždavinys: Gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių didinimas, proaktyvumo ugdymas

2.4. TIKSLAS: PLĖTOTI KULTŪROS IR SPORTO INFRASTRUKTŪRĄ IR PASLAUGAS

2.4.1. Uždavinys: Plėtoti ir modernizuoti sporto infrastruktūrą ir didinti jo patrauklumą

2.4.2. Uždavinys: Didinti etnokultūros patrauklumą ir stiprinti kultūros potencialą

2.4.3. Uždavinys: Saugoti, puoselėti ir visuomenės poreikiams pritaikyti kultūros vertybes

III PRIORITETAS: SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA

3.1. TIKSLAS: GERINTI SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRĄ IR GYVENAMOSIOS APLINKOS BŪKLĘ

3.1.1. Uždavinys: Plėtoti susisieikimo infrastruktūrą

3.1.2. Uždavinys: Gerinti gyvenamosios ir viešosios bendro naudojimo aplinkos kokybę

3.2. TIKSLAS: MODERNIZUOTI ENERGETIKOS INFRASTRUKTŪRĄ

3.2.1. Uždavinys. Didinti energijos vartojimo efektyvumą viešojo sektoriaus pastatuose ir daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose

3.2.2. Uždavinys. Renovuoti, modernizuoti ir plėtoti energetikos ūkį

3.3. TIKSLAS: KURTI IR MODERNIZUOTI EKOINŽINERINĘ INFRASTRUKTŪRĄ

3.3.1. Uždavinys. Gerinti vandens telkinių būklę ir išvalyti užterštas teritorijas

3.3.2. Uždavinys. Renovuoti, modernizuoti ir plėtoti geriamo vandens tiekimo, nuotekų šalinimo tinklus

3.3.3. Uždavinys. Plėtoti atliekų tvarkymo sistemą

3.4. TIKSLAS: DARNIAI TVARKYTI IR VYSTYTI REGIONO TERITORIJĄ

3.4.1. Uždavinys. Rengti bendruosius, specialiuosius ir detaliuosius planavimo dokumentus ir kaupti duomenis

3.4.2. Plėtoti aplinkosauginį švietimą

II.3. Alytaus regiono plėtros priemonių planas

I PRIORITETAS: KONKURENCINGA EKONOMIKA

1.1. tikslas. Gerinti verslo ir investicinę aplinką

Uždavinys: 1.1.1. Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privačios lėšos
Pramoninių teritorijų ir parkų bei jų inžinerinės infrastruktūros plėtra	Sutvarkytų pramoninių teritorijų ir parkų skaičius, jų plotas ha, įgyvendintų inžinerinės infrastruktūros projektų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	36.400	3.130	3.370	29.900	0
Pramoninių teritorijų ir parkų bendrų rinkodaros strategijų parengimas ir įgyvendinimas	Parengtų pramoninių teritorijų ir parkų bendros rinkodaros strategijos, įgyvendintų pramoninių teritorijų ir parkų rinkodaros priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	770	77	0	693	0
Žemės sklypų verslo plėtrai paruošimas ir inžinerinės infrastruktūros juose įrengimas	Paruoštų žemės sklypų verslo plėtrai skaičius, jų plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.900	1.450	0	450	0
Verslo plėtros, verslumo skatinimo regione priemonių įgyvendinimas	Įgyvendintų verslo plėtros, verslumo skatinimo priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	2.685	1.685	0	1.000	0
Perdirbimo technologijų demonstravimo centro įkūrimas	Įkurtas Perdirbimo technologijų demonstravimo centras	2012	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	5.000	1.000	0	4.000	0
Viešos bei privačios partnerystės projektų identifikavimas ir jų plėtojimas	Įgyvendintų viešos bei privačios partnerystės projektų skaičius	2013	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	23.600	23.600	0	0	0
Bendras lėšų poreikis:				70.355	30.942	3.370	36.043	0

Uždavinys: 1.1.2. Gerinti viešųjų paslaugų verslui teikimo kokybę

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Turizmo ir verslo informacijos centrų plėtra	Turizmo ir verslo informacijos centruose apsilankiusių turistų skaičius	2010-2020	Alytaus r. sav. admin., Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras	3.365,5	654	0	2.711,5	0
Verslui skirtų paslaugų plėtra: konsultacijos, studijos, tyrimai, mokymai, informacinių duomenų bazių kūrimas.	Suteiktų konsultacijų, parengtų studijų, atliktų tyrimų, organizuotų mokymų skaičius, sukurtų informacinių duomenų bazių skaičius	2010-2020	Druskininkų sav. admin., Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras, Viešoji įstaiga Lazdijų švietimo centras	2.335	565	0	1.770	0
Bendras lėšų poreikis:				5.700,5	1.219	0	4.481,5	0

Uždavinys: 1.1.3. Aktyvinti mokslo ir verslo partnerystę

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Kurortologijos tyrimų centro plėtra	Įgyvendintas Kurortologijos tyrimų centro plėtros projektų skaičius	2011	VšĮ „Lietuvos kurortologijos tyrimų centras“	250	0	0	125	125
Kurorto paslaugų klasterio sukūrimas	Sukurtas kurorto paslaugų klasteris	2011	Kurortinio gydymo įmonės ir įstaigos, VšĮ „Lietuvos kurortologijos tyrimų centras“, kiti privatūs asmenys	500	0	0	400	100
Bendras lėšų poreikis:				750	0	0	525	225

1.2. tikslas. Plėtoti savitą turizmo ir rekreacijos sistemą

Uždavinys: 1.2.1. Plėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą ir rekreacines teritorijas

Priemonė	Pasiiekimo indikatorius	Pasiiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Viešosios turizmo infrastruktūros plėtra ir pritaikymas turizmo ir poilsio reikmėms	Įrengtų naujų ir atnaujintų viešosios turizmo infrastruktūros skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	82.790	11.004	3.403	63.183	5.200
Miestų, miestelių ir gyvenviečių viešųjų erdvių ir jų prieigų sutvarkymas	Sutvarkytų miestų, miestelių ir gyvenviečių viešųjų erdvių ir jų prieigų skaičius, plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	50.000	3.750	0	46.250	0
Kempingų infrastruktūros įrengimas	Įrengtų naujų ir atnaujintų kempingų skaičius	2010-2020	Alytaus m. sav. admin., Lazdijų r. sav. admin.,	4.225	600	0	3.625	0
Prieplaukų infrastruktūros plėtra	Įrengtų naujų ir atnaujintų prieplaukų skaičius	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	1.600	0	240	1.360	0
Esamų dviračių ir pėsčiųjų takų, turistinių kelių bei maršrutų sutvarkymas ir naujų įrengimas	Sutvarkytų ir naujų įrengtų dviračių ir pėsčiųjų takų, turistinių kelių bei maršrutų skaičius, jų ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	34.747	10.543	950	23.254	0
Saugomų gamtinių kraštovaizdžio ir paveldo objektų infrastruktūros plėtra	Sutvarkytų saugomų gamtinių kraštovaizdžio ir paveldo objektų skaičius	2010-2020	Druskininkų sav. admin., Varėnos r. sav. admin., Lazdijų r. sav. admin.	14.648	2.141	0	12.507	0
Sporto ir aktyvaus laisvalaikio objektų infrastruktūros plėtra	Įrengtų naujų ir atnaujintų sporto ir aktyvaus laisvalaikio infrastruktūros objektų skaičius	2010-2020	Varėnos r. sav. admin., Alytaus r. sav. admin., Lazdijų r. sav. admin.	1.201.104	165.906	22.948	1.012.250	0
Pasienio bendradarbiavimo iniciatyvų, bendrų galimybių studijų ir kitų techninių dokumentų rengimas, sudarant sąlygas tolimesnei turizmo plėtrai	Įgyvendintų pasienio bendradarbiavimo iniciatyvų, parengtų galimybių studijų ir kitų techninių dokumentų skaičius	2012-2013	Druskininkų sav. admin., Varėnos r. sav. admin.	1.300	155	0	1.145	0
Įvairių Nacionalinės plėtros 2007-2013 metų programos priemonių ir projektų įgyvendinimas	Įgyvendintų Nacionalinės plėtros 2007-2013 metų programos priemonių ir projektų skaičius	2012-2013	Alytaus r. sav. admin.	15.840	2.922	1.000	11.918	0
Bendras lėšų poreikis:				1.406.254	197.021	28.541	1.175.492	5.200

Uždavinys: 1.2.2. Kurti vieningą turizmo informacinę infrastruktūrą ir bendrus maršrutus

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Bendrų turizmo rinkodaros planų ir studijų, teritorijų detaliųjų planų rengimas, vykdomų bei planuojamų priemonių efektyvumo vertinimas, informacijos sklaida	Parengtų turizmo rinkodaros planų ir studijų, teritorijų detaliųjų planų skaičius; Turizmo informacijos sklaidos priemonių skaičius	2010-2020	Varėnos r. sav. admin., Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras, VšĮ Lietuvos kurortologijos tyrimų centras, Druskininkų sav. admin., Lazdijų r. sav. admin.	1.650	450	0	1.088	112
Bendrų turizmo rinkodaros priemonių kūrimas ir diegimas	Sukurtų ir įdiegtų turizmo rinkodaros priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus r. sav. admin., Varėnos r. sav. admin.,	7.850	1.650	0	6.200	0
Bendras lėšų poreikis:				9.500	2.100	0	7.288	112

Uždavinys: 1.2.3. Formuoti Alytaus, kaip savito ir patrauklaus regiono, įvaizdį

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Turizmo informacijos sklaida ir viešinimas	Įgyvendintų turizmo informacijos sklaidos ir viešinimo priemonių skaičius	2010-2015	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Turizmo ir verslo informacijos centrai	9.670	6.867	0	2.804	0
Kultūrinio savitumo puoselėjimas ir sklaida formuojant regiono įvaizdį	Regiono kultūrinį savitumą puoselėjančių ir sklaidos priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Kultūros centrai, Muziejai	6.251	4.751	0	1500	0
Bendras lėšų poreikis:				15.921	11.618	0	4.304	0

1.3. tikslas. Darniai plėtoti Dzūkijos kaimą

Uždavinys: 1.3.1. Vystyti ir modernizuoti kaimo infrastruktūrą

Priemonė	Pasiiekimo indikatorius	Pasiiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Inžinerinių tinklų, melioracijos sistemų renovavimas, apšvietimo tinklo modernizavimas ir plėtra seniūnijose	Renovuotų inžinerinių tinklų melioracijos sistemų skaičius, jų ilgis km Modernizuotų ir naujai įrengtų apšvietimo tinklų skaičius, ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, UAB „Druskininkų vandenys“, UAB „Litesko“	24.593	3.279	839	20.220	255
Bendruomenių veiklai skirtų patalpų, kultūros namų, daugiafunkcinių centrų, laisvalaikio ir pramogų centrų steigimas ar pritaikymas bendruomenės poreikiams	Įrengtų bendruomenių veiklai skirtų patalpų, kultūros namų, daugiafunkcinių centrų, laisvalaikio ir pramogų centrų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės	17.187	2.707	969	13.511	0
Krikščionių Kristaus Karaliaus parapijos bažnyčios ir jos priklausinių kapitalinis remontas	Rekonstruotų bažnyčių skaičius	2012	Lazdijų r. sav. admin., Žemės ūkio ministerija	359.087	59.353	49.857	237.412	0
Kaimo bendruomenių gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimas ir kompleksinė miestelių bei gyvenviečių plėtra	Įgyvendintų kaimo bendruomenių gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo ir kompleksinės miestelių bei gyvenviečių plėtros projektų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės	21.714	3.358	704	17.652	0
Vietinės reikšmės kelių, gatvių rekonstrukcija ir modernizavimas	Rekonstruotų ir modernizuotų vietinės reikšmės kelių, gatvių skaičius ir ilgis km	2011-2014	Druskininkų sav. admin., Varėnos r. sav. admin.	16.000	450	7.150	5.100	3.300
Poilsio zonų, sporto ir vaikų žaidimo aikštelių įrengimas kaimo vietovėse	Įrengtų poilsio zonų, sporto ir vaikų žaidimo aikštelių skaičius	2012-2014	Varėnos r. sav. admin.	2.345	306	243	1.796	0
Bendras lėšų poreikis:				440.926	69.453	59.762	295.691	3.555

Uždavinys: 1.3.2. Skatinti kaimo bendruomenių iniciatyvas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Kaimo bendruomenių mokymų organizavimas	Kaimo bendruomenių mokymų skaičius, mokymų dalyvių skaičius	2010-2015	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės	911	200	36	675	0
Bendruomenės verslo ir kitų veiklų partnerystės principų, strategijų įgyvendinimas	Įgyvendintų bendruomenės verslo ir kitų veiklų strategijų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės	11.245	1.574	0	9.671	0
Kaimo bendruomenių projektų įgyvendinimas pagal įvairias programas	Įgyvendintų kaimo bendruomenių projektų skaičius, gautos paramos dydis Lt	2010-2015	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės	6.470	1.119	0	5.351	0
Kultūros ir švietimo iniciatyvų skatinimas bendruomenėje	Įgyvendintų kultūros ir švietimo iniciatyvų, projektų skaičius	2010-2015	Alytaus regiono rajoninių savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės	3.063	213	100	2.750	0
Bendras lėšų poreikis:				21.689	3.106	136	18.447	0

Uždavinys: 1.3.3. Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Infrastruktūros pritaikymas amatų centrų įkūrimui	Įrengtų bendruomenių amatų centrų skaičius	2010-2015	Alytaus regiono rajonų savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės, kaimo bendruomenės	35.700	8.400	0	27.300	0
Prielaidų užimtumo didinimui kūrimas kaimo vietovėse	Priemonių, skirtų užimtumo didinimui kaimo vietovėse, skaičius	2010-2015	Alytaus regiono rajonų savivaldybių administracijos, Vietos veiklos grupės, kaimo bendruomenės	1.500	300	0	1.200	0
Bendras lėšų poreikis:				37.200	8.700	0	28.500	0

II PRIORITETAS: DARNI BENDRUOMENĖ

2.1. tikslas. Gerinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę ir prieinamumą

Uždavinys: 2.1.1. Renovuoti, modernizuoti ir plėsti švietimo ir ugdymo paslaugų infrastruktūrą

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų modernizavimas ir jų infrastruktūros plėtra	Modernizuotų ikimokyklinio ugdymo paslaugas teikiančių įstaigų, vietų jose skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	21.178	9.538	279	11.361	0
Švietimo ir ugdymo įstaigų modernizavimas ir jų infrastruktūros plėtra	Modernizuotų švietimo ir ugdymo įstaigų, vietų jose skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	95.439	22.284	33.877	39.278	0
Mokyklų stadionų bei sporto aikštynų renovacija	Renovuotų mokyklų stadionų bei sporto aikštynų skaičius, plotas kv. m	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	3.213	308	480	2.424	0
Mokyklų teritorijų tvarkymas, aptvėrimas ir vaizdo stebėjimo sistemų diegimas	Sutvarkytų mokyklų teritorijų skaičius, plotas kv. m, įdiegtų vaizdo stebėjimo sistemų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	5.875	1.882	2.204	1.789	0
Mokymo procesų ir priemonių modernizavimas ir naujų įsigijimas	Modernizuotų ir naujai įgytų mokymo procesų ir priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	6.266	989	1.293	3.985	0
Specialiųjų poreikių vaikams klasių įrengimas, modernizavimas ir įrangos įsigijimas	Modernizuotų ir naujai įrengtų specialiųjų poreikių vaikams klasių ir vietų jose skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	320	48	0	272	0
Universalių daugiavfunkcinių centrų steigimas (Sarapiniškių ir Kabelių kaimuose)	Įsteigtų universalių daugiavfunkcinių centrų skaičius	2011	Varėnos r. sav. admin.	1.422	184	0	1,238	0
Bendras lėšų poreikis:				133.713	35.233	38.133	60.347	0

Uždavinys: 2.1.2. Didinti teikiamų švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę bei personalo kompetenciją

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Švietimo įstaigų pedagogų ir specialistų kompetencijos bei administracinių gebėjimų ugdymas	Švietimo įstaigų pedagogų ir specialistų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.274	186	200	888	0
Švietimo įstaigų pedagogų ir specialistų kompetencijos bei administracinių gebėjimų ugdymo infrastruktūros plėtra	Įgyvendintų švietimo įstaigų pedagogų ir specialistų kompetencijos bei administracinių gebėjimų ugdymo infrastruktūros plėtros projektų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	440	125	0	315	0
Asmenų su negalia integravimas, naudojantis šiuolaikinėmis mokymo priemonėmis	Asmenų su negalia integruotų į visuomenės gyvenimą skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	200	30	0	170	0
Švietimo veiklos strategijų rengimas ir įgyvendinimas	Parengtų ir įgyvendintų švietimo veiklos strategijų skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	150	50	50	50	0
Nuotolinio mokymo sistemų skatinimas	Įdiegtų nuotolinio mokymo sistemų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	150	50	50	50	0
Magistrantūros studijų kūrimo inicijavimas	Pradėtų naujų magistrantūros studijų programų skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	300	100	100	100	0
Vaikų ir jaunimo laisvalaikio užimtumo programų parengimas ir įgyvendinimas	Parengtų ir įgyvendintų vaikų ir jaunimo laisvalaikio užimtumo programų skaičius, dalyvių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	450	50	200	200	0
Profesinio ugdymo plėtra pagal darbo rinkos poreikį	Profesinio ugdymo dalyvių skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	150	10	70	70	0
Bendras lėšų poreikis:				3.114	601	670	1.843	0

2.2. tikslas. Gerinti sveikatos ir socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą

Uždavinys: 2.2.1. Renovuoti, modernizuoti ir plėsti sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems įstaigų infrastruktūrą

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Regiono sveikatos ir socialinių paslaugų bei paslaugų neįgaliesiems įstaigų rekonstrukcija, renovacija ir plėtra bei materialinės bazės atnaujinimas	Rekonstruotų, renovuotų sveikatos ir socialinių paslaugų bei paslaugų neįgaliesiems įstaigų skaičius, vietų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Regiono sveikatos ir socialinių paslaugų bei paslaugų neįgaliesiems įstaigos	32.365	4.541	19.451	8.372	0
Fizinės aplinkos pritaikymas asmenų su negalia poreikiams	Fizinės aplinkos objektų, kurie pritaikyti asmenų su negalia poreikiams, skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	4.500	0	1.500	3.000	0
Socialinių paslaugų centrų kūrimas, plėtra ir jų teikiamų paslaugų kokybės gerinimas	Įkurtų Socialinių paslaugų centrų skaičius, aukštesnės kokybės paslaugų skaičius	2010-2020	Alytaus m. Alytaus r. ir Druskininkų sav. admin.	9.910	3.250	0	6.660	0
Psichikos dienos centro įkūrimas Alytuje	Įkurtas Psichikos dienos centras, vietų skaičius	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	3.341	501	0	2.840	0
Alytaus miesto ir rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro plėtra	Modernizuotų visuomenės sveikatos biurų skaičius	2010-2020	Alytaus m. Alytaus r. sav. admin.	876	686	0	190	0
Akušerijos skyriaus įrengimas Druskininkų ligoninėje	Atidarytų akušerijos skyrių skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	750	120	0	630	0
Dienos centrų neįgaliesiems įrengimas	Įrengtų Dienos centrų neįgaliesiems skaičius	2011-2013	Alytaus r. sav. admin., Lazdijų r. Motiejaus Gustaičio gimnazija	850	128	0	722	0
Naujo socialinio būsto statyba	Naujai pastatytų socialinio būsto butų skaičius	2012	Varėnos r. sav. admin.	2.450	0	2.450	0	0
Specializuotų socialinės globos ir slaugos namų įsteigimas (Varėnos r. savivaldybėje)	Įsteigti specializuotų socialinės globos ir slaugos namai, vietų skaičius	2012	Varėnos r. sav. admin.	1.559	234	0	1.325	0
Savarankiško gyvenimo namų įkūrimas	Įkurti savarankiško gyvenimo namai, vietų skaičius	2016	Varėnos r. sav. admin.	350	53	0	298	0
Bendras lėšų poreikis:				56.951	9.513	23.401	24.037	0

Uždavinys: 2.2.2. Didinti teikiamų sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems kokybę

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Elektroninių sveikatos paslaugų plėtra, siekiant padidinti sveikatos apsaugos sistemos veiksmingumą bei prieinamumą	Įdiegta elektroninių sveikatos paslaugų sistema, vartotojų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Sveikatos priežiūros įstaigos	2.645	329	150	2.166	0
Sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems kokybės gerinimo ir prieinamumo didinimo projektų įgyvendinimas	Įgyvendintų sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems kokybės gerinimo ir prieinamumo didinimo projektų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Sveikatos priežiūros įstaigos	0	13	972	12.002	0
Sveikatos ir socialinių paslaugų specialistų profesinės kvalifikacijos ir bendrųjų gebėjimų tobulinimas	Sveikatos ir socialinių paslaugų specialistų, dalyvavusių profesinės kvalifikacijos ir bendrųjų gebėjimų tobulinime, skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Sveikatos priežiūros įstaigos; Socialinių paslaugų įstaigos	2.330	330	1.000	1.000	0
Regiono medicinos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo centro įkūrimas VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninėje	Įkurtas medicinos darbuotojų kvalifikacijos kėlimo centras	2012	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės admin.	2.400	0	0	2.400	0
Ambulatorinė reabilitacijos paslaugų plėtra bei stacionarinių paslaugų optimizavimas VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninėje	Ambulatorinės reabilitacijos paslaugų bei stacionarinių paslaugų pacientų skaičius	2011	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės admin.	6.256	0	0	6.256	0
Dienos chirurgijos centro paslaugų optimizavimas	Teikiamų Dienos chirurgijos centro paslaugų pacientų skaičius	2011	VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės admin.	1.200	0	0	1.200	0
Gyventojams teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikio nustatymas	Nustatytas gyventojams teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų poreikis	2010	Alytaus r. sav. admin.	50	10	0	40	0

Profilaktinių programų apimties plėtimas rajono gyventojų tarpe	Gyventojų skaičius dalyvaujančių profilaktinėse programose	2011	Alytaus r. sav. admin.	500	100	0	400	0
Savanoriško darbo bei bendruomenės iniciatyvų skatinimas	Paremtų bendruomenės iniciatyvų skaičius, asmenų dalyvaujančių savanoriškame darbe skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	30	10	10	10	0
Kurorto gamtinių išteklių gydomųjų savybių mokslinis tyrimas, siekiant juos pripažinti gamtiniais gydomaisiais veiksniais.	Atliktų kurorto gamtinių išteklių gydomųjų savybių mokslinių tyrimų skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	50	25	0	25	0
Ligų profilaktikai, gydymui ir reabilitacijai tradiciškai naudojamų gamtinių gydomųjų veiksnių reglamentavimas	Reglamentuoti ligų profilaktikai, gydymui ir reabilitacijai tradiciškai naudojami gamtiniai gydomieji veiksniai	2013	Druskininkų sav. admin.	20	0	20	0	0
Informavimo ir konsultavimo pedagoginiais, psichinės ir bendrosios sveikatos klausimais sistemos sukūrimas	Sukurta informavimo ir konsultavimo pedagoginiais, psichinės ir bendrosios sveikatos klausimais sistema, vartotojų skaičius	2012	Lazdijų r. sav. admin., Visuomenės sveikatos biuras, Lazdijų rajono savivaldybės pedagoginė psichologinė tarnyba	220	33	0	187	0
Bendras lėšų poreikis:				28.688	850	2.152	25.686	0

2.3. tikslas. Didinti gebėjimus prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių

Uždavinys: 2.3.1. Sudaryti sąlygas informacinės visuomenės plėtrai

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Elektroninės valdžios paslaugų plėtra	Sukurtų elektroninės valdžios paslaugų ir vartotojų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	592	503	0	89	0
Gyventojų kompiuterinio raštingumo įgūdžių ugdymas	Gyventojų kompiuterinio raštingumo ugdymo programų, dalyvių skaičius,	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	924	100	0	824	0

Interaktyvių elektroninės demokratijos priemonių diegimas	Įdiegtų interaktyvių elektroninės demokratijos priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	740	260	31	449	0
Alytaus rajono savivaldybės švietimo įstaigų informacijos bazės sukūrimas	Sukurta švietimo įstaigų informacijos bazė	2010	Alytaus r. sav. admin.	200	50	50	100	0
Kurortinių ir viešųjų paslaugų elektronizavimas bei informacinių duomenų sistemų kūrimas	Sukurtos kurortinių ir viešųjų paslaugų elektronizavimo bei informacinių duomenų sistemos	2013	Druskininkų sav. admin., Druskininkų turizmo ir verslo informacijos centras	3.282	533	0	2.749	0
Bendras lėšų poreikis:				5.738	1.446	81	4.211	0

Uždavinys: 2.3.2. Didinti valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų, įmonių darbuotojų gebėjimus

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Administracijos tarnautojų administracinių gebėjimų stiprinimas	Savivaldybių administracijos tarnautojų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.746	521	0	1.225	0
Regiono savivaldybių teikiamų viešųjų paslaugų kokybės gerinimas	Aukštesnės kokybės viešųjų paslaugų skaičius, pagerintas viešasis paslaugas gavusių gyventojų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.451	1.233	0	218	0
Regiono savivaldybių vidaus administravimo tobulinimas	Savivaldybių patobulinusių vidaus administravimą skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	5.250	2.888	0	2.362	0
Dokumentų archyvo kompiuterizavimas ir modernizavimas	Kompiuterizuotas ir modernizuotas dokumentų archyvas	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	19.386	18.840	440	106	0
Strateginio planavimo bei priežiūros sistemos optimizavimas	Savivaldybių, kuriuose optimizuota strateginio planavimo bei priežiūros sistemos	2011	Varėnos r. sav. admin.	683	102	0	581	0
„Vieno langelio“ principo įgyvendinimas	Įgyvendintas „Vieno langelio“ principas	2012	Varėnos r. sav. admin.	627	94	0	533	0
Bendras lėšų poreikis:				29.143	23.678	440	5.025	0

Uždavinys: 2.3.3. Gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių didinimas, proaktyvumo ugdymas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Aktyvių ir pasyvių darbo rinkos priemonių taikymas	Igyvendintų aktyvių ir pasyvių darbo rinkos priemonių skaičius	2010-2020	Regiono darbo biržos, mokymo centrai	11.144	0	2.080	9.064	0
Ilgalaikių bedarbių bei specialistų rengimas pagal darbo rinkos poreikius	Parengtų ilgalaikių bedarbių bei specialistų skaičius	2010-2020	Regiono darbo biržos, mokymo centrai	11.144	0	2.080	9.064	0
Darbo vietų, atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius, steigimo rėmimas	Naujai sukurtų darbo vietų skaičius	2010-2020	Regiono darbo biržos, mokymo centrai	6.965	0	1.040	5.925	0
Bendras lėšų poreikis:				29.253	0	5.200	24.053	0

2.4 tikslas. Plėtoti kultūros ir sporto infrastruktūrą ir paslaugas**Uždavinys: 2.4.1. Plėtoti ir modernizuoti sporto infrastruktūrą ir didinti jo patrauklumą**

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Regiono sporto aikštelių ir kitos sporto infrastruktūros įrengimas, renovavimas ir pritaikymas neįgaliesiems	Įrengtų ir renovuotų sporto aikštelių ir kitos sporto infrastruktūros objektų, tame tarpe pritaikytų neįgaliesiems, skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	22.321	5.618	135	16.568	0
Regiono stadionų įrengimas ir rekonstrukcija bei aplinkinių teritorijų sutvarkymas	Įrengtų ir rekonstruotų stadionų skaičius, vietų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	31.643	18.563	8.670	4.410	0
Regiono daugiafunkcių sporto ir pramogų kompleksų bei centrų įrengimas, modernizavimas ir išplėtimas	Įrengtų ir modernizuotų daugiafunkcių sporto ir pramogų kompleksų bei centrų skaičius, vietų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	55.579	16.560	35.919	3.100	0
Sportą populiarinančių (tame tarpe – ir neįgalųjų) ir sveiką gyvenseną skatinančių projektų įgyvendinimas	Igyvendintų sportą populiarinančių, tame tarpe ir neįgalųjų ir sveiką gyvenseną skatinančių projektų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	4.740	839	10	3.891	0
Auto-mototrasos įrengimas	Įrengta Auto-mototrasa	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	16.000	13.600	0	2.400	0

Vaikų ir jaunimo vasaros sporto ir poilsio bazės įkūrimas Pazapsiuose.	Įkurta Vaikų ir jaunimo vasaros sporto ir poilsio bazė, vietų skaičius	2013	Lazdijų sporto centras	20.000	4.000	0	16.000	0
Įkurti žirginio sporto centrą, hipodromą, mokomąjį žirgyną	Įkurtas žirginio sporto centras, hipodromas, mokomasis žirgynas	2013	Druskininkų sav. admin.	5.000	750	0	4.250	0
Istorinio sveikatingumo parko ir jame esančių pastatų atnaujinimas ir pritaikymas bendruomenės poreikiams	Atnaujintas istorinio sveikatingumo parkas, jo plotas ha ir jame esantys pastatai	2013	Druskininkų sav. admin	23.000	20.450	0	2.550	0
Bendras lėšų poreikis:				178.283	80.380	44.734	53.169	0

Uždavinys: 2.4.2. Didinti etnokultūros patrauklumą ir stiprinti kultūros potencialą

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Įvairių patalpų rekonstrukcija ir pritaikymas kultūrinei, meno ir tradicinių amatų veiklai	Įkurtų tradicinių amatų centrų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	8.280	6.320	680	1.280	0
Kultūros įstaigų rekonstrukcija, modernizavimas, materialinės bazės atnaujinimas bei aplinkinių teritorijų sutvarkymas	Rekonstruotų, modernizuotų kultūros įstaigų bei sutvarkytų aplink jas teritorijų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	41.114	7.298	24.831	8.985	0
Etnokultūrą puoselėjančių ir populiarinančių projektų įgyvendinimas bei renginių organizavimas	Įgyvendintų Etnokultūrą puoselėjančių ir populiarinančių projektų ir renginių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	676	152	0	524	0
Profesionalaus ir mėgėjų meno sklaida, tarptautinių kultūrinių ryšių plėtojimas	Įgyvendintų profesionalaus ir mėgėjų meno sklaidos priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	4.121	3.015	0	1.106	0
Inovatyvių kultūros paslaugų kūrimosi ir plėtros skatinimas	Sukurtos naujos inovatyvios kultūros paslaugos	2013	Druskininkų sav. admin., Druskininkų kultūros centras	139	139	0	0	0
Suprojektuoti ir pastatyti naują etninės veiklos centrą (Lazdijai)	Suprojektuotas ir pastatytas naujas etninės veiklos centras	2013	Lazdijų r. sav. admin., Lazdijų krašto muziejus	860	0	130	730	0
Amatų centro įkūrimas Dargužių kaime	Įkurtų amatų centrų skaičius	2011	Varėnos r. sav. admin.	1.304	614		690	
Bendras lėšų poreikis:				56.494	17.538	25.641	13.315	0

Uždavinys: 2.4.3. Saugoti, puoselėti ir visuomenės poreikiams pritaikyti kultūros vertybes

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Regiono kultūrinio paveldo objektų pritaikymas turizmo ir bendruomenių reikmėms	Kultūros paveldo objektų pritaikytų turizmo ir bendruomenių reikmėms skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, kultūros įstaigos	11.263	540	1.243	9.480	0
Alytaus sinagogos pritaikymas visuomenės poreikiams	Visuomenės poreikiams pritaikytų sinagogų skaičius	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	6.000	900	0	5.100	0
Dailininko A. Žmuidzinavičiaus memorialinės sodybos pritaikymas kultūrinio turizmo reikmėms	Visuomenės poreikiams pritaikytų memorialinių sodybų skaičius	2012	Alytaus r. sav. admin.	3.600	540	0	3.060	0
„Liškiavos XVII a. architektūrinio ansamblio atkūrimas, rekonstravimas bei pritaikymas VŠĮ Liškiavos kultūros centro reikmėms“	Visuomenės poreikiams pritaikytų architektūrinių ansamblių skaičius	2012	VŠĮ Liškiavos kultūros centras	4.315		900	3.215	200
Informacijos apie regiono kultūros paveldą kaupimo ir sklaidos bendros sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas	Sukurta ir įgyvendinta bendra informacijos apie regiono kultūros paveldą kaupimo ir sklaidos sistema	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	210	10	20	180	0
Bendras lėšų poreikis:				25.388	1.990	2.163	21.035	200

III PRIORITETAS: SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA

3.1. tikslas. Gerinti susisiekimo infrastruktūrą ir gyvenamosios aplinkos būklę

Uždavinys: 3.1.1. Plėtoti susisiekimo infrastruktūrą

Priemonė	Pasiiekimo indikatorius	Pasiiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Regiono miestų, miestelių ir kaimų gatvių rekonstrukcija, naujų gatvių tiesimas, sankryžų modernizavimas	Rekonstruotų ir naujai įrengtų gatvių ilgis km, įrengtų arba modernizuotų sankryžų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	259.280	81.860	101.502	65.068	10.850
Automobilių stovėjimo aikštelių rekonstravimas, įrengimas ir privažiavimų sutvarkymas	Rekonstruotų ir įrengtų automobilių stovėjimo aikštelių skaičius, plotas kv. m	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.750	950	500	300	0
Regiono žvyrkelių bei gatvių su žvyro ir grunto danga	Išasfaltuotų žvyrkelių bei gatvių su žvyro ir grunto danga ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	27.900	1.485	0	26.415	0
Regiono kelių su žvyro danga rekonstrukcija	Rekonstruotų kelių su žvyro danga ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	180.000	0	0	180.000	0
Tilto per Nemuną statyba	Pastatytas tiltas per Nemuną	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	42.450	0	38.750	3.700	0
Naujo tilto per Nemuno upę Druskininkuose statybos ir privažiavimo kelio nuo krašto kelio Nr. 180 Druskininkai – Leipalingis – Seirijai iki naujo tilto tiesimo darbai	Pastatytas naujas tiltas per Nemuną ir nutiestas kelio ilgis km	2011	Druskininkų sav. admin.	27.000	0	27.000	0	0
Regiono esančių tiltų rekonstrukcija	Rekonstruotų tiltų skaičius, ilgis m	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	2760	2220	500	40	0
Eismo saugumo ir eismo reguliavimo priemonių modernizavimas ir diegimas	Modernizuotų ir įdiegtų eismo saugumo ir reguliavimo priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, Policija	11.300	1000	3300	7000	0
Druskininkų aerodromo atnaujinimas ir plėtra	Atnaujintas Druskininkų aerodromas	2013	Druskininkų sav. admin.	16.000	2.400	0	13.600	0
Laivybos Nemuno upe atnaujinimas	Laivų plaukiančių Nemune skaičius	2013	Druskininkų sav. admin.	1.000	150	0	850	0

Šaligatvių dangų pagerinimas	Pagerintos šaligatvių dangos ilgis km	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	6.000	0	3.000	3.000	0
Bendras lėšų poreikis:				575.440	90.065	174.552	299.973	10.850

Uždavinys: 3.1.2. Gerinti gyvenamosios ir viešosios bendro naudojimo aplinkos kokybę

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Regiono miestų, miestelių ir kaimų viešųjų erdvių sutvarkymas ir pritaikymas visuomenės poreikiams	Sutvarkytų ir pritaiktų visuomenės poreikiams viešųjų erdvių skaičius, plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	28.296	22.005	550	5.741	0
Regiono miestų, miestelių ir kaimų gatvių apšvietimo ir lietaus kanalizacijos infrastruktūros įrengimas ir modernizavimas	Įrengtų ir modernizuotų gatvių apšvietimo ir lietaus kanalizacijos infrastruktūros objektų skaičius, ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	14.902	4.750	2.500	7.652	0
Vaizdo stebėjimo sistemų įrengimas, modernizavimas ir plėtra	Įrengtų ir modernizuotų vaizdo stebėjimo sistemų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	180	90	30	60	0
Vaikų žaidimų aikštelių įrengimas	Įrengtų vaikų žaidimų aikštelių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	340	30	80	230	0
Turistų ir visuomenės saugumo bei bendradarbiavimo gerinimas Lietuvos ir Lenkijos pasienio regione	Saugumo bei bendradarbiavimo gerinimo priemonių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	3.320	414	300	2.606	0
Triukšmo mažinimo priemonių programos parengimas ir įgyvendinimas	Parengtos ir įgyvendintos triukšmo mažinimo priemonių programos	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	6.000	900	0	5.100	0
Žaliųjų plotų gatvių juostose ir gyvenamuosiuose kvartaluose plėtojimas ir atnaujinimas	Įrengtų žaliųjų plotų gatvių juostose ir gyvenamuosiuose kvartaluose plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	3.000	3.000	0	0	0
Ilgalaikių želdynų atnaujinimo programų parengimas ir įgyvendinimas	Parengtos ir įgyvendintos ilgalaikių želdynų atnaujinimo programos	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	300	300	0	0	0
Susirgimų prevencijos programų parengimas ir įgyvendinimas	Parengtos ir įgyvendintos Susirgimų prevencijos programos	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	800	500	300	0	0

Savivaldybių valdomų avarinių namų likvidavimas ir/arba pritaikymas turizmui	Likviduotų ir/arba pritaikytų turizmui avarinių namų skaičius, plotas kv. m	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	12.500	12.500	0	0	0
Inžinerinės infrastruktūros sodų bendrijose renovavimas, modernizavimas, plėtra ir naujos įrengimas	Renovuotos, modernizuotos ir naujai įrengtos inžinerinės infrastruktūros sodų bendrijose skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	30.000	4.500	0	25.500	0
Bendrabučių pertvarkymo skatinimas	Pertvarkytų bendrabučių skaičius, plotas kv. m	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	10.000	10.000	0	0	0
Sklypų daugiabučių gyvenamųjų namų statybai suformavimas	Suformuotų daugiabučių gyvenamųjų namų statybai sklypų skaičius, Plotas ha,	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.200	1.200	0	0	0
Socialinio ir specialaus būstų fondų plėtra	Įrengto socialinio ir specialaus būstų fondų dydis	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	15.000	7.500	0	0	7.500
Bendras lėšų poreikis:				125.838	67.689	3.760	46.889	7.500

3.2. tikslas. Modernizuoti energetikos infrastruktūrą

Uždavinys: 3.2.1. Didinti energijos vartojimo efektyvumą viešojo sektoriaus pastatuose ir daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Daugiabučių namų renovacijos skatinimas: techninės ir finansinės paramos teikimas	Renovuotų daugiabučių namų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	5.294	940	0	4.354	0
Viešojo sektoriaus pastatų energetinio ūkio modernizavimas ir šildymo sistemų tvarkymas	Modernizuotų viešojo sektoriaus pastatų energetinio ūkio ir sutvarkytų šildymo sistemų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	12.000	1.225	2.075	8.700	0
Atsinaujinančių ir vietinių energijos išteklių panaudojimo skatinimas ir diegimas	Įgyvendintų atsinaujinančių ir vietinių energijos išteklių panaudojimo projektų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, UAB „Litesko“	6.275	1.975	0	3.900	400
Bendras lėšų poreikis:				23.569	4.140	2.075	16.954	400

Uždavinys: 3.2.2. Renovuoti, modernizuoti ir plėtoti energetikos ūkį

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Alytaus rajoninės katilinės įrengimų rekonstrukcija	Rekonstruotų katilinių skaičius	2010-2020	UAB „Litesko“ Alytaus energija	31.650	0	0	0	31.650
Regiono šilumos tinklų ir punktų rekonstravimas	Rekonstruotų šilumos tinklų ir punktų, katilinių skaičius	2010-2020	UAB „Litesko“ Alytaus energija	9.400	0	0	0	9.400
Elektros tinklų modernizavimas ir plėtra	Modernizuotų ir naujai įrengtų elektros tinklų ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, AB „Rytų skirstomieji tinklai	4.500	2.250	0	0	2.250
Gamtinių dujų tiekimo tinklų plėtra	Naujai nutiestų gamtinių dujų tinklų ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos UAB „Litesko“	12.000	1.000	2.000	3.000	6.000
Viešojo sektoriaus pastatų katilinių renovavimas ir modernizavimas	Renovuotų ir modernizuotų viešojo sektoriaus pastatų katilinių skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	20.619	2.800	8.530	9.289	0
Lazdijų katilinės modernizavimas	Rekonstruotų katilinių skaičius	2010-2020	UAB „Lazdijų šiluma“	6.000	4.000	0	2.000	0
Bendras lėšų poreikis:				84.169	10.050	10.530	14.289	49.300

3.3. tikslas. Kurti ir modernizuoti ekoinžinerinę infrastruktūrą**Uždavinys: 3.3.1. Gerinti vandens telkinių būklę ir išvalyti užterštas teritorijas**

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Didžiosios Dailidės ežero išvalymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Alytaus m. sav.	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	5.075	1.750	0	3.325	0
Mažosios Dailidės ežero išvalymas ir sutvarkymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Alytaus m. sav.	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	400	60	0	340	0
Dailidės ežerėlio išvalymas ir sutvarkymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Alytaus m. sav.	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	200	30	0	170	0
Talokių ežero išvalymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Alytaus r. sav.	2011	Alytaus r. sav. admin.	1.237	186	0	1.051	0
Karlioniškės ežero išvalymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Varėnos r. sav.	2010	Varėnos r. sav. admin.	340	51	0	289	0
Žiežulio ežero rytinės dalies išvalymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Varėnos r. sav.	2011	Varėnos r. sav. admin.	890	160	0	729	0
Glebo ežero išvalymas	Išvalytų vandens telkinių plotas Varėnos r. sav.	2012	Varėnos r. sav. admin.	820	123	0	697	0

Kitų regiono vandens telkinių išvalymas ir vandens būklės gerinimas	Išvalytų vandens telkinių skaičius ir plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	2.100	300	0	1.800	0
Spernios upelio ir Simno ežero vandens telkinių pritaikymas gerinant vandens telkinių būklę	Vandens telkinių, kuriuose pagerinta jų būklė, skaičius ir jų plotas	2012	Alytaus r. sav. admin.	1.200	200	0	1.000	0
Kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas Daugų, Simno, bei Luksnėnų grupės ežerų ir apyežerių teritorijose, Daugų ežeryno periferinėje zonoje, Žuvinto pelkėje bei apyvelkyje	Natūralaus kraštovaizdžio palaikymo ir stiprinimo skaičius ir plotas ha	2010-2012	Alytaus r. sav. admin.	1.100	100	160	840	0
Melioracijos griovių ir jų statinių rekonstrukcija (Peršokės upelio baseino)	Rekonstruotų melioracijos griovių ilgis ir jų statinių skaičius	2012	Alytaus r. sav. admin.	3.000	2.000	0	1.000	0
Savivaldybės aplinkos monitoringo sistemos sukūrimas ir įgyvendinimas	Sukurtų ir įgyvendintų aplinkos monitoringo sistemų skaičius	2012	Alytaus r. sav. admin.	1.000	200	0	800	0
Užterštų teritorijų tvarkymas ir praeities taršos likvidavimas	Sutvarkytų užterštų teritorijų skaičius ir jų plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	4.500	675	0	3.825	0
Apleistų (bešeimininkių) pastatų ir kitų aplinką žalojančių objektų likvidavimas saugomose teritorijose	Likviduotų apleistų pastatų ir kitų aplinką žalojančių objektų saugomose teritorijose skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	2.550	300	0	2.250	0
Bendras lėšų poreikis:				24.412	6.135	160	18.116	0

Uždavinys: 3.3.2. Renovuoti, modernizuoti ir plėtoti geriamo vandens tiekimo, nuotekų šalinimo tinklus

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Geriamo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų ir siurblių renovavimas, modernizavimas ir plėtra, vandens gerinimo ir geležies šalinimo sistemų įrengimas	Renovuotų ir modernizuotų geriamo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų ilgis km ir siurblių skaičius, įrengtų vandens gerinimo ir geležies šalinimo sistemų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, UAB „Dzūkijos vandenys“, UAB „Druskininkų vandenys“, UAB „Varėnos vandenys“, UAB „Lazdijų vanduo“	213.646	42.122	25.150	138.809	7.565

Naujų vandentiekio ir nuotekų valymo sistemų įrengimas	Naujai įrengtų vandentiekio ir nuotekų valymo sistemų skaičius, jų ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, UAB „Dzūkijos vandenys“, UAB „Druskininkų vandenys“, UAB „Varėnos vandenys“, UAB „Lazdijų vanduo“	63.217	7.793	7.258	47.821	345
Lietaus nuotekų tinklų renovavimas, modernizavimas ir plėtra	Renovuotų ir modernizuotų lietaus nuotekų tinklų ilgis km	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos, UAB „Dzūkijos vandenys“, UAB „Druskininkų vandenys“, UAB „Varėnos vandenys“, UAB „Lazdijų vanduo“	4.870	450	920	3500	0
Alytaus miesto dumblo apdorojimo įrenginių statyba	Pastatyti dumblo apdorojimo įrenginiai	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	37.880	30.300	0	0	7.580
Alytaus miesto nuotekų valyklos dumblo laukų sutvarkymas ir uždarymas	Sutvarkyti nuotekų valyklos dumblo laukai, jų plotas ha	2010-2020	Alytaus m. sav. admin.	10.100	8.080	0	0	2.020
Nemuno aukštupio baseino investicinės programos įgyvendinimas	Įgyvendinta Nemuno aukštupio baseino investicinė programa	2010	Alytaus r. sav. admin.	9.756	1.500	0	8.256	0
Bendras lėšų poreikis:				339.469	90.245	33.328	198.386	17.510

Uždavinys: 3.3.3. Plėtoti atliekų tvarkymo sistemą

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Praeities taršos likvidavimas	Objektų, kuriuose likviduota praeities tarša, skaičius, jų plotas ha	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	3.203	495	0	2.708	0
Projekto „Lietuvos ir Norvegijos savivaldos asociacijų ir savivaldybių bendradarbiavimas diegiant regionines atliekų tvarkymo sistemas ir tvarkant biologiškai skaidžias atliekas“	Įgyvendintų tarptautinių projektų tvarkant atliekas projektų skaičius	2010	Alytaus r. sav. admin.	135	8	0	127	0
Bendras lėšų poreikis:				3.338	503	0	2.835	0

3.4. tikslas. Darniai tvarkyti ir vystyti regiono teritoriją

Uždavinys: 3.4.1. Rengti bendruosius, specialiuosius ir detaliuosius planavimo dokumentus ir kaupti duomenis

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Regiono savivaldybių strateginių plėtros planų atnaujinimas	Atnaujintų regiono savivaldybių strateginių plėtros planų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	5.830	890	0	4.940	0
Regiono miestų, miestelių ir gyvenviečių bendrųjų planų rengimas	Parengtų Regiono miestų, miestelių ir gyvenviečių bendrųjų planų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	13.434	6.200	0	7.234	0
Regiono savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų ir miestelių) išvystymo specialiųjų ir detaliųjų planų parengimas	Parengtų regiono savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų ir miestelių) išvystymo specialiųjų ir detaliųjų planų skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	1.147	318	0	829	0
Gyvenviečių, kaimų ir miestų adresų tvarkymas	Gyvenviečių, kaimų ir miestų, kuriuose sutvarkyti adresai, skaičius	2010-2020	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	9.000	3.000	0	6.000	0
Savivaldybės inžinerinių duomenų banko GIS pagrindu sukūrimas	Sukurtas savivaldybės inžinerinių duomenų bankas GIS pagrindu	2011	Druskininkų sav. admin.	50	50	0	0	0
Bendras lėšų poreikis:				29.461	10.458	0	19.003	0

Uždavinys: 3.4.2. Plėtoti aplinkosauginį švietimą

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
					Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privatios lėšos
Aplinkosauginių iniciatyvų ir projektų rėmimas	Paremtų aplinkosauginių iniciatyvų ir projektų skaičius	2017	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	250	50	200	0	0
Aplinkosauginio mokymo ir švietimo programų parengimas ir įgyvendinimas	Programų, asmenų dalyvavusių jų įgyvendinime skaičius	2014	Alytaus regiono savivaldybių administracijos	50	50	0	0	0
Bendras lėšų poreikis:				300	100	200	0	0

II.4. Alytaus regiono plėtros plano įgyvendinimo biudžetas

Planuojamas Alytaus regiono plėtros plano įgyvendinimo biudžetas pateiktas žemiau esančiose lentelėse. Jis sudarytas atsižvelgiant į II.3 skyriuje pateiktą priemonių planą.

II.4.1. lentelė. Alytaus regiono prioritetų pasiekimo biudžetas

Prioritetas	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
		Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privačios lėšos
1 Prioritetas. KONKURENCINGA EKONOMIKA	1.995.832	324.159	91.809	1.570.772	9.092
2 Prioritetas. DARNI BENDRUOMENĖ	546.765	171.229	142.615	232.721	200
3 Prioritetas. SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA	1.205.996	279.385	224.605	616.446	85.560
Bendras lėšų poreikis:	3.748.593	774.773	459.029	2.419.939	94.852

II.4.2. lentelė. Alytaus regiono strateginių tikslų pasiekimo biudžetas

Tikslai	Lėšų poreikis, tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai			
		Savivaldybės lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES fondai, kita užsienio valstybių parama	Privačios lėšos
1 Prioritetas. KONKURENCINGA EKONOMIKA					
1.1. Tikslas. Gerinti verslo ir investicinę aplinką	76.806	32.161	3.370	41.050	225
1.2. Tikslas: plėtoti savitą turizmo ir rekreacijos sistemą	1.431.676	210.739	28.541	1.187.084	5.312
1.3. Tikslas: darniai plėtoti Dzūkijos kaimą	487.350	81.259	59.898	342.638	3.555
Bendras lėšų poreikis:	1.995.832	324.159	91.809	1.570.772	9.092
2 Prioritetas. DARNI BENDRUOMENĖ					
2.1. Tikslas: Gerinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę ir prieinamumą	136.827	35.834	38.803	62.190	0
2.2. Tikslas: Gerinti sveikatos ir socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą	85.639	10.363	25.553	49.723	0
2.3. Tikslas: Didinti gebėjimus prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių	64.134	25.124	5.721	33.289	0
2.4. Tikslas: Plėtoti kultūros ir sporto infrastruktūrą ir paslaugas	260.165	99.908	72.538	87.519	200
Bendras lėšų poreikis:	546.765	171.229	142.615	232.721	200
3 Prioritetas. SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA					
3.1. Tikslas: Gerinti susisiekimo infrastruktūrą ir gyvenamosios aplinkos būklę	701.278	157.754	178.312	346.862	18.350
3.2. Tikslas: Modernizuoti energetikos infrastruktūrą	107.738	14.190	12.605	31.243	49.700
3.3. Tikslas: Kurti ir modernizuoti ekoinžinerinę infrastruktūrą	367.219	96.883	33.488	219.338	17.510
3.4. Tikslas: Darniai tvarkyti ir vystyti regiono teritoriją	29.761	10.558	200	19.003	0
Bendras lėšų poreikis:	1.205.996	279.385	224.605	616.446	85.560

III. ALYTAUS REGIONO PLĖTROS PLANO ĮGYVENDINIMAS IR ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

III.1. Plano įgyvendinimo stebėsenos aprašas

Alytaus regiono plėtros iki 2020 metų plano įgyvendinimo koordinavimą, vadovaujantis Regioninės plėtros įstatymu, vykdo:

1. Alytaus apskrities viršininko administracija – iki 2010 birželio 30 d. ;
2. Vidaus reikalų ministerija – nuo 2010 liepos 1 d. iki gruodžio 31 d.;
3. Įgaliota institucija prie Vidaus reikalų ministerijos. – nuo 2011 m. sausio 1 d.

Planą taip pat įgyvendina Alytaus apskrities– Alytaus miesto bei rajono, Varėnos, Lazdijų rajonų ir Druskininkų savivaldybės.

Sprendimus dėl plano įgyvendinimo įvertinimo ir plano pakeitimo priima Alytaus regiono plėtros taryba, atsižvelgdama į Alytaus apskrities viršininko administracijos ir apskrities savivaldybių siūlymus bei konsultuodamasi su socialiniais ekonominiais partneriais, taip užtikrindama valdžios, bendruomenių ir verslo struktūrų bendradarbiavimą.

Už plano įgyvendinimo koordinavimą atsakinga institucija kasmet pagal Alytaus apskrities savivaldybių pateiktą informaciją bei pagal Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtus oficialius statistinius duomenis parengia Alytaus regiono plėtros iki 2020 metų plano įgyvendinimo ataskaitą už praėjusius metus. Šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie įgyvendintas ir įgyvendinamas priemones, taip pat apie artimiausiu metu numatomas įgyvendinti priemones bei apie plano įgyvendinimo poveikį regiono plėtrai, atsižvelgiant į oficialius statistinius duomenis. Ataskaitoje taip pat pateikiami siūlymai dėl regiono plano tikslinimo ar atnaujinimo. Planą iš esmės numatoma atnaujinti kas 3 metus. Už plano įgyvendinimo koordinavimą atsakinga institucija turi inicijuoti Alytaus regiono plėtros iki 2020 metų plano atnaujinimą.

Plano įgyvendinimui gali būti rengiamos sektorinės regiono plėtros strategijos, kurios detalizuotų Alytaus regiono plėtros iki 2020 metų plano prioritetų, jų tikslų bei uždavinių įgyvendinimą. Šių strategijų ar programų įgyvendinimo laikotarpis turi būti suderintas su plano įgyvendinimo laikotarpiu. Taip pat plano įgyvendinimui gali būti rengiamos investicijų ar priemonių planai bei programos, kurių įgyvendinimas apimtų 3 metų laikotarpį. Šie planavimo dokumentai gali būti rengiami atsižvelgiant į numatomus finansavimo šaltinius (pvz., ES struktūrinių fondų paramos panaudojimo regiono projektų sąrašai), sektorius (pvz., smulkaus ir vidutinio verslo, turizmo plėtros programa), siekiant detalizuoti ir išdėstyti laike regiono plėtros plano įgyvendinimo priemones.

III.2. Plano įgyvendinimo stebėsenos vertinimo kriterijai ir rodikliai

Regiono plėtros plano įgyvendinimo stebėsenai vykdyti nustatyti prioritetų, tikslų ir uždavinių vertinimo kriterijai. Siekiant įmanomai supaprastinti plano stebėsenos sistemą ir padaryti ją regiono plėtros plano tobulinimo instrumentu, vertinimo kriterijai ir rodikliai buvo parinkti atsižvelgiant į jų apskaičiavimo sudėtingumą ir jų suderinamumą su kitų valstybės ir savivaldybės planavimo dokumentų stebėsenos rodikliais.

Plano įgyvendinimo stebėsenos vertinimo kriterijams ir rodikliais taip pat buvo nustatytos esamos regiono situacijos reikšmės ir siekiami rezultatai plano įgyvendinimo laikotarpio pabaigoje – 2020 metais. Prioritetams nustatyti efekto, tikslams – rezultato, o uždaviniams – produkto vertinimo kriterijai. Esamos regiono situacijos rodikliai yra pateikti už 2008, 2009 metų pabaigai arba 2010 m. pradžiai.

III.1.1 lentelė. Prioritetų įgyvendinimo vertinimo (efekto) kriterijai

Eil. Nr.	Prioritetas	Vertinimo kriterijus/rodiklis	Esama situacija	Siekiamas rodiklis 2020 m.
1.	1 Prioritetas. KONKURENCINGA EKONOMIKA	Bendrasis vidaus produktas tenkantis vienam regiono gyventojui palyginti su šalies vidurkiu	22.057 tūkst. Lt (66,6 proc.) (2008 m.)	90,0 proc.
		Regionė sukurta šalies BVP dalis	3,4 proc. (2008 m.)	6 proc.
2.	2 Prioritetas. DARNI BENDRUOMENĖ	Vidutinis metinis registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis regione palyginti su šalies vidurkiu	15,6 proc. (113,8 proc.) (2009 m.)	100,0
		Vidutinės disponuojamosios pajamos vienam regiono namų ūkio nariui per mėnesį palyginti su šalies vidurkiu, proc.	806,2 Lt (81,6 proc.) (2008 m.)	95,0 proc.
3.	3 Prioritetas. SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA	Šiuokšles rūšiuojančių asmenų dalis, proc.	38 proc. (2009 m.)	60 proc.
		Išleista nepakankamai išvalytų nuotekų	40,6 tūkst. kūb. M. (2008 m.)	0 tūkst. kūb. m
		Išmestų teršalų kiekis tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui, kg .	244 kg (2008 m.)	0 kg

III.1.2 lentelė. Tikslų įgyvendinimo vertinimo (rezultato) kriterijai

Eil. Nr.	Tikslas	Vertinimo kriterijus	Esama situacija	Siekiamas rodiklis 2020 m.
1. Prioritetas. KONKURENCINGA EKONOMIKA				
1.1.	1.1. Tikslas. Gerinti verslo ir investicinę aplinką	Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam regiono gyventojui palyginti su šalies vidurkiu	1.994 Lt (19,9 proc.) (2010 m.)	25 proc.
		Materialinės investicijos tenkančios vienam regiono gyventojui palyginti su šalies vidurkiu	4.560 Lt (58,6 proc.) (2008 m.)	80 proc.
		Veikiančių ūkio subjektų skaičius tenkančių 10.000 gyventojų, palyginti su šalies vidurkiu	179,6 vnt. (74 proc.) (2008 m.)	100 proc.
1.2.	1.2. Tikslas. Plėtoti savitą turizmo ir rekreacijos sistemą	Apgyvendintų svečių apgyvendinimo paslaugas teikiančiose įstaigose skaičiaus, palyginti su šalies vidurkiu.	216.607 asm. (11,9 proc.) (2008 m.)	20 proc.
1.3.	1.3. Tikslas. Darniai plėtoti Dzūkijos kaimą	Igyvendintų projektų, kuriais modernizuota kaimo vietovėse bendruomeninė infrastruktūra. skaičius.	x	50 vnt.
		Kaimo bendruomenių dalis vykdančių projektinę veiklą, proc.	x	90 proc.

		Ne žemės ūkio srityje užimtųjų kaimo gyventojų dalis, proc.	x	70 proc.
2. Prioritetas. DARNI BENDRUOMENĖ				
2.1.	2.1. Tikslas. Gerinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę ir prieinamumą	Vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programas (proc.)	53,4 proc. (56,3 proc.) (2008 m.)	75 proc.
		Profesinių mokyklų mokinių skaičius	3.354 asm. (2008-2009 m.m.)	4.000 asm.
2.2.	2.2. Tikslas. Gerinti sveikatos ir socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą	Nestacionariomis socialinėmis paslaugomis besinaudojančių gyventojų dalis palyginti su visais socialinėmis paslaugomis besinaudojančiais gyventojais	x	30 proc.
		Socialinės rizikos šeimų skaičius	591 šeimų (2008 m.)	300 šeimų
		Gyventojų, sergančių lėtinėmis ligomis ar turinčių ilgalaikių sveikatos sutrikimų, dalis, proc.	55,4 proc. (2005 m.)	45 proc.
		Vidutinė gyvenimo trukmė	71,54 m. (2008 m.)	79 m.
2.3.	2.3. Tikslas. Didinti gebėjimus prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių	Žemesnį išsilavinimą (ISCED 1,2) turinčių asmenų skaičius, tenkantis 10.000 gyventojų	350 asm. (2008 m.)	300 asm.
		Namų ūkiai turintys interneto prieigą, proc.	39,9 proc. (2009 m.)	70 proc.
2.4.	2.4. Tikslas. Plėtoti kultūros ir sporto infrastruktūrą ir paslaugas	Igyvendintų projektų, kuriais modernizuoti, rekonstruoti kultūros ir sporto infrastruktūros objektai, skaičius.	x	50
3. Prioritetas. SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA				
3.1.	3.1. Tikslas. Gerinti susisiekimo infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos būklę	Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga dalis, proc.	14,08 proc. (2008 m.)	25 proc.
		Žvyro kelių ilgis, vietinės reikšmės automobilių keliuose, km	2.558 km	2.000 km
3.2.	3.2. Tikslas. Modernizuoti energetikos infrastruktūrą	Renovuotų daugiabučių namų dalis, proc.	x	20 proc.
3.3.	3.3. Tikslas. Kurti ir modernizuoti ekoinžinerinę infrastruktūrą	Ekoinžinerinę infrastruktūrą kuriančių, modernizuojančių projektų skaičius	x	50
3.4.	3.4. tikslas. Darniai tvarkyti ir vystyti regiono teritoriją	Savivaldybių, turinčių galiojančius savivaldybių teritorijų planavimo dokumentus, dalis, proc.	x	100 proc.
		Igyvendintų aplinkosauginių projektų skaičius	x	50 vnt

III.1.3 lentelė. Uždavinių įgyvendinimo vertinimo (produkto) kriterijai

Eil. Nr.	Uždavinys	Vertinimo kriterijus	Esama situacija	Siekiamas rodiklis 2020 m.
1. Prioritetas. KONKURENCINGA EKONOMIKA				
1.1.	1.1. tikslas. Gerinti verslo ir investicinę aplinką			
1.1.1.	1.1.1. Uždavinys: Sudaryti palankias sąlygas verslo plėtrai	Tiesioginės užsienio investicijos metų pradžioje, mln.Lt,	345,7 mln. Lt (2010 m.)	600 mln. Lt
		Materialinės investicijos, tūkst. Lt	802.923 tūkst. Lt (2008 m.)	1.300.000 tūkst. Lt
		Lietuviškos kilmės prekių eksportas, mln.Lt	693,6 mln. Lt (2009 m.)	1.300 mln. Lt
1.1.2.	1.1.2. Uždavinys: Gerinti viešųjų paslaugų verslui teikimo kokybę	Verslo informacinių centrų kasmet aptarnaujamų įmonių skaičius Alytaus regione	x	700 vnt.
		Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius Alytaus regione	2.080 vnt. (2010 m.)	4.500 vnt.
1.1.3.	1.1.3. Uždavinys: Aktyvinti mokslo ir verslo partnerystę	Darbuotojai, dalyvaujantys MTTP aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose	18 asm. (2008 m.)	300 asm.
		Kurortologijos ir naujų tyrimų skaičius	x	10 vnt.
		Ūkio subjektų skaičius dalyvaujančių kurorto paslaugų klasteryje	x	50 vnt.
1.2.	1.2. tikslas. Plėtoti savitą turizmo ir rekreacijos sistemą			
1.2.1.	1.2.1. Uždavinys: Plėtoti viešąją turizmo infrastruktūrą ir rekreacines teritorijas	Apgyvendintų svečių skaičius Alytaus regione	216.607 asm. (2008 m.)	450.000 asm.
		Suteikta nakvynių Alytaus regione	1.007.696 vnt. (2008 m.)	2.000.000 vnt.
		Poilsiautojų skaičius kaimo turizmo sodybose	29,6 tūkst. asm. (2009 m.)	100 asm.
1.2.2.	1.2.2. Uždavinys. Kurti vieningą turizmo informacinę infrastruktūrą ir bendrus maršrutus	Alytaus regiono turizmo informacijos centruose aptarnautų interesantų skaičius	54.775 asm. (2009 m.)	350.000 asm.
		Vietinių vienadienių lankytojų kelionių skaičius Alytaus regione, tūkst.	1.283,6 vnt. (2008 m.)	2.500 vnt.
		Vietinių vienadienių lankytojų kelionių išlaidos Alytaus regione, mln. Lt	61,9 mln. Lt (2008 m.)	120 mln. Lt
1.2.3.	1.2.3. Uždavinys. Formuoti Alytaus, kaip savito ir patrauklaus regiono, įvaizdį	Priemonių, formuojančių Alytaus, kaip savito ir patrauklaus regiono, įvaizdį, skaičius	x	40 vnt.
1.3.	1.3. tikslas. Darniai plėtoti Dzūkijos kaimą			
1.3.1.	1.3.3. Uždavinys:	Įgyvendintų žemės ūkio ir kaimo	x	50 vnt.

Eil. Nr.	Uždavinys	Vertinimo kriterijus	Esama situacija	Siekiamas rodiklis 2020 m.
	Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją	inžinerinių tinklų infrastruktūros tobulinimo projektų skaičius		
		Modernizuotų ir pastatytų kaimo kultūros įstaigų skaičius	X	10 vnt.
		Bendruomeninės infrastruktūros modernizavimo ir gyvenamosios aplinkos gerinimo projektų skaičius	x	20 vnt.
1.3.2.	1.3.2. Uždavinys: Skatinti kaimo bendruomenių iniciatyvas	Parengtų ir įgyvendintų vietos veiklos grupių strategijų projektų skaičius	x	30 vnt
		Kaimo gyventojų turinčių kompiuterinį raštingumą dalis, proc.	x	80 proc.
		Paremtų bendruomenių renginių skaičius	x	100 vnt.
		Įsteigtų tradicinių amatų centrų ir kaimelių skaičius	x	5 vnt.
1.3.3.	1.3.3. Uždavinys: Skatinti ūkinės veiklos diversifikaciją	Asmenų ir įsteigtų įmonių, užsiimančių kita nei žemės ūkio veikla, skaičius	x	1.000 vnt.
		Asmenų, gavusių konsultacijas kaimo verslų plėtrai bei dalyvavusių kitose verslumo ugdymo priemonėse, skaičius	x	3.000 asm.
2. Prioritetas. DARNI BENDRUOMENĖ				
2.1.	2.1. tikslas. Gerinti švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę ir prieinamumą			
2.1.1.	2.1.1 Uždavinys: Renovuoti, modernizuoti ir plėsti švietimo ir ugdymo paslaugų infrastruktūrą	Pastatytų arba renovuotų bendrojo lavinimo mokyklų skaičius	x	30 vnt.
		Įrengtų universalių, daugiafunkcinių centrų skaičius	x	7 vnt.
2.1.2.	2.1.2. Uždavinys: Didinti teikiamų švietimo ir ugdymo paslaugų kokybę bei personalo kompetenciją	Vaikų, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programas (proc.)	53,4 proc. (2008 m.)	75 proc.
		Profesinių mokyklų mokinių skaičius	3.354 asm. (2008 – 2009 m.m.)	4.000 asm.
2.2.	2.2. tikslas. Gerinti sveikatos ir socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą			
2.2.1.	2.2.1. Uždavinys: Renovuoti, modernizuoti ir plėsti sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems įstaigų infrastruktūrą	Renovuotų, modernizuotų sveikatos, socialinių paslaugų įstaigų, įskaitant ir paslaugų neįgaliesiems, dalis, proc.	x	80 proc.
		Atnaujintų, rekonstruotų, išplėstų sveikatos įstaigų skaičius	x	10 vnt.
2.2.2.	2.2.2. Uždavinys: Didinti teikiamų sveikatos, socialinių paslaugų ir paslaugų neįgaliesiems kokybę	Naujų neįgaliųjų integracijos į visuomenę ir darbo rinką programų skaičius	x	4 vnt.
		Savivaldybių ir savanoriškų iniciatyvų bendradarbiavimo projektų skaičius socialiai pažeidžiamų grupių ir neįgaliųjų asmenų integravimo srityje	x	15 vnt.
		Socialines paslaugas į namus gavusių neįgaliųjų asmenų dalis, proc.	x	100 proc.

Eil. Nr.	Uždavinys	Vertinimo kriterijus	Esama situacija	Siekiamas rodiklis 2020 m.
2.3.	2.3. tikslas. Didinti gebėjimus prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių			
2.3.1.	2.3.1. Uždavinys: Sudaryti sąlygas informacinės visuomenės plėtrai	Viešo interneto prieigų kaimo vietovėse skaičius	x	150 vnt.
		Pagrindinės viešosios ir administracinės paslaugos, perkeltos į elektroninę erdvę sudaro šią nurodytųjų paslaugų dalį, proc.	x	80 proc.
		Plačiajuosčio ryšio skverbtis, proc.	x	50 proc.
		Savivaldybių įstaigų, institucijų prijungtų prie bendro duomenų tinklo, proc.	x	95 proc.
		Naujų elektroninių paslaugų skaičius bibliotekose	x	10 vnt.
2.3.2.	2.3.2. Uždavinys: Didinti valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų, įmonių darbuotojų gebėjimus	Savivaldybių administracijų darbuotojų, dalyvavusių administracinių ir viešųjų paslaugų teikimo gebėjimų stiprinimui organizuotose priemonėse, skaičius	x	500 asm.
		Socialinių darbuotojų ir socialinės paramos dalyvių dalis kvalifikacijos kėlimo programose, proc.	x	90 proc.
2.3.3.	2.3.3. Uždavinys: Gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių didinimas, proaktyvumo ugdymas	Gyventojai, kurie naudojami elektroniniu būdu teikiamomis viešosiomis paslaugomis, sudaro šią visų šalies gyventojų dalį	x	65 proc.
2.4	2.4. tikslas. Plėtoti kultūros ir sporto infrastruktūrą ir paslaugas			
2.4.1.	2.4.1. Uždavinys: Plėtoti ir modernizuoti sporto infrastruktūrą ir didinti jo patrauklumą	Sporto varžybų ir sveikatingumo renginių dalyvių skaičius 1000 gyventojų	415,93 asm. (2008 m.)	500 asm.
		Atnaujintos, naujai įrengtos viešosios infrastruktūros, skirtos fiziniam aktyvumui skaičius	x	50 vnt.
2.4.2.	2.4.2. Uždavinys: Didinti etnokultūros patrauklumą ir stiprinti kultūros potencialą	Mėgėjų meno kolektyvų dalyvių skaičius 1000 gyventojų	19,80 asm. (2008 m.)	40
		Paremtų etnokultūros renginių ir kitų projektų skaičius	x	100 vnt.
2.4.3	2.4.3 Uždavinys: Saugoti, puoselėti ir visuomenės poreikiams pritaikyti kultūros vertybes	Atnaujintų kultūros paveldo objektų skaičius	x	18 vnt.
		Įrengtų tradicinių amatų centrų skaičius	x	5 vnt.
3. Prioritetas. SAUGI, ŠVARI IR PATOGI GYVENTI APLINKA				
3.1.	3.1. tikslas. Gerinti susisiekimo infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos būklę			
3.1.1.	3.1.1. Uždavinys: Plėtoti susisiekimo	Rekonstruotų, sutvarkytų gatvių, kelių, tiltų dalis, proc.	x	75 proc.

Eil. Nr.	Uždavinys	Vertinimo kriterijus	Esama situacija	Siekiamas rodiklis 2020 m.
	infrastruktūrą	Modernizuotų ir naujai įdiegtų eismo saugumo ir eismo reguliavimo priemonių skaičius	x	200 vnt.
3.1.2.	3.1.2. Uždavinys: Gerinti gyvenamosios ir viešosios bendro naudojimo aplinkos kokybę	Gyvenamosios aplinkos ir viešosios bendro naudojimo aplinkos gerinimo projektų skaičius	x	30 vnt.
3.2.	3.2. tikslas. Modernizuoti energetikos infrastruktūrą			
3.2.1.	3.2.1. Uždavinys. Didinti energijos vartojimo efektyvumą viešojo sektoriaus pastatuose ir daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose	Renovuotų daugiabučių namų dalis, proc.	x	20 proc.
		Šilumos energijos technologiniai nuostoliai tinkluose, proc.	x	15 proc.
3.2.2.	3.2.2. Uždavinys. Renovuoti, modernizuoti ir plėtoti energetikos ūkį	Atsinaujinančių energijos išteklių dalis bendrame kuro balanse, proc.	x	20,0 proc.
3.3.	3.3. tikslas. Kurti ir modernizuoti ekoinžinerinę infrastruktūrą			
3.3.1.	3.3.1. Uždavinys. Gerinti vandens telkinių būklę ir išvalyti užterštas teritorijas	Išvalytų tvenkinių ir kitų vandens telkinių, sutvarkytų pakrančių zonų skaičius, plotas ha	x	25 ha
3.3.2.	3.3.2. Uždavinys. Renovuoti, modernizuoti ir plėtoti geriamo vandens tiekimo, nuotekų šalinimo tinklus	Įrengtų (rekonstruotų) geriamojo vandens gerinimo stočių skaičius	x	5 vnt.
		Rekonstruotų buitinių nuotekų valymo įrenginių skaičius	x	15 vnt.
		Prie centralizuotų vandens ir nuotekų tinklų naujai prisijungusių vartotojų dalis, proc.	x	85 proc.
3.3.3.	3.3.3. Uždavinys. Plėtoti atliekų tvarkymo sistemą	Gyventojų dalis, rūšiuojanti atliekas, proc.	38 proc. (2009 m.)	60 proc.
3.4.	3.4. tikslas. Darniai tvarkyti ir vystyti regiono teritoriją			
3.4.1.	3.4.1. Uždavinys. Bendrųjų, specialiųjų ir detaliųjų planavimo dokumentų rengimas ir duomenų kaupimas	Savivaldybių teritorijų ir jų dalių (miestų ir miestelių) atnaujintų bendrųjų, specialiųjų ir kt. planavimo dokumentų skaičius	x	20 vnt.
3.4.2.	3.4.2. Plėtoti aplinkosauginį švietimą	Parengtų aplinkosauginio švietimo programų skaičius	x	4 vnt.
		Inicijuotų ir paremtų aplinkosauginių renginių ir kitų projektų skaičius	x	20 vnt.

IV. PLANO SUDERINAMUMAS SU EUROPOS SAJUNGOS IR NACIONALINIAIS STRATEGINIAIS DOKUMENTAIS

IV.1. Suderinamumas su ES strateginiais dokumentais

Alytaus regiono plėtros planas yra suderintas su įvairiais ES strateginiais dokumentais. Visų pirma, tai 2005 metais ES Vadovų Tarybos susitikime atnaujinta Lisabonos strategija, kurioje, siekiant paversti Europą dinamiška ir konkurencinga erdve, patrauklia investuoti ir dirbti, dabar daugiau dėmesio teikiama ūkio augimui ir darbo vietų kūrimui. Skatinant regiono ūkio plėtrą, būtina žinias paversti pridėtine verte, todėl Lisabonos strategijoje yra išskirti keli svarbūs veiksniai, kurie apima žinias ir išsilavinimą bei inovacijas ir technologijų plėtrą, kurioms regiono plėtros skiriamas didelis dėmesys. Siekiant Alytaus regiono ūkio plėtros ir ekonomikos augimo, taip pat pabrėžiama būtinybė skatinti mokymąsi visą gyvenimą, sudaryti geresnes sąlygas mažųjų ir vidutinių įmonių plėtrai, daugiau dėmesio skirti gamtos apsaugai. Siekiant socialinės sanglaudos, prioritetinės kryptys yra užimtumo skatinimas bei naujų darbo vietų kūrimas ir jų kokybės gerinimas, investicijų į žmogiškuosius išteklius didinimas, socialinės apsaugos modernizavimas, tolygaus informacinių ir ryšių technologijų tinklo kūrimas.

Visi šie atnaujintoje Lisabonos strategijoje išskirti tikslai dera su Alytaus regiono plėtros prioritetais.

Lisabonos strategijai įgyvendinti buvo parengtos ir patvirtintos Jungtinės ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo gairės, kuriose numatytos veiklos kryptys makroekonomikos, mikroekonomikos ir užimtumo srityse. Remdamasi šiomis gairėmis Lietuva parengė Nacionalinę Lisabonos strategijos įgyvendinimo programą. Nacionalinėje programoje nustatyti nacionaliniai prioritetai, tikslai ir uždaviniai bei priemonės tikslams pasiekti ir uždaviniams išspręsti. Nacionaliniai Lisabonos programos prioritetai yra šie:

1. Išlaikyti spartų ūkio (ekonomikos) augimą ir makroekonominį stabilumą ir siekti visateisės narystės Ekonominėje ir pinigų sąjungoje.
2. Skatinti Lietuvos įmonių konkurencingumą.
3. Skatinti užimtumą ir investicijas į žmogiškąjį kapitalą.

Alytaus regiono plėtros planas dera su Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos prioritetais, tikslais ir uždaviniais bei su konkrečiomis priemonėmis, kurioms įgyvendinti reikia ES struktūrinės paramos. Toliau rengiant Alytaus regiono plėtros plano priemones bus atsižvelgiama į atitinkamas Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos nuostatas įvairiose srityse. Kadangi ši programa yra platesnės apimties (ją sudaro ne tik investicinės, bet ir teisinės, administracinės ir kitokios priemonės), ji iš dalies sudaro 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos programavimo aplinką, kurios pokyčiai sudarytų palankesnes sąlygas efektyviai panaudoti ES struktūrinės paramos investicijas įvairiose Alytaus regiono ūkio srityse.

Alytaus regiono plėtros planas dera ir su Bendrijos strateginių gairių „Ekonomikos augimą ir darbo vietas remianti sanglaudos politika“ (2007–2013 m.) projektu. Valstybėms narėms ir regionams, kurie gaus ES struktūrinę paramą pagal naują konvergencijos tikslą, numatyta, kad svarbiausias uždavinys bus skatinti ūkio augimo potencialą tam, kad būtų palaikoma ar pasiekta aukšta ūkio augimo norma. Tai būtina dėl išsivystymo netolygumų padidėjimo po ES plėtros ir ilgojo laikotarpio pastangų, kurios reikalingos šiems netolygumams sumažinti, pobūdžio. Todėl Alytaus regiono plėtros plane įgyvendinti daugiausia dėmesio teikiama ūkio augimui skatinti, koncentruojant investicijas į tam tikras „proveržio“ sritis: mokslinius tyrimus ir inovacijas bei švietimą.

Siūlomi Alytaus regiono plėtros prioritetai visiškai suderinti su minėtų Bendrijos strateginių gairių bendromis ir specifinėmis gairėmis. Derinimo metu buvo atsižvelgta į esamos Alytaus regiono būklės ir tendencijų analizės, SSGG analizės, netolygumų ir struktūrinių rodiklių analizės rezultatus, kurie irgi daro didelį poveikį tinkamų investicijų pasirinkimui 2010–2013 m. laikotarpiui.

2010 m. kovą ES Komisija paskelbė komunikatą „2020 m. Europa: Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija“. Tai vienas pirmųjų ES oficialių dokumentų kuris apibrėžia pirmines visos ES vystymosi gaires laikotarpiui iki 2020 metų. Europos Sąjungos valstybėms narėms siūloma tolimesnę ekonominę politiką labiau sutelkti ties žiniomis ir inovacijomis, efektyvesniu žaliavų naudojimu ir priemonėmis, kurios skatintų aukštą užimtumą.

Šioje strategijoje išskelti trys vienas kitą papildantys prioritetai:

1. Pažangus augimas: žiniomis ir inovacijomis pagrįsto ūkio vystymas.
2. Tvarus augimas: tausiau išteklius naudojančio, ekologiškesnio ir konkurencingesnio ūkio skatinimas.
3. Integracinis augimas: didelio užimtumo ūkio, kuriame užtikrinta socialinė ir teritorinė sanglauda, skatinimas.

Kad pasiektume šiuos prioritetus, Komisija siūlo 2020 m. Europos darbotvarkę, kurią sudaro kelios pavyzdinės iniciatyvos:

1. **„Inovacijų sąjunga“** – mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros politika perorientuojama taip, kad būtų sprendžiami svarbiausi uždaviniai ir kartu mažinamas atotrūkis tarp mokslo ir rinkos, kad gamintojai galėtų naudotis išradimais. Pavyzdžiui, įvedus Bendrijos patentą, įmonės kasmet sutaupytų 289 mln. EUR.
2. **„Judrus jaunimas“** – siekiama pagerinti Europos aukštojo mokslo sistemos kokybę ir sustiprinti jos tarptautinį patrauklumą skatinant studentų ir stažuotojų judrumą. Konkretus pavyzdys: visiems europiečiams turėtų būti suteikta daugiau galimybių įsidarbinti visose valstybėse narėse, o profesinė kvalifikacija ir patirtis turėtų būti tinkamai pripažįstama.
3. **„Europos skaitmeninė darbotvarė“** – siekiama, kad bendra skaitmeninė rinka, grindžiama itin sparčiu internetu, duotų tvarios ekonominės ir socialinės naudos. 2013 m. visi europiečiai turėtų turėti prieigą prie sparčiojo interneto.
4. **„Tausiai išteklius naudojanti Europa“** – remiamas perėjimas prie tausios ir mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos. Europa turi toliau siekti savo 2020 m. energijos gamybos, efektyvumo ir vartojimo tikslų. Taip naftos ir dujų importas iki 2020 m. sumažėtų 60 mlrd. EUR.
5. **„Ekologiškam augimui skirta pramonės politika“** – siekiama, kad pasibaigus krizei ES pramonės bazė būtų konkurencinga pasaulyje, kad būtų skatinamas verslumas ir ugdomi nauji įgūdžiai. Taip sukurtume milijonus naujų darbo vietų.
6. **„Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarė“** – sudaromos sąlygos modernizuoti darbo rinkas, kad būtų didinamas užimtumas ir užtikrinimas mūsų socialinių modelių tvarumas, kai į pensiją išeis pokario demografinio sprogo karto atstovai; ir
7. **„Europos kovos su skurdu veiksmai“** – užtikrinama ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, kurios siekiama padedant neturtingiems ir socialiai atskirtiems asmenims ir suteikiant jiems daugiau galimybių aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime.

Šių ES iniciatyvų įgyvendinimas – visuotinis prioritetas, todėl veiksmyų reikės imtis visiems: ES valstybėms narėms, vietos ir regioninėms valdžios institucijoms.

IV.2. Suderinamumas su nacionaliniais strateginiais dokumentais

Alytaus regiono plėtros prioritetai suderinti su pagrindiniais šalies ūkio strateginiais dokumentais. Tai visų pirma, su Valstybės ilgalaikės raidos strategija (iki 2015 m.), patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187, o taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 853 patvirtintą Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 m. ilgalaikę strategiją ir Nacionaline Lisabonos strategijos įgyvendinimo programa.

Alytaus regiono plėtros prioritetai suderinti su kitais nacionaliniais ilgalaikiais strateginiais dokumentais (Lietuvos Respublikos teritorijos bendroju planu, Nacionaline darnaus vystymosi strategija, Regioninės politikos iki 2013 m. strategija ir įvairių sektorių strategijomis). Rengiant priemones pagal visus tris Alytaus regiono plėtros prioritetus, kurių įgyvendinimas bus finansuojamas iš ES struktūrinės paramos lėšų 2010–2020 m. laikotarpiu, jų turinys bus derinamas ne tik su šia strategija ir minėtomis Valstybės ilgalaikės raidos strategijos kryptimis (jau žemesniu lygiu), bet ir atskiromis nacionalinėmis įvairių ūkio sričių strategijomis, įskaitant Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą bei Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų nacionalinį planą (žr. lentelę).

IV.2.1. lentelė. Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su nacionalinių strateginių dokumentų nuostatomis

Teisės akto pavadinimas	Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su dokumento nuostatomis
Nacionalinė darnaus vystymosi strategija	<p>Bendrasis darnaus vystymosi strateginis tikslas – suderinti aplinkosaugos, ekonominio ir socialinio vystymosi interesus, užtikrinti įvairią ir sveiką aplinką, efektyvų gamtos išteklių naudojimą, visuotinę ekonominę visuomenės gerovę, stiprias socialines garantijas ir per Strategijos įgyvendinimo laikotarpį (iki 2020 m.) pagal ekonominius, socialinius ir gamtos išteklių naudojimo efektyvumo rodiklius pasiekti esamą ES valstybių vidurkį, o pagal aplinkos taršos rodiklius neviršyti ES leistinių normatyvų, įgyvendinti tarptautinių konvencijų, ribojančių aplinkos taršą ir poveikį pasaulio klimatui, reikalavimus.</p> <p>Rengiant Alytaus regiono plėtros strateginis planas orientuotas į šiuos Lietuvos darnaus vystymosi strategijoje išskeltus svarbius darnaus vystymosi prioritetus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Socialinių ir ekonominių skirtumų tarp regionų ir regionų viduje mažinimas išsaugant jų savitumą; 2. Pagrindinių ūkio šakų poveikio aplinkai mažinimas; 3. Užimtumo didinimas, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas; 4. Geresnė biologinės įvairovės apsauga; 5. Geresnė kraštovaizdžio apsauga ir racionalus tvarkymas; 6. Kultūrinio savitumo išsaugojimas.
Valstybės ilgalaikės raidos strategija	<p>Valstybės ilgalaikės raidos strategijos pagrindinis tikslas – sukurti aplinką plėtoti šalies materialinei ir dvasinei gerovei, kurią apibendrintai nusako žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika.</p> <p>Valstybės ilgalaikės raidos strategijos prioritetai yra šie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Žinių visuomenė (apima mokslo ir švietimo, gyventojų kompetencijos, valstybės valdymo ir savivaldos bei kultūros kryptis). 2. Konkurencinga ekonomika (apima pramonės ir verslo, energetikos, transporto ir tranzito, žinių ekonomikos ir elektroninio verslo, kaimo ir žemės ūkio plėtros, finansų politikos, regionų plėtros ir turizmo kryptis). 3. Saugi visuomenė (apima aplinkos apsaugos, krašto apsaugos, viešojo saugumo, socialinės apsaugos, sveikatos apsaugos, užsienio politikos ir teisėkūros kryptis).

Teisės akto pavadinimas	Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su dokumento nuostatomis
Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų strategija	Pagrindiniai Lietuvos ekonominės politikos tikslai yra stabili makroekonominė aplinka, žemas nedarbo lygis, stabilios kainos bei spartus ekonomikos augimas. Strateginiai tikslai svarbūs Alytaus regionui: stabiliai ir subalansuotai plėtoti kaimą, siekiant užtikrinti kaimo gyventojams palankias verslo, darbo ir buities bei socialines sąlygas, artimas vidutiniam šalies lygiui, kad stipri konsoliduota kaimo bendruomenė gebėtų išsaugoti, turtinti ir tinkamai eksploatuoti teigiamą kaimo materialinį bei dvasinį paveldą.
Lietuvos Europos Sąjungos struktūrinių fondų panaudojimo 2007-2013 metų strategija ir ją įgyvendinančios Sanglaudos skatinimo, Ekonomikos augimo, Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos	Lietuvos ES struktūrinių fondų panaudojimo 2007-2013 metų strategijos 3 pagrindinių prioritetai: „Gyvenimo kokybė ir sanglauda“, „Konkurencinga ekonomika“, „Produktyvūs žmogiškieji išteklių žinių visuomenei“, kurių bus siekiama per 3 veiksmų programas (Sanglaudos skatinimo, Ekonomikos augimo, Žmogiškųjų išteklių plėtros). Įgyvendinant <i>Sanglaudos skatinimo</i> veiksmų programą, yra siekiama geriau išnaudoti vietos potencialą, teikti kokybiškas ir prieinamas viešąsias paslaugas, išsaugoti ir gerinti aplinkos kokybę. Įgyvendinant <i>Žmogiškųjų išteklių plėtros</i> veiksmų programą yra siekiama pritraukti ir išlaikyti žmones darbo rinkoje, skatinti aktyvesnį mokymąsi visą gyvenimą, plėtoti aukščiausios kvalifikacijos darbo jėgą. Įgyvendinant <i>Ekonomikos augimo</i> veiksmų programą, yra siekiama didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį šalies ūkyje, sudaryti palankią aplinką smulkiajam ir vidutiniam verslui bei inovacijoms ir efektyvinti ekonominę infrastruktūrą.
Lietuvos 2007–2013 metų kaimo plėtros strategija bei Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 m. programa	Nagrinėtoms Alytaus regiono kaimo aplinkos sritims yra svarbios visos trys Lietuvos kaimo plėtros 2007 – 2013 m. programos kryptys: 1 kryptis “Žemės ūkio ir miškų sektorių konkurencingumo didinimas“; 2 kryptis “Aplinkosauga ir kraštovaizdžio gerinimas”; 3 kryptis „Gyvenimo kokybė kaime ir kaimo ekonomikos įvairinimas“.
Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija	Šios strategijos bendras tikslas – kurti kūrybingą visuomenę, sudaryti sąlygas plėtoti verslumą ir inovacijas. Nustatomi šie inovacijų plėtros tikslai: 1) didinti Lietuvos integraciją į globalias rinkas („Lietuva be sienų“); 2) ugdyti kūrybingą ir inovatyvią visuomenę; 3) plėtoti įvairias inovacijas; 4) diegti sisteminių požiūrių į inovacijas. Šios strategijos įgyvendinimo rezultatai bus vertinami pagal Europos inovacijų švieslentės rodiklius, kuriuos kasmet skelbia Europos Komisija.

Alytaus regiono plėtros prioritetai suderinti ir su atskiromis šalies ūkio sričių strategijomis, programomis ir kitais strateginiais dokumentais.

IV.2.2. lentelė. Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su atskirų Lietuvos ūkio sričių strateginių dokumentų nuostatomis

Teisės akto pavadinimas	Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su dokumento nuostatomis
Valstybinė visuomenės sveikatos priežiūros plėtros savivaldybėse 2007–2010 metų programa	<p>Programos tikslas – savivaldybių teritorijose stiprinti gyventojų sveikatą: gerinti visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą bendruomenėje, skatinti savivaldybes teikti geros kokybės visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, organizuoti ligų prevencijos priemones.</p> <p>Programos uždaviniai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) įtvirtinti savivaldybių politikoje visuomenės sveikatos svarbą; 2) plėsti visuomenės sveikatos biurų tinklą, gerinti visuomenės sveikatos priežiūros veiklos koordinavimą; 3) užtikrinti geros kokybės visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą bendruomenėje; 4) stiprinti visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių specialistų gebėjimus ir įgūdžius.
Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos 2006–2011 metų programa	<p>Programa skirta skatinti valstybės, savivaldybių kultūros, švietimo įstaigas, nevyriausybinės organizacijas, pavienius kultūros ir meno kūrėjus rengti švietėjiškas programas, švietimo įstaigoms bendradarbiaujant su kultūros įstaigomis, plėtoti vaikų ir jaunimo kultūrinę edukaciją, skatinti novatoriškus mokymo ir mokymosi metodus kultūrinėje erdvėje, formuoti aktyvaus dalyvavimo Lietuvos kultūriniame gyvenime įgūdžius, vaikų ir jaunimo iniciatyvumą, kūrybiškumą, naudoti šią veiklą vaikų ir jaunimo nusikalstamumo prevencijai, padėti pasirengti visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi.</p> <p>Viena iš programos priemonių - įrengti savivaldybių kultūros ir švietimo įstaigose patalpas, pritaikytas vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos veiklai.</p>
Kultūros centrų modernizavimo 2007–2020 metų programa	<p>Programos paskirtis – nustatyti aukščiausiosios ir pirmosios kategorijos savivaldybių kultūros centrų pastatų rekonstravimo, kapitalinio remonto ir materialinės bazės (baldu, inventoriaus, apšvietimo, garso ir scenos įrangos) atnaujinimo prioritetines kryptis, sudaryti sąlygas investuoti į kultūros objektus, racionaliai naudoti kultūrai skirtas Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, taip sudaryti palankias sąlygas tenkinti gyventojų kultūrinius poreikius, gerinti kultūros paslaugų kokybę.</p> <p>Laukiami programos įgyvendinimo rezultatai: sutaupytos savivaldybių kultūros centrų pastatams išlaikyti skirtos lėšos; sudarytos geresnės sąlygos įvairaus amžiaus gyventojams ir neįgaliesiems tenkinti kultūrinius poreikius, gerinti kultūros paslaugų kokybę; sudarytos tinkamos sąlygos savivaldybių kultūros centrų funkcijoms atlikti; savivaldybių kultūros centruose bus teikiamos naujos paslaugos; savivaldybių kultūros centrų darbuotojams sudarytos tinkamos darbo sąlygos.</p>
Regionų kultūros plėtros 2008–2012 metų programa	<p>Programos paskirtis – sudaryti kuo geresnes administracines, finansines ir teisine sąlygas intensyvinti kultūros plėtrą regionuose, skatinti kultūros paslaugų sklaidą, suteikti visiems šalies gyventojams galimybes šiomis paslaugomis naudotis, skatinti kultūros, turizmo, švietimo, verslo ryšius regionuose, bendradarbiavimą tarp regionų, puoselėti regionų etninį ir kultūros paveldo savitumą.</p> <p>Laukiami rezultatai: bus atlikta kultūros įstaigų tinklo regionuose analizė bei parengti ir kultūros ministro įsakymu patvirtinti kultūros įstaigų tinklo optimizavimo rekomendacijos, iš valstybės biudžeto remiamos įvairūs kultūros projektai ir kt.</p>
Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003–2013 metų	<p>Svarbiausieji bibliotekų renovacijos ir modernizavimo tikslai yra šie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) užtikrinti Lietuvos gyventojams galimybę įgyti žinių ir kvalifikaciją, kurios leistų prisitaikyti prie greitai kintančių gyvenimo ir darbo sąlygų, sėkmingai konkuruoti pasaulio rinkose;

Teisės akto pavadinimas	Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su dokumento nuostatomis
programa	2) panaikinti miesto ir provincijos ryšių informacinės infrastruktūros netolygumus ir suteikti visiems gyventojams vienodas galimybes naudotis informacinėmis technologijomis socialinėms ir visuomeninėms reikmėms; 3) sudaryti bibliotekose tinkamas sąlygas kaupti, saugoti ir pateikti visuomenei nacionalinio kultūros ir mokslo paveldo objektus, užtikrinti bibliotekų fondų prieinamumą; 4) - gerinti bibliotekų veiklą, šiuo tikslu renovuoti senus bibliotekų pastatus ir statyti naujus, atitinkančius bibliotekų specifiką.
Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007–2012 metų programa	Programos paskirtis – didinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą visoms gyventojų grupėms, mažinant socialinę atskirtį ir skirtumus tarp savivaldybių; užtikrinti lanksčias ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas, atitinkančias ilgalaikės ekonominės visuomenės plėtros perspektyvas; laiduoti gerą ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo kokybę, formuoti mokymosi visą gyvenimą pradmenis ir mažinti pasitraukimo iš mokymosi proceso riziką. Programos tikslas – atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir ekonominius veiksnius, didinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą ir veiksmingumą, gerinti kokybę. Programos uždaviniai: 1) didinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą, ypač kaimo vietovėse; 2) plėtoti švietimo pagalbos teikimo galimybes ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms; 3) gerinti sąlygas atsirasti nevalstybinėms mokykloms, kitiems švietimo teikėjams teikti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas; 4) užtikrinti visuomenei prieinamą informaciją apie ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą; 5) gerinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių įstaigų higienos, užkrečiamųjų ligų profilaktikos sąlygas ir aprūpinimą; 6) didinti ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą organizuojančių ir šias paslaugas teikiančių darbuotojų kompetenciją ir prestižą. Priemonės: 1) inicijuoti universalių daugiaviečių centrų steigimą kaimo vietovėse (pritaikyti patalpas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programoms vykdyti, kitoms švietimo, kultūros paslaugoms vaikams ir vietos bendruomenei teikti); 2) rekonstruoti ikimokyklinio ugdymo įstaigų pastatus savivaldybėse pagal savivaldybių pateiktus rekonstravimo projektus. 3) steigti pagalbos mokiniui įvairių specializacijų specialistų (psichologų, socialinių pedagogų, mokytojų padėjėjų, taikomosios kūno kultūros ir kitų) etatus ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir pedagoginėse psichologinėse tarnybose; 4) skatinti privačias iniciatyvas teikti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas.
Vaiko gerovės valstybės politikos strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2005-2012 metų planas	Strategijoje numatyta skatinti valstybės ir savivaldybių institucijų tarpžinybinį bendradarbiavimą, aktyvų visuomenės dalyvavimą įgyvendinant vaiko teisių apsaugą, sudarant sąlygas pačiam vaikui aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime. Svarbiausias šios strategijos tikslas - atsižvelgiant į Lietuvos kultūrinės, religinės ir socialines tradicijas, į geriausią vaiko interesų tenkinimą, sudaryti sąlygas vaikui visavertiškai gyventi šeimoje, aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, apsaugoti jį nuo visų formų smurto, išnaudojimo, trukdymo mokytis ir prireikus užtikrinti jam tinkamą medicinos pagalbą. Taip pat numatyti uždaviniai šio tikslo įgyvendinimui bei patvirtintas priemonių planas 2005-2012 m. Keletas iš pagrindinių priemonių: sukurti socialinių paslaugų

Teisės akto pavadinimas	Alytaus regiono plano iki 2020 m. suderinamumas su dokumento nuostatomis
	<p>tinklą, užtikrinantį visų būtinų socialinių paslaugų teikimo grandžių atsiradimą bei kokybišką, nuoseklią pagalbą vaikui ir jo šeimai; sukurti ir įgyvendinti bendrą globėjų (rūpintojų) ir įvaikintojų rengimo sistemą; socialiniams darbuotojams, dirbantiems su vaikais ir šeimomis, organizuoti kvalifikacijos kėlimo kursus, teikti metodinę pagalbą.</p>
<p>Vaiko globos (rūpybos) sistemos reorganizavimo strategijos ir jos įgyvendinimo priemonių 2007 – 2012 metų planas</p>	<p>Vaiko globos (rūpybos) sistemos reorganizavimo strateginis tikslas - atsižvelgiant į vaiko interesus ir poreikius, sudaryti sąlygas vaikui augti biologinėje šeimoje, o netekusiam tėvų globos vaikui - tinkamas globos (rūpybos) sąlygas, kurios atitiktų geriausius vaiko interesus ir poreikį augti šeimos aplinkoje arba aplinkoje, artimoje šeimai, tinkamai pasirengti savarankiškam gyvenimui šeimoje ir visuomenėje.</p> <p>Pirmasis tikslas - plėtoti prevencines priemones, sudarant sąlygas vaikui augti šeimoje.</p> <p>Pirmojo tikslo uždaviniai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kurti ir įgyvendinti šeimos problemų sprendimo prevencines priemones, kurios sudarytų galimybes vaikui augti savo šeimoje; 2) plėtoti nestacionarias dienos socialinės priežiūros paslaugas vaikams ir šeimoms vaikų dienos centruose. <p>Antrasis tikslas - siekti pertvarkyti vaiko globos (rūpybos) sistemą, kad ji atitiktų globojamo (rūpinamo) vaiko geriausius interesus.</p> <p>Antrojo tikslo uždaviniai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mažinti globojamų (rūpinamų) vaikų skaičių vaikų globos namuose ir vaikų iki 3 metų siuntimą į vaikų globos įstaigas - daugiau paslaugų vaikui ir šeimai teikti bendruomenėje; 2) užtikrinti vaiko globos (rūpybos) šeimoje prioritetą nustatant vaiko globą (rūpybą) šeimoje ir šeimynoje arba įvaikinant vaiką; 3) optimizuoti vaikų globos įstaigų tinklą; 4) gerinti vaikų, netekusių tėvų globos, integracijos į visuomenę sąlygas; 5) siekiant užtikrinti socialinį darbą su šeima bendruomenėje ir tinkamą vaiko globos (rūpybos) organizavimą, sudaryti galimybes tobulinti specialistų kvalifikaciją. <p>Šiuo nutarimu savivaldybėms siūloma patvirtinti savivaldybių vaiko globos (rūpybos) organizavimo tobulinimo 2008-2012 metų priemonių planus, apimančius socialinį darbą ir socialinių paslaugų teikimą globėjų (rūpintojų) bei tėvų šeimoms ir šeimynoms, jų rengimą globoti vaiką, vaikų globos įstaigų optimizavimo planą, kuriame numatoma teikti socialines paslaugas vaikui ir motinai (tėvui) esant krizinėse situacijose ir plėtoti dienos centrus vaikams ir jų šeimoms.</p>

PRIEDAI